

עבודתו של רבינו
רמב"ם

ה'תש"ל

הוצאת
המחבר

הוצאת
המחבר

העולם הזה

דבור גליסקין 8 תל אביב, טלפון 2678
101 136 חינוך למברקים; 'עולמופוס'
המוציא לאור; העולם הזה בע"מ.
דפוס: משנת 1958, ת"א, טל. 31039.
המחיר: ז'ד טופל ובנייה תל אביב
התעריף: איננה אחי אית לתוכן החודעות.

העורך הראשי:
אורי אבנרי

ראש המערכת:
שלום כהן

עורך משנה:
דוב איתן

עורך כיתוב:
סילבי קשה

כתב בכיר:
אורי תבור

חברי המערכת:
שיע גור, יצחק גליץ, רודי הורוביץ,
חזקי אורן, אברהם חרמון, יוסף אבן,
המרי, אביבה סגן, אבנר, מרי, עמוס
קינן, שלמה קרו.

העתון הנקרא ביותר במדינה

2.1.51

לכאורה היחה זאח שנה שקטה עבורנו. איש לא זרק עלינו פצצות, איש לא חסף את אנשינו, איש לא ניסה לשבור את עצמוחינו, אפילו מחזה לא הוצג נגדנו על כיסוח הארץ.

הכוחות שריכזו בטנה שעברה את כל צוצמתם כדי לחסל אותנו אחת ולתמיד, שקטו השנה, יתכן כי נואשו מנסיונם האמיץ.

אולם לא היחה זאח שנה ללא רגעים דרמטיים במערכת זו. פעם אחרי פעם נמסר לנו כי עחוני ישראל החליטו להשחיק פרשה מסוימת, ופעם אחרי פעם היה עלינו להחליט: לפרסם או לא? בכל פעם היחה ההחלטה: כן!

אולם כוחנו העיקרי לא היה בהפרת קשרי-השחקה. הוא היה בעיצוב האקלים הרוחני של המדינה, בשום שנה לא היה כוח זה כולט כמו בשנה השי"ס.

היה זה העולם הזה שהכריז, לפני כמעט עשר שנים, מלחמה-יחיד נגד המשטר המפלגתי בארץ, נגד שיעבוד האזרח למנגנונים סוטאליטאריים, עמדנו בודדים במערכה, ומלוא הזעם המקובץ של כל המנגנונים הלם על ראשינו.

השנה לא היחה כמעט מפלגה, לא היה כמעט גוף פוליטי, שלא קנה אח סיסמוחיו במשיכה ממסן העולם הזה, לא רק חנועות חדשות רשמו על דגליהן את המלחמה למען משטר חדש, גם המפלגות הקיימות עצמן, ובראשן מפא"י, העחיקו אח סאמרינו (בלי ציון המקור) בנסיונן להוכיח כי הן לוחמות נגד המשטר, ורק כל שאר המפלגות פוש-עוה.

חשובה עוד יותר היחה השפעת העולם הזה בהזיחה אחרת, כמשך שנים הכרזנו השכם הערב כי החקפה-שלוש ישראלית במרחב היא המשימה העיקרית של דורנו. מי לא השמיץ אוהנו כשל כך? מי לא הכריז שאנו עוכרי ישראל, כוגדים, הווי הזיות, אוטופיסטים, בלתי-רציניים?

אולם בשנה השי"ס לא קמה שום חנועה חדשה שלא דיברה על שלום במרחב, כמעט כל הרשימות החדשות לכנסת אימצו אח סיסמת ההשתלכות במרחב, כל מנהיג חדש הכריז על יכולתו הבלעדית להביא אח השלום, אפילו מפלגות שהיו ידועות עד כה כמפלגות-מלחמה נאלצו להתאים אח עצמן לאקלים החדש.

אין זה נצחון - כי לא כל ההכרזות האלה היו כנות, אולם היה זה סימן מעוד לחשיבות עבודתנו - עבודה שכולנו, עורכים, אוהדים וקוראים, שוחפים לה, נאחל לעצמנו כי בשנה הבאה עוד יגבר שיחוף-הפעולה בינינו, זרהה הכרכה שעבודתנו המסוחפת.

2 שנה טובה.

על איתן

מכתבים

תחל תש"כ וזכרותיה
תחלה שנה וקלחותיה (תחיל משמע), תחלה שנה וזכרותיה (פשוטו כמשמעו). אליהו חנמני, ירושלים
לכם, עורכי העולם הזה, ולכם חבריכם

ריאה - שנה טובה!
משה לוינסון, ניו יורק

כתוב: יושב בדר וידום, הבה נאסוף, אם כן, כי מי שאינו דומס אף אינו יושב בדר.
יעקב הררי, פרדסיחנה

אחד מפסקי משרד החינוך כבדני לפני מסך בחור. שבו הוא מורה הוראה לכתוב שנת תש"ד (בכ"ה סופית) במקום תש"כ. כי מכתב-לואי לאותו חוזר ביקש ממני לסייע בידו ולהורות על כך במדורי. סגת הלשון, השבירה לו מיד שמעות היא בידו, ונהפוך הוא: יש לכתוב דווקא תש"כ ולבטא תש"כ או תש"ה היא.

ב.סגת הלשון יחדיו לכך מאמר מיוחד, והבאתי שליטה נמוקים לכתוב תש"כ: כד היא מסורת ישראל בכל כפרי הית' תנ"ך והתלמוד; תהלים פרק ק"ב, ק"מ, ק"ג - ולא ק"ד וכו' - וכן בספרי התלמוד. רק ראשיתיות שמכסאים אותם כי כתיבתם (תנ"ך-תנ"ך, רמב"ם-רמב"ם וכו') נכתבים באות סופית, ולא כן ראשיתיות שמכסאים אותם בשלמות, ולא כתיבתם. כי ניו: אחת:צ, השו"ע, מ"מ, ח"כ וכו'. משום הכתיבה הנדרשת בריבוי חובה עלינו לומר תש"ה, תש"ה, ולא תש"ה, תש"ה, שאי אחת יודע האם תש"ה או תש"ה, תש"ה או תש"ה.

ביתניים שמעתי ישמרו החנוך שלח חוזר כנ"ל לכל המוסדות בארץ, ואף על פי כן הדפיסו רבים לוחות וכרטיסי ברכה כדיו: תש"כ. החינוך הכריא והמסורת של עשרות דורות מחייבים כן, ואין למשרד החנוך לכי פות על הכל שמעה מיהו מפסקי. ונמסר האקדמיה הליטונית פסקה כן - שמעות היא בידו, שמעות נמורה.

ממשלתנו, כדרך כל ממשלה, אינה נוטה להורות על האמת. כן היה, למשל, כאשר נוצקו מטבעות בני 10 פרוטה - במקום 10 פרוטות - עד שנחמנה יר חדש לאוצרנו ותקן את המעוות, עם יציקת מטבעות הדי שים בני 10 פרוטות.

מי יתן יודעה במשרד החנוך בשנה שי יצאה מלפניו, ואל יעוות עלינו את הדיו, בחינת, ויהיו מראשי העם הזה מתעלים.

יעזק אבינרי, תל אביב

בני תעמולת בחירות
תחילי לו רב יעקב אישכנזי (העולם הזה 11.11.51, שהחלטה שהוא חייב להיות חברי כנסת, אילו היו לנו 120 מטהו בבית המחוקקים ישלנו, יתכן שלא היחה לנו כני פת - אבל יא חביבי, היה לנו שמח בארץ הונאח).

בנימין גלמן, חדרה
החלפה, יא רב אישכנזי, גם אני חייב לי היות כנסת, אם ישארו לך כמה אלפי קולות שאין לך מה לעשות בהם - תן לי אותם, קח אותי תחת חסותך כח"כ סיעדה, אני מבטיח לך: אחת בעל מעוף כוח לא תמצא בשום מקום.

דודי פרוינד, תל אביב
... צחקו בצד, אבל זהו בריוק למה ש יודד בניגוריון בתוכו, כשהוא אומר שריו ביו המפלגות שם ללעז את הדמוקרטיה. הי כריה אמנם אכזרית: 120 רב אישכנזי או בניו אחת, אבל אדם בעל חוש אתריות, אינו יכול אלא להצביע -

שמואל פולק, הרמתין
לאט לך, הבוחר פולק, בלי תעמולת בחירות, בבקשתו.

בריונים בתחפוש
תחת הכותרת, "הז קורה בארץ" (העולם הזה 11.11.51) הנכם מציינים שני מקרים של נסיון מיצוק איסופות, האחת לכירת הכרמל (במסות לתבת טירת צבי) של הצ"ח והשני ניוה של מק"ל כהדר יוסף, מתוך תאור אפי צבי - לא של כהב.

כס שנוכח במקום ויכול היה לשמסם - אף הסתם מס' קנות כי אוהדי תנו עת החרות הפ שגרי מו לשני המקרים המצערים ומכאן אף הניע עתונכם לנסיון של ליפור קל וי חומר, הוספתם עוד מי לא נסיתו להי סיל על מפלגה אחת רת את האשמה ללא הוכחות.

העובדות הן:
בבית הירמל:
קבוצת שכירי מפא"י החלה בהפרעות לא סיפת הצ"ח, בקרי את "בניו לשלמו" לי הצ"ח, בו במקום, לזרות את המפריעים היו דוטים במקום, ואננם אלה יזוהו אותם כאנשי מפא"י מובהקים. יתר על כן, בתום האסיפה ערכו הצ"ח סיבה כמערומים, הסמוך לן מעודנו מפא"י, חבר ועד נגיפנו כבירה היו מיו את פעילי הצ"ח ואת נהנו של מר סרליו למרד למעוררו מפא"י הספור, בו יזוהו והכירו את המתרעים באסיפתם, נוח כניאה לציונים הכלליים להתעלם מסראה עיניהם - ועל אפם - להטיל אשמות-כיתוב כתנועת החרות.

בהדר יוסף: קבוצה סאורנת של אי שי מפא"י פוצצה את אסיפת מק"ל, בהיש תמיכה לצורך הסוואה והסתדרות בקריאות "בניו לשלמו" באסיפה זו לא נוכח איש שהכיר תנועת החרות, בתום האסיפה נראה עסקו מפא"י מר כלום, קרוע חילצה מתנתו עם אנשי מק"ל, כוכב בשכונה ומד זקתיים, מראשי מפא"י, התפאר בעבודה היפה רי הטיה כפי חברי תנועת החרות, למה לא ראינו אתכם עוררים לנו נגד מק"ל?

אברהם דודי, המזכיר הכללי, תנועת החרות, תל אביב

בניהרוש ומנהיגי הרפוקים
משפטו של רודי בניהרוש (העולם הזה 11.11.51) בא ללמדנו שאין כל סיכוי להתקן ממויות ומקוראטיות, שתסתיימנה בנצחון המתקוממים, נורלם של בניהרוש וחבריו - שכל שאיפתם להשיג השמות, הקלות ושיפו רים בכל תהליכי המצוינות הנוכחית של בני ערמ - הוא: הישיבה מאחורי סורגים.

ואל יבחר בניהרוש לכנסת, אל יורמה י, שנהל נצחון סוזר על יריביו וישמח ערתו.

לא ולא הנצחון המוחלט הוא לצד יריביו, מהיום בו נתנו ידיו באויקים והוהס ב מעצר - מבלי שתוחש כל עזרה כמשיח מצד אנשיציונר להצלתו.

יוסף אסולין, מגדל אשקלון
ביתהמשפט עשה את שלו, יעשה עכשו הבוחר את שלו - ויוציא את בניהרוש וחבריו מן הכלל!

מלכה חיון, חיפה
אתם יכולים לרשום לפחות משפחה אישי כנזית אחת - ששה בעלי זכות-בחירה - שתצביע בשביל בניהרוש!

אריה טריש, תל אביב
מה יש? ננדי יוכל היה לשבת בבית סוהר? ואנקרומה? ומנהיגי כל השחורים הרפוקים האחרים בעולם - מבלי לכפש שי יבחרו אותם לפרלמנט? או למה בניהרוש לא הולך לבית-הסוהר בשקט?

ב. היל, חיפה

שוב נפגשים
אנרתי זו הצנועה מופנית אל בני הנוער היהודי, בתקווה כי תעזור לו להבין את מצבו של הנוער הערבי בארץ:

רוב הנוער הערבי חיי בכפרים המכרי ססים בעיקר על חי חקלאות, אין כוונתי חליפה לזלזל בעבודה זו, אך תנאי-העבודה פרימיטיביים ורמת החיים של הכפר הי ערבי נמוכה ביותר, לעומת ההתקדמות שהושגה בחקלאות היהודית, הרי ש הכפר הערבי קופא על שמריו, מכאן שאין הוא מהווה משיכה לצעיר הערבי ואין הוא מספק לו את התנאים שצעירי אותו קדימה באותו קצב כמו הנוער הי יהודי.

עודה
אתו קדימה באותו קצב כמו הנוער הי יהודי.

מכחינת החינוך, אפילו אם יודמו לאותו נוער לסיים ביתספר עממי, מעטים הסוי כוים לסיים ביתספר תיכוני, ואם תלמידי תיכוני הינו, הריהו שריו בתוהו ובוהו, כי בכתייהספר התיכוניים הערביים הסרים לרוב מורים מוסמכים, בעיה חמורה היא פחות היא המחסור בספרי-לימוד בשפה הערבית, דבר הפונע פגיעה חמורה ברמת הלימודים, כתוצאה מכך נאלצים המורים להמציא שיטות ליפור על עליידי הכתבת החומר הנלמד, או עליידי הרססתו כמטה תרמיסים המלמדים לתלמידים תמורת כמה פרופות. קיימת עוד בעיה: חלוקת הכחות למנהל הריאלית וההומניטית, שיטה זו אינה קיימת בשום ביתספר תיכוני ערבי, מלבד ביתהספר הממלכתי כנצרת וביתהספר הי תיכוני האוטונומיסטי חיפה, שאבר תתי הספר, כשנוגעים לתלמידים לכתה השבעית, לומדים כולם יחד כמנמה הומניטית, מסי כות אלה נכשל אחוז גבוה של תלמידים ערביים הניגשים מרי שנה לכתינות הי ברתו.

אלו הן, חברים יקרים, חלק מהבעיות הפוקדות את בני הנוער הערבי בארץ, והמפונעות את התקדמותו, כולו תקוות שיום יבוא ומשרד החינוך והתרבות יביט מעין יפה על הנוער שלנו ויעשה לשיפור מצבו, על מנת שיוכל לצעור קדימה באותו קצב שצוער בו חברו, הנוער היהודי, ואנו, חברי הסובים, הנונו שני עמים אשר תמיד חיינו יחד בתקופות קודמות ואחריכך נפ רדנו, והנה שוב נפגשנו, באותה נקודה שבה נפרדנו קדם, כמו, הבה נלכח יחד, כתף אל כתף, ובעזד אהר, למען הירדוק אחוות שני העמים.

מוסע אסעד עודה, תלמיד תיכוני, חיפה

מדבר ומזמר הבטחות
נראה שעם נסימת קולנוע ביתיהעם בתל אביב, נמצא לו יורש בדמות אולם הסולנוע בבית פלייס-מוריי, לא קשה לתאר מה מתי רחש כאן בהצגה ראשונה, למשל, כשקה ילדי אילת סמלא את האולם ועושה בו כ בתור שלו - כולל משחק על הכמה חור כרי המרמז הסרט, מסירת בקבוקים ונימי עם על קירות הקולנוע, ועל כך עדים החשי נוט שקשה למצוא עם שמשות שלמות.

והרי דורננה קטנה על מה שארע בתאריך 10.9.51, בחצנת הסרט, "זהב נאפולי", הבי נה שניה: הסרט הנ"ל מורכב, כידוע, מאר כעה סיפורים עררים. לאחר שהוקרו הספורים השלישי, שגם הוא לא עבר בלי מכשולים, ככה התרנום לפתע ומשום מה לא הופיע מחזיק. כשנישאו אנשים לברר מה עם החרי גום, מצאו שבכוד התרנום פרה ואיננו - ומכנות התרנום נעלמה יחד לעמו, מעין תמות נמשי עם פלישתים - גם הוא גם המכונה! מסתבר שהמתרנום היה עיוף (חי ניבורים כבר עייפום), והחליט לעזוב את האולם מתוך מחשבה שבלא-הכני אין צורך בתרנום. כשנישאו לחפש את הסרטים, לא מצאנו אותם במקום הקבוע, אלא כיו הקהל כפי הנראה הונגל כבר לשערוריות, וחשש מפני התוצאות, למרות זאת נילינו אותו ולפניתנו אילת. גנו אל בעל הבית" ולא נשאלה לנו כל ברירה אלא לעזוב את הי אולם ביחד עם רוב הקהל שנוכח במקום, מבלי שנוכח לראות את סופו של הסרט.

במידה ויבוא ארם שירצה לברר את הדבי רים, הרי התשובה הירועה לנו מלמפרע: "בשבוע הבא יוחל בבניית אולם קולנוע חדש" או: "נמסור את הפנופול לנוף מר הרש" או: "המסור את הפנופול לנוף מר טי שיממנו". זה כבר שנים שאנו מפותמים בהבטחות סרק אלן, למרות כל ההבטחות הנ"ל, המרטים כאן עדיין מוקרנים במכונה 16 מ"מ, וזאת עליאף העובדה שאילת מונה מספר די גדול של תושבים.

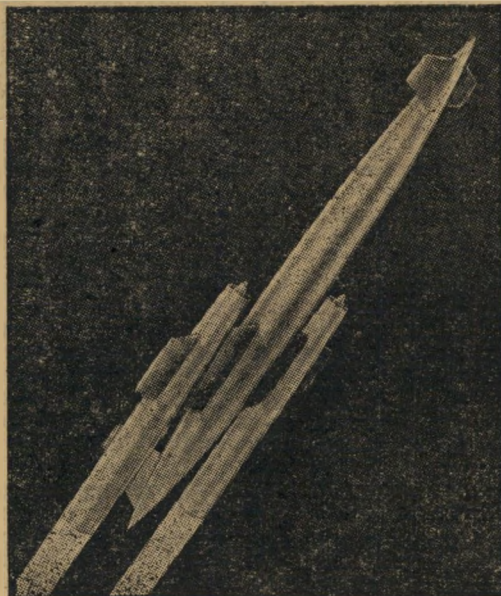
אנרחים אופטימיסטיים, אילת

מספר 1148 שנה 22 כ"ז אלול תשי"ט, 30.9.1959

מספר 1148 שנה 22 כ"ז אלול תשי"ט, 30.9.1959

בעת שהחלל החיצון נכבש - מאי"ם החלל הפנימי

איטו העונה העשירי

הגדולים האמיתיים ששרדו בעולם אשר בו גם פצצת האטום שוב אינה מהתה כרטיס-כניסה לגדולה. כרטיס זה הוא עתה היכולת לייצר את הלוגיקה ואחיו הגוראים - הטילים הבאליסטיים הבינבשתיים.

פגישת שני הגדולים - דו"ס אייזנהואר וניקיסה כרוש' ציב - היתה המאורע הגדול השני של תשי"ט. הוא היה כה קשור במאורע הראשון - שיגור הלוגיק - עד שהפכו למאורע אחד, הן בזמן והן במשמעות.

פגישת הגדולים יכולה במקרה הטוב ביותר לשמש תחליף זמני, הרה-סכנות, לממשלה העולמית לה העולם המעונה זקוק למען בטחונו והבטחת המשך קיומו. ממשלה זו לא תיחלד עוד מתוך הדור הקודם. נשמתו של דור זה פצועה ומצוקתה, הוא ראה את עלייתם של אידיאלים ואת חורבנם, את גיוץ אליזי הדמוקרטיה, הקומוניזם והפאשיזם. הוא עייף, הוא גמור. הוא מסוגל עוד למעשה-מעט - מניעת המלחמה. אולם שוב אין הוא מסוגל למעשה יוצר - ליצירת משטר עולמי חדש, שיהטוך את מלחמת-הטילים לבלתיאפשרית.

משטר כזה יכול להחלד רק מתוך התפרצות גדולה של התלהבות אנשית, מתוך האידיאליזם הבונה של דור חדש, בעל כוח-חיים ורצון-חיים.

מעולם לא התפלל המין האנושי בדאגה כה עמוקה למען גדולתו הנפשית של הדור הבא. ומעולם לא נראו עוד תפילות כה חסרות-תקווה.

בכל רחבי העולם הסתכלו האבות בתדהמה ובחרדה בבניהם. הם ראו את חברי-הכנופיות של מאנהאטן ואת החוליאגאים של מוסקבה, את הטידיביזם של לונדון ואת החצי-חוקים של ברלין. הם ראו דור הפונה בגועל ובחלחלה עורף לעיני העולם, כשמגני וגמור עם כל אחד מבניו לחיות את חייו הקטנים.

נוער ללא נעוריים? דור שנולד זקן? דור חסר יכולת? אמרו האבות בהתמרמרות, בזכרם כיצד התמסרו הם כנעוריהם לתורות השונות להצלת-העולם, כיצד נפצעו בהפגנות קומוניסטיות או אנטי-קומוניסטיות, כיצד יצאו לשדות-הקרב כדי להבטיח את הדמוקרטיה בעולם ולהקים משטר שכולו טוב.

המציאות האנושית של תקופת הלוגיק זעקה לממשלה עולמית, למשטרה עולמית, לפרלמנט עולמי. לא רק המדינות הלאומיות של 1918 נראו כדינוזאורים שאין להם קיום בעולם החדש. גם המדינות המרחביות החדשות של אמצ'ה, המאה ה-20 החלו מתישנות כבר לפני הקמתן.

בכל רחבי העולם התלכדו לאומים למסגרות גדולות, כדי להתאים את עצמם למציאת המדינית, הכלכלית וה' צבאית החדשה. ליד שתי מדינות-היבשת האיריות, ארצות-הברית וברית-המועצות, קמות בהדרגה מדינות-על חדשות - הגושים הקומוניסטיים באירופה המזרחית ובאסיה המזרחית, מדינת-השוק-האירופי במערב, מדינת-העל הגדולה של הלאומיות הערבית, התלכדות העמים המשתחררים באפריקה. אולם כל זה לא הסמיק מול האיום של מלחמת-סוף-העולם. גם מדינות-המרחב החדשות לא יכלו אלא להיות שלב-מעבר קצר - שלב שהחל נראה מיושן עוד לפני שהתקרב לגיבוש של ממש.

תקופת-הלוגיק תבעה את מדינת-האדם - את המדינה שהיתה קיימת, לפי האגדה השמית העתיקה, עד לנסיך-הביש של מגדל בבל.

דולי העולם, שהרגישו באחריות הנוראה הצפונה בשמירה על כלי-ההתאבדות, ידעו זאת. לכן עמדה שנת תשי"ט - וכל התקופה שבין ספטמבר ללוגיק - ביטמן התביעה החוזרת לועידת-פיסגה.

המיתוס של הפסגה, של פגישת הגדולים אשר הסכמתם האישית תשמש תחליף לממשלת-העולם, היה פרי התקופה. ושוב, היה זה אופייני שעוד לפני שיכלה להתגשם, הפכה מילושנת. כי באור החיחר של הירח הכבוש לא נותרו בעולם ארבעה גדולים.

המאורע הגדול ביותר של שנת תשי"ט אירע כמעט בסופה. אי-שם, במרחב האדיר המשתרע מתחת לדגל הסובייטי, הסתובבו אנשים עצבניים מסביב לציפור-פלדה ענקית. פה ושם נבדק פרט אחרון. האנשים התרחקו ודומיה השתלטה בשדה.

קול רוסי החל סופר ברמקול את השניות. רעש מחריש-אוזניים בקע מן הציפור. לפתע התרוממה, תחילה באישיות ואחר-כך בזינוק.

כעבור למעלה מיממה פגע הטיל הראשון, מעשה ידי-אדם, בירח. תקופת-החלל, תקופת פריצת האדם מתחום כדור-הארץ, החלה. הפיכת החלל החיצון לאוקיינוס חדש למעבר כלירכב חלליים - הפכה מדמיון ספרותי למציאות אנושית.

מאדים, נוגה, שבתאי הפכו משמות רומנטיים באוצר-המלים של המשורר - ליעדים מוחשיים של מתכנני המחר, איים באוקיינוס האדיר של החלל.

שנת תשי"ח היתה שנת הספוטניק. שנת תשי"ט היתה שנת הלוגיק. היתה זאת הבטחה גדולה, וגם סכנה גדולה.

המדענים שכיוונו את הטיל ופגעו בירח היו משולים לצלף בעל רובה, הפוגע בעינו של זבוב ממרחק של עשרה קילומטרים. הטיל עבר מרחק העולה פי 20 על המרחק המכסימלי לכל מטרה שהיא על פני כדור-הארץ. הוא פגע בדייקנות מספקת כדי שפצצת-מימן החבויה בבטנו תהרוס כל עיר גדולה אליה הוא נשלח.

שנת 5719 אחרי בריאת העולם (לפי אגדת היהודים) היתה השנה בה הוברר סופית כי יש בידי האדם להביא לסוף העולם. סופרים פסימיים החלו מתארים ביצירותיהם את מראה העולם אחרי המלחמה הבאה: הכדור יוסיף להסתובב, רוב הערים יוסיפו להתקיים ללא פגיעה, העצים יצמחו והפרחים יפרחו - אולם על פני הכדור כולו לא תהיה אף נפש חיה אחת, אדם או חיה. ענני-רעל ראדיו-אקטיביים, שהתפשטו באישיות אכזרית מארץ ארץ, הרגו את הכל.

סופרי-האגדה היווניים התחלחו עת סיפרו על גורלו של פרומיתאוס, בן-התמותה שהעז לשלוח את ידו אל השמש ונענש בידי האלים. בשנת תשי"ט דמה הגזע האנושי כולו לפרומיתאוס קיבוצי, השולח את ידיו אל הירח, השמש והכוכבים. הוא התחרה באלים של האגדה - ואיש לא יכול היה לדעת אם יענש בידיהם או יירש את מקומם.

דבר יהיה תלוי, קודם כל, בגזע האנושי עצמו. בשעה שהוא כבש את החלל החיצון, נסתבר כי שכח לכבוש את החלל הפנימי - החלל הריק בנפשו. מצפון המין האנושי הפסיד במרוץ עם הטיל. הפער בין השניים הפך לסכנה עולמית.

מעולם לא היה ברור כל כך כי המלחמה היא שואה שאין לה תקנה. לא רק טובי המוחות שכלל הארצות הבינו זאת. האמת היתה כה פשוטה, כה נוקבת, עד שחזרה אף להכרתם של מצחצחי-הנעללים במאנהאטן ושל מוכרי-הגלידה במוסקבה.

מאלו, בפינה העליונה, מאדים הקטן, כדור-הארץ עם הירח שלו, נוגה וכוכב, שהוא הקרוב ביותר לשמש. ליד כוכבי-הלכת נראים הלוגינים המקיפים אותם, כמו הירח את הארץ.

התחנות באוקיינוס החלל: תשעת כוכבי-הלכת, על רקע השמש. מימין, לפי סדר ריחוקם מן השמש: פלוטון הקטן-טון, נפטון, אורן, שבתאי בעל הטבעות, צדק הגדול, ומש-

עוזי ושות'

שום הישג של המדינה לא מילא השנה את אורחיה גאחה אמיתית כמו מכירת העוץ, ומוצרים אחרים של תעשיית הנשק הישראלית, למדינות אירופה, ובעיקר ל-גרמניה.

עיסקת הנשק הגרמנית פוצצה את הקואליציה הממשלתית וגרמה לויכוח סוער בציבור. אך לא היה מוטל בספק אף לרגע, כי האומה מתגאה בהצלחתה לייצר נשק הזוכה להערכה גרמנית.

מה מקורה של גאוה זו בלב עם הטוען כי הוא יורש עם הספר? מדוע מלהיב כלי הנשק את הדמיון הלאומי יותר מיצירה ספרותית או מוסיקלית? מדוע מצטיינת ישראל בייצור נשק יותר מאשר ביצירת תרבות?

נדמה כי התשובות לשאלות אלה מתגלמות באיש שהי עוזי נקרא על שמו, ושהפך על כן מועמד רציני לתואר איש השנה של תש"ל: רבסרן עוזי גל, ממציא התת-מקלע, שנולד לפני 36 שנים בעיר ויימאר שבגרמניה, ונקרא אז בשם גוטהארט גלאס.

לדברי עצמו, בילה את נעוריו בחברת שכניו, בני הפרו-סיים, שכלי הנשק עמדו במרכז חייהם מזה דורי דורות. גם כשעלה ארצה בביל 10 ועבר עם אביו למשק גיור, המשיך להקדיש את כל מרצו לנשק, נידון על-ידי הבריטים לשבע שנות מאסר בעון סיפול בייצור נשק.

הצעיר המשופם, שנשא לאשה סרן של צבא הקבע, נראה ונוהג כצבאי מושלם. הוא ממחיש את העובדה כי ישנן תכונות משותפות לאומה העברית החדשה ולעם הפרוסי — תכונות שהן אולי פרי תנאים היסטוריים דומים, הנאי התנחלות תוך מלחמה.

הצעירים ירדו, הזקן ענה

וזה שום מאורע הקשור עם היחסים בין ישראל והעולם החיצוני לא יכול היה לספק לתש"ל את איש השנה. כי בשנה זו היו מופנות עיני המדינה פנימה, כלפי עצמה.

מבט זה לא התעכב על השטח המפלגתי. למרות מערכת בחירות שלמה להסתדרות והתחלה של מערכת בחירות לכנסת, לא יצרו המפלגות מאורעות גדולים, לא הפך אף מנהיג מפלגתי אחד לאיש השנה.

לקראת סוף השנה הצליח **מנחם בגין** להטיל את מוראו על יריביו. נאומיו משכו למעלה ממאה אלף איש, נסיונות מוקדמים של חקר דעת-הקהל הבטיחו לו עליה ניכרת בבחירות. אולם בסוף תש"ל לא היה נראה כי עליה זו תהיה די גדולה כדי לחולל תמורה מהפכנית במערכת המפלגות. רק הבחירות עצמן — מאורע השייך לשנת תש"ך — יוכלו לאשר או להניח הנחה זו.

פלישה גדולה של עסקנים צעירים יחסית, בני עד 45, הוסיפה השנה גחון חדש לתמונה המפלגתית. לא רק דיין ופרס, אלא גם **אבנר אבנר** החליף את משרתו הלאומית ב"קריירה מפלגתית. אף מחוץ למסגרות המפלגתיות הישנות אולם אף לא אחד מכל אלה התקרב למעמד של איש השנה. היה נדמה כי התהליך הפוך: מבול של נאומים

מגן לשעת הצורך, לא כתורת-פלא לפתרון בעיות הקיום של המדינה.

שני ראשים בני גוף

גם זירת מדיניות-החוץ לא סיפקה לשנת תש"ל את איש השנה.

המדיניות הישראלית הוסיפה להתנדנד על הגלים כספינה ללא הגה וללא קברניט. דבר והיפוכו שימשו בה בערבוביה. מעשה אחד פסל את השני. איש אף לא ידע אם בראשה עומד משרד-החוץ או משרד-הבטחון.

השנה נפתחה בוועידת-פירנצה, נסיונו היפה של ג'ורג'ו לה-פיררה האיטלקי להביא לידי הידברות ראשונית בין ישראלים וערבים. היוזמה הקטנה והחיובית הפכה לפרשה בינלאומית כאשר החליט דויד בן-גוריון לשגר לפירנצה את **ראובן שיזרון**, אשר הערבים ראו בו את יוזה המדיניות האנטי-ערבית והפרואימפריאליסטית של ישראל.

שילוח פוצץ את הוועידה. הוא נפטר כעבור כמה חודשים. אולם הקו אותו סימל הוא — יותר מכל אדם אחר מלבד בן-גוריון — הקשר עם המערב והזיזול המוחלט באפשרות (ואולי אף בצורך) להגיע לכלל שלום במרחב — נשאר.

הפעולה החיובית ביותר של מדיניות-החוץ היתה החזירה הסבלנית ורבת-המעוף למרחב המשתחרר של אפריקה ה"כושית. לרוע המזל לא נבעה פעולה זו מתפיסה כללית מגובשת — ובסוף תש"ל היה נראה כי תמיכתה הבלתי-מסוייגת של ישראל בצרפת, בניינין אלג'יריה והפיצוץ ה"אטומי באל-צ'חרה, תשים לאל פעולה יפה זו ותחזיר את ישראל למחנה הקולוניאלי השנוא.

על אף הופעתה האישית עטורת-ההצלחה בכמה סיוורים מפרכים, לא יכלה **גודרה מאיר** לרשום לזכותה הישג של ממש. כמבצעת את מדיניות-החוץ של דויד בן-גוריון, מנעה בלי ספק הרבה שגיאות. אך לא היה בכוחה (או ברצונה) ליוזם מדיניות אחרת. לא היא ולא איש מבין שגריריה, יכלו לתבוע לעצמם את תואר איש השנה.

עוזי, הצבר הפרוסי

גריד אחד של ישראל הלך השנה מחיל אל חיל. הוא לא הופיע ברשימת משרד-החוץ, לא הגיש מעולם שום כתב-האמנה לשום מלך או נשיא. היה זה כלי-מתכת קטן וקטלני: תת-מקלע עוזי.

לאזרח הישראלי היתה זאת שנה שקטה-יחסית. פדיון לא עברו את הגבול בדרכם פנימה. עוצבות צה"ל לא עברו אותו בדרך החוצה. הבולמוס הרעשני של שנת-העשור עבר חלף לו.

שקט זה, ובעיקר העדרם של וועועים גדולים הבאים מן החוץ — זאת היתה העובדה העיקרית והחיובית ביותר של תש"ל. אחרי שנים של סערות, בהן התנדודה המדינה ממשבר למשבר, זכתה המדינה לפחות להפסקת-נופש.

אולי בפעם הראשונה מאז קומה, היתה למדינה השנה להפנות את המבט פנימה, להביט בעצמה, לשקול ללא היסטריה את מעלותיה ומגרעותיה, את הסיכויים ואת הסכנות המצפים לה בהמשך הדרך.

בתום שנת תש"ל לא היתה לאזרח הישראלי כל סיבה להיות מיואש או מדוכא. גם לא היתה לו סיבה מיוחדת לצהלה. הוא דמה לאדם המביט מבט חטוף אחורה, והנועץ את עיניו בדרך אשר לפניו, בידעו כי היתה קשה, ובכסחו כי יתגבר איכשהו על מכשוליה.

פארודיות במחונות

איש השנה של תש"ל לא יכול היה לבוא משורות אנטי-הבטחון. כי חזית הבטחון, המספקת בדרך-כלל את עיקר המאורעות לאזרח הישראלי, שקטה השנה. הסיבה לכך היתה גם חיצונית, גם פנימית.

העולם הערבי היה עסוק מדי בבעיותיו שלו, מכדי שיוכל להקדיש תשומת-לב רבה לישראל. כמעט כל הערבים החשו בים הסכמי כן את בעית ישראל יש לפתור — כך או אחרת — רק אחרי שהעולם הערבי יפתור את הבעיות ההיסטוריות הפנימיות שלו: בעית האיחוד הערבי, בעית השיחרור של החלקים שנשארו משועבדים, בעית המשטר החברתי הפנימי.

במידה שישראל הופיעה בכלל בתחנות-השידור ובנאומים של מנהיגי ערב, הרי שימשה רק כדור-משחק במאבק בין האסכולות הערביות הלאומיות השונות לבין עצמן.

לסיבה חיצונית זו, שגרמה לירידת המתח, נוספה סיבה פנימית. אנטי-הבטחון של ישראל, שגרמו בעצמם במידה רבה להעלאת המתח בשנים עברו, הפנו את מרצם לכיוונים אחרים, פחות מסוכנים למדינה. **מלשון דיין**, איש השנה של תש"ל, שגרם בעבר ביוזמתו שלו להתלקחות רבות, פנה לזירה המפלגתית, שאשר את צה"ל בידי רמטכ"ל קטן וממושקע. **שמעון פרס** הלך, באיחור-מה, באותה דרך.

כך הצטמצמו מאורעות-הבטחון של תש"ל לכמה מאורעות סתמיים. הם היו כמעט פארודיה למתח הגבוה של השנים הקודמות.

פארודיה כזאת היה גיוס-התפתע בקול-ישראל, שהבהיל את כל המדינה, גרם לפארכה של הכרזות פטריוטיות וקריאות חגור מלחמתיות בכנסת, מבלי שאיש מן המכריזים ידע נגד מי מתגייס צה"ל ולשם מה.

משנסתבר כי היתה זאת בהלת-שוא, נדמו הקולות ב"בושה. שני אלופי צה"ל, **יהושפט (פטי) הררכבי** ו**מאיר זורע**, הועברו על-ידי שר-הבטחון מתפקידיהם, כשהם מלווים על-ידי אהדת הציבור, שראה בהם שעירים לעזאזל לכפר על עונות שר-הבטחון עצמו היה אחראי להם.

פארודיה בטחונית שניה סופקה על-ידי פרשת אינגה סופט, אוניו-המבחן שלא העמידה במבחן איש מלבד את שולחיה. הפירסומת הרעשנית והמכוננת שקדמה לשיגורה הכריחה את גמאל עבד אל-נאצר לעצרה, פן ייראה בעיני העולם הערבי כמוג'יב. אחרי שלב זה היה צריך לבוא השלב השני, כמתוכנן. ואז נתברר כי איש לא תיכנן שלב שני. האוניה נשלחה לסואץ סתם כך, מבלי שמישהו קבע מראש מה יקרה כאשר תיעצר.

מי היה אחראי לכך? הכל הכחישו את אשמתם. ראש-הממשלה ושרת-החוץ הודיעו כי בכלל לא שמעו מראש על שיגור האוניה — בשעה שדובריהם דאגו להודיע על כך מראש לכל ילד במדינה ובמרחב. בסוף תש"ל עוד התנדודה האוניה הדנית האומללה במימי פורט-סעיד, מבלי שאיש ידע לשם מה ועד מתי. איש גם לא ידע איך לשים קץ לפרשה.

התלהבות חולפת תקפה את הציבור כאשר הודיע דויד בן-גוריון בגאחה שפקד על המטה הסללי של צה"ל להוציא את אחת משתי הפריגאטות, שהיו כלואות במפרץ אילת, כדי למסרה באוקיינוס ההודי לקונים הצבילוניים. גם זאת היתה התלהבות עגומה במקצת, כי היא הוכיחה רק עד כמה הראינה הימצאות הפריגאטות במפרץ הצר את הממשלה והציבור.

מאחר שאותה ממשלה ראתה בשעתה בהכנסת הפריגאטות למפרץ נצחון גדול, היתה ההתלהבות השניה כמעט פארודיה על הראשונה.

פרשת אינגה סופט ופרשת הפריגאטות הוכיחו סופית כי מיבצע-סיני לא הביא תועלת. יתכן כי הוכחה סופית זו היתה הלך הבטחוני העיקרי של תש"ל. יתכן גם שהוא אשר גרם לירידת המתח בזירה הבטחונית. סוף-סוף הבינו הכל כי העמיד לא יוכרע בזירה זו.

צה"ל נשאר קרוב מאד ללב ההמונים. אולם בהדרגה חזו ותפס את מקומו האמיתי בהכרה הלאומית — כמכשיר-

עוזי גל - ו. עוזי" בידי חייל גרמני המשוחח עם שר-הבטחון של גרמניה האנטי-נאצית

חסרי-תוכן ומאמרים חסרי-רעיון הרחיק את הצעירים, בייניהם אנשי-שנה של שנים קודמות, ממקדש הגדולה. כולם היו בסוף השנה שחוקים יותר מכפי שהיו בראשיתנה. תהליך הפוך עבר על הזקן הגדול. במחצית הראשונה של השנה היה נדמה כי דויד בן-גוריון מראה סימנים של זיקנה מופלגת, מאבד את הקשר עם המציאות. בשורה של ראיונות והודעות הכריח את ממשלות הגוש הסובייטי להפיט את העליה לישראל, אשר גאתה בראשית השנה. כאילו לא די בכך, התקשקש לגבות את מלחמת-העליה למען אותם העולים אשר נאומיו, ונאומו שמעון פרס, מנעו את בואם. בפרשת גיוס-הפסע הוכיח כי אין לו שליטה ממשית על המנגנון הפועל בשמו.

כל אלה נראו כסימנים לכך שהזקן עומד על הראש לא רק בגופו. אך אם קיוו יריביו כי הזקן יורד מן הפרק, טעו טעות חמורה. כי הנה באה פרשת עסקת-הנשק הגרמנית - ולפתע הוכח שוב כי דויד בן-גוריון עולה משכמו ומעלה על כל יריביו, ככושר טאקטי ובהבנתו את נפש הציבור. בנאום גדול אחד, ששודר ברדיו, ריסק לחתיכות את טענות המתנגדים, הוכיח למאזינים כי ההגיון הפוליטי עמו, זכה להערצה אף אצל רבים שסברו תחילה אחרת. דויד בן-גוריון לא היה איש-השנה, אולם בסוף תשי"ט היה שלטונו הפוליטי והפסיכולוגי יציב ובלתי-מקורער.

★ ★ ★

המזקן ויורש העצר

ה בטחון המוחלט כי דויד בן-גוריון יוסיף לשלוט במדינה כל עוד הוא נמצא בוויה הפוליטית, עורר בתשי"ט שתי שאלות חשובות. הן בוטאו רק לעיתים רחוקות. אולם הן התחבאו מאחורי רוב הויכוחים הפוליטיים. השאלה האחת הייתה: איך אפשר למנוע בעד שלטון זה, שהוא כבר עתה שלטון-יחיד מסויג, מלהפוך לדיקטטורה ממשית?

בן-גוריון עצמו גילה שקיימות סביבו נטיות כאלה, כאן שר סיפר בראשית השנה כי לפני ארבע שנים הוצע לו להקים דיקטטורה צבאית. אף שמעולם לא גילה מי היה המציע, נסתבר לאחר מכן כי היה זה חוג צעירי, אשר בראשו עמד אז **אהוד אבריאלי**, שהוגלה לאחר-מכן כי שגריר לגאנה.

רבים לא האמינו כי דויד בן-גוריון היה מסוגל לבצע מעשה כזה. אולם רבים חששו כי רעיון אחר של בן-גוריון יביא לאותן התוצאות: מלחמתו להנהגת שיטת-בחירות אזורית ואישית, שתיתן למיעוט של בוחרים רוב גדול כנסת. רבים היו בטוחים שאם אי-פעם תשיג מפא"י רוב בבכנס בשיטה מחוכמת זו, תדאג להישאר בשלטון לעולם ועד, על-ידי שימוש בלתי-מוגבל במנגנון הממלכתי.

השאלה הגדולה השניה הייתה: מי יירש את מקומו של בן-גוריון בבוא העת? **מושה שרת** נשאר במקום השני ברשימת מפא"י לכנסת, לא יצא עניין סופית מן התחרות. אולם המאבק המר שהיה נטוש השנה בין צעירי מפא"י לבין עצמם - התחרות בין אבא אבן, משה דיין, שמעון פרס וחבריהם - גרם למעשה עליית התקפת שאחד מהם יתפוך בשנים הקרובות ליו"ר מפא"י רשמי.

★ ★ ★

שחיתות בחרוזים

ב שני שטחים פנימיים הייתה תשי"ט עשירה בסניסציות: בטח השחיתות ובטח הפסע.

השנה לא עמדה, כמו שנים קודמות, בצלה של פרשת שחיתות גדולה אחת. השחיתות שוב לא דמתה לתוח כבד, הוירה פנו גדול אחד, אלא למקלע הוירה צרורות. כמעט כל שבוץ הביא עמו פרשת-שחיתות חדשה, והאזרח הפסימי יכול היה לקבל את הרושם הקודר כי אין אבר בגוף המדינה שאינו נגוע במגפה מאמרת זו.

הסמל החי של מחלה זו, שכמעט הגיע לדרגת איש-השנה,

היה **צבי בן-אפרים**, גזבר עיריית אילת, שהפך את עיר-הנמל הדרומית מסמל של רומנטיקה חלוצית לסמל של שחיתות. לא פחות הודעו האזרח כאשר נסתבר כי בראש חגיגות-העשור של השנה שעברה, עמד אדם שהועבר מתפ"קיו בצה"ל בשל פרשת שחיתות, וכי בהנהלת דויד ניב זה מכרה המדינה לאזרחיה התמימים, במרמה, מדליונים של ארד כווב.

כאשר נעצר אחיו של היועץ המשפטי, מהנדס עיריית בני-ברק **אלכסנדר כהן**, באשמת שוחד, נפרץ הסכר. מנהל-בנק הואשם כמורעל, מנהל בית-ספר הואשם כמזויף תעודות, מחנכים הואשמו במכירת תפסים של בחינות-בגרות, בוחני משרד-הרישוי הואשמו במכירת רשיונות-נהגות. ועל הכל האפילה פרשת השליח הלאומי שזכה לשליחותו למרות שנחשד כבר קודם-לכן בביצוע רצח שווד - ושהואשם בביצוע פשעים כה חמורים עד שנאסר פירסומם.

כך נולדה שירה חדשה מסביב לשודד הנווד, המנהל המורעל, הגזבר הספסר, הפרנס האנס, המהנדס החומס, הרב הגנוב, הפקיד השחיד והרישוי הקנוי.

הפשע התחרה עם השחיתות על הכותרות בעתונות-הערב. מספר הבעלים שניסו לרצות את נשותיהם באקדה, בנפט, בסכין-גילוח ואף בפטיש-חוצבים, הגיע לעשרות. היה נדמה כי הפעם הקיפה תאחת-הפשע המזורה את כל שכבות העם.

הפשע המזועזע ביותר בוצע על-ידי **יהודה הצלר**, קצין משוחרר חטיק בארץ, שהרג את אשתו, שתי בנותיו ובנו, לפני שהתאבד בעצמו. ואילו הפשע המסתורי ביותר בוצע דהקא בקיבוץ - רצח **אביגיל סלומון** בגבעתי-ברנר, שנשאר בסוף השנה תעלומה כמו ביום הראשון.

בצד פשעים חמורים אלה הצטיינה שנת תשי"ט בפרשה אחת שגרמה להתרגשות גדולה מכולם - התרגשות היסטורית שהחלה בקומדיה ונסתיימה בטרagedיה. משטרת-חיפה גילתה "בתי פגישות" שלא היו אלא תתיבושת רגילים לבני המעמד הבינוני, אולם ההיסטריה המונית הפתאומית שנוצרה מסביב לפרשה זו הפכה במהרה את השערוריה הקטנה למאורע לאומי מפלצתי, דחפה את שני הנאשמים האומללים, **פאולה רייטר** ו**אליעזר שלזאן**, לזרועות המחת.

★ ★ ★

רגל חדש נודד

ב המאורעות האלה היו בני-יומם. הם דהו כאשר שני שוטרים היפאיים חסרי-אחריות ירו ופצעו שיכור אלמוני מעולי מארוקו, בשם **עקיבא אליקריה**.

במשך אחר-עשרה שנה הביאה ממשלת ישראל למעלה ממיליון עולים חדשים לארץ. על המיבצע כולו ריחפה רוח של אופטימיות תמימה. היה נדמה כי מדינת זו מסוגלת לחולל כל פלא שמקימה האידאליסטיים רוצים בו. כך נוצרה ההרגשה כי קליטת-העליה אינה אלא בעיה של תחבורה, והשאר יבוא מעצמו.

לשוא הזהירו מרחיקי-ראות מעטים כי הקליטה היא בעיה סוציאלית, כלכלית ועדתית, כי "דופקים את השחורים", כי מתבשל קרב המוני העולים בשביל המתקרב לנקודת-הרתיחה ושיגילוש בבוא היום. המזהירים הוקעו כנביאי-שקר, כרואי-שחורות וכעוכרי-המדינה.

באחד מימי תמוז תשי"ט התפוצץ הסיר. בואדי-סאליב התקוממו המארוקאים, הרימו מעל לראשיהם דגלים שחורים ואדומים - דגלים של דם ואבל. במהרה הגיעה התבערה לבאר-שבע, למגדל-העמק ולתריסר מקומות אחרים, שם נמנעה ההתפוצצות רק ברצף האחרון. ההיקף והזעם של המרידה הוכיחו כי אין זו תופעה סתמית חולפת, אלא התפרצות של כוחות חדשים ממעמקי המדינה. האיש שסימל את הרהגשע יותר מכל אדם אחר היה **דויד בן-הרוש**, עולה ממארוקו, לוחם מלחמת-העצמאות וחסרי-עבודה כרוני, אדם שגילם בעצמו את הבעיה כולה. במהרה הפך למוקד של סערה לאומית.

כאשר הפליט ירית-אקדה בשעת מעצרו, נראה לחלק אחד

של אורחי המדינה כטיפוס היסטרי, חסרי-אחריות ומסוכן; בעוד שחלק אחר ראה בו גיבור לאומי, מנהיג נאמן שנפל קרבן לפרובוקציה שלמה ומתוכננת.

המרד בואדי-סאליב דוכא בכוח. התפשטותו לכל רחבי הארץ נמנעה על-ידי גיוס טוטאלי של כל כוחות השלטון: הפעלת מאות מודיעים של המשטרה ושרותי-הבטחון, שיחוד סיוני של מנהיגים ערביים פוטנציאליים, תיקון עשרות ליקויים בשרותים הסוציאליים ובלשכות-העבודה, חלוקת עבודה וכסף ביד רחבה.

זאת היתה ההשפעה המידית הראשונה של מרד ואדי-סאליב. תוצאה שניה היתה הרדיפה הכללית אחרי עסקנים מבני עדות-המזרח כדי לחזק את המפלגות הקיימות, ונסיונם של עסקנים אחרים להקים בחיפזון מפלגות ורשימות עדתיות. הודות לדויד בן-הרוש ייכנסו לכנסת הרביעית לפחות תריסר ספרדים המשימנים אותה, ושלא היו זוכים להיבחר אלמלא פרץ המרד הקצר.

גם בן-הרוש עצמו ייכנס מן הסתם לכנסת. כאשר נידון בסוף תשי"ט לשנתיים מאסר, יכול היה לבטוח כי רבים מבני עדתו, ובני העדות האחרות, יצביעו בעדו כדי להוציאו מבית-הסוהר.

אך יתכן כי התוצאה העיקרית של מרד ואדי-סאליב היתה נסתרת יותר. בפעם הראשונה החלה המדינה לחשוב ברצינות על תוצאת העליה הגדולה מארצות-המזרח, שהובאה לארץ כמעט בהיסת'הדעת. בפעם הראשונה נשאלו ברצינות שאלות שקבעו במידה רבה את דמותה של המדינה:

● האם יכולה (וצריכה) המדינה לשמור על ציבורה המערבי-האשכנזי, כאשר אחיו בני המזרח בה מתקרב כבר עתה ל-50% ועתיד לעלות על כך בגלל הריבוי הטבעי?

● אם לא, מה תהיה דמות העם ותרבותו?
● האם יוכל המשטר הציני להבטיח מינימום של קיום הוגן למאות אלפי בני השכבות המקופחות, ברובם בני-המזרח, כאשר ייפסו השילומים ויתמעטו שאר מקורות הון-החופ?

● האם מרד ואדי-סאליב הוא ברוך המבשר סערה חמורה עוד הרבה יותר שתביע את חותמה על שנת תשי"ח, תשכ"א או תשכ"ב?

כל השאלות האלה התמוזגו לשאלה גורלית אחת: האם יוכלו יוצאי כל העליות להתמוזג בתוך האומה העברית - מיוזג תרבותית, חברתי, כלכלי ופוליטי - מכלי לגרום לזעזוע מהפכני שאין לשער את תוצאותיו?

היתה זאת אחת משתי השאלות המרכזיות שריחפו מעל למדינת ישראל בשנת תשי"ט. היא היתה הופכת את דויד בן-הרוש באופן אוטומטי לאיש-השנה, אלמלא עמדה בצידה שאלה שניה, המורה עוד יותר:

האם הנוער הצבאי, העובר של האומה העברית החדשה, מסוגל בכלל לשמש גרעין מוצק להתלכדות לאומית?

★ ★ ★

שאלת השנה

מ ה רבותו של הדור החדש שגדל במדינה? האם יהיה מסוגל למלא את תפקידו? האם הוא מצוייד ביכולת הרר-חנית ובתכונות הנפשיות הדרושות?

אם נאלצה מדינת-ישראל לשאול את עצמה השנה שאלות גורליות אלה, הרי יהיה זה במידה רבה הישגה של דמות צעירה אחת, שגילמה בעצמה את הבעיה וביטאה אותה במעשה וביצירתה.

שום אדם, אף לא דויד בן-הרוש, לא הסעיר השנה את הארץ כמותה. שום אדם, אף לא עוזי גל, לא הביא את יצירתו לקהל עולמי כה עצום, לא ריתק את דמיון העולם במידה כזאת. ושום אדם, מדוני בן-גוריון ועד משה דיין, לא קרע בצורה כה ברוטאלית כמותה את המסחה מעל פני הבעיה העיקרית של העתיד הלאומי.

דמות זו היתה אשת-השנה: יעל דיין.

דור הנכדים

גבורת האבות יכולה להיות מועקה על הבנים. יעל ידעה חיות — אגדת שמואל דיין ואגדת משה דיין — נאלצת להשתחית את עצמה בכל רגע לגדולים עטורי התהילה, להסיק שהיא עצמה נחותה ודלה. ומכאן הרצון האינסטינקטיבי למרוד, להרוס את האגדה, להוכיח שהגדולים אינם בעצמם מה שהם מתימרים להיות.

יחס כפול וסותר זה — ההערצה והמרד — ציין משחר ילדותה את יחסה של יעל לאביה. "יולה", כפי שהיא נקראת בפי כל בני משפחתה וידידיה, נולדה זמן קצר לפני שאביה נאסר כמדריך בהגנה ונכלא בעכו. היא גדלה במשק שהיה אז להוריה בנהלל, דמתה לכל נערה כפרית אחרת: כמה השכם בבוקר לחלוב את הפרות, האכילה את התרנגולות, עזרה בגן-הירק.

אולם גם אחרי שהאב שוחרר מן הכלא, השתתף במלחמת-סוריה ואיבד שם את אחת מעיניו, לא חזר למעשה לחיק המשפחה. אדם כמו משה דיין לא יכול היה להיות בעל טוב או אב מסור. גם הוא השתדל להיות ראוי לאביו, למיבש ביצות נהלל. הוא תבע מעצמו תביעות, דחק את רגשותיו לפינה, התמסר לעניינים לאומיים. אחד התיאורים החזקים ביותר בפנים חדשות במראה הוא תיאור האב המסוגר, העייף, הבא הביתה מבלי לדבר עם איש ומבלי להתמסר לחוג המשפחה.

אין סלא שהילדה גדלה כשבלובה טינה תת-הכרתית עמוקה נגד האידיאלים הלאומיים השוללים ממנה את הבטחון של חיי משפחה והגוסלים ממנה את אשר יש לכל ילד אחר — אהבתו של אב הרואה בילדיו את עיקר תיכון חייו.

הרגשת הנחיתות מול אגדת האבות וחוסר האהבה ה-אבהית בגיל ההתבגרות — שניים אלה השפיעו בלי ספק השפעה מכרעת על עיצוב אופייה של יעל דיין.

★ ★ ★

שוכרי הפסלים

ש רמיון עצום בין משה ויעל דיין. לעתים נראית יעל כמהדורה נשית וצעירה יותר של אביה.

כמהו היא עצמית, פקחית, גאונית ביחסי-ציבור, מקי סימה במגע אישי, חסרת-מעצורים, הרפתקנית, וזהרת, חובבת בריות למראית עין — ומנותקת מהם לחלוטין למעשה. כמו אביה, היא בסתר לבה אדם בודד מאד.

אולם דחקא דמיון עצום זה מבליט את הניגוד בין השניים. כי אותן התכונות פועלות אצל השניים בכיוונים שונים לגמרי. אצל משה דיין מרוכז הכל למען המטרה שהציב לעצמו: להנהיג את המדינה. לגביו אין כל הבדל בין אמ" ביציה אישית קיצונית לבין מסירות קיצונית לעניני האומה. שתייהן מתמזגות לחף מרכזי אחד.

אצל יעל הדחף הוא הפוך. היא אינדיבידואליסטית קיצונית. היא רוצה להינתק מכל ההתחייבויות, מתביעות הכלל.

אולם גם יעל עצמה לא תפסה עד כמה הוא מגלה את נשמתה. היה נדמה לה כי היא מתארת צעירה רעילת-ומי-תוסבת, אשה-עליונה המתעללת בבריות עד שהיא מתבגרת ומוצאת את עצמה. אולם, כפי שהביעה זאת קוראה אמריקאית, שקראה את הספר באנגלית: "מה שבולט בספר זה דחקא התמימות המוחלטת של הכותבת. אין היא רעילת-לב, אלא היא רוצה להיות רעילת-לב. בין השורות מתגלית נשמה של צעירה המשחקת תפקיד בעיני עצמה, גם בשעת הכתיבה. למראית-עין היא מביגרת. אולם למעשה היא נערה מת-לבטת, עדינה-מבוישת, המחפשת את האהבה, אף שהיא מקימה מסביבה את האשליה הנאיבית של אשת-עולם המר-שכת בחוטים."

סופרים גדולים-באמת הבחינו בערך סמוי זה של הספר. הם היללו את הספר ללא הסתייגות בביקורות חתומות, שהופיעו בעתונים הרציניים והבלתי-משוחדים ביותר בעולם. שמה של יעל ולאומיותה לא יכלו להסביר ביקורת חיובית זו. הסופר אנדרה מורואה וחבריו מצאו בספר דבר נדיר בספרות: נערה בת 19—18 המצליחה לתאר בסבעיות חיונית ובכנות תת-הכרתית את הלבטים של עצמה אף מבלי להרגיש בכך.

הם השח את יעל עם פרנסואז סגן, ובהשחאה זו יצאה יעל כמנצחת. סגן תרבותית יותר, קצטינית בסופיסטיקה, שולטת שלטון מלא בסגנוני שפת אמה. אולם סגן עוסקת רק בעסקי אהבהבים שטחיים. יעל, אף שאינה מעמיקה, עור-סקת בבעיות הרבה יותר רציניות — התנגשות הפרט והכלל, התנגשות האשה והצבא. תכונה זו עוררה מראש את אהדת המבקרים הגדולים בעולם.

★ ★ ★

בת הדור שה נהרל

ידי זה חכמה המשותפת להצלחה בנכר ולהשמצה בארץ. השנאה האמתית ליעל דיין, שנאה שאיחודה אינסטינקטיבית את דבר עם חרות ואת אנשי העליה השניה עם עולים שמקרוב באו. נבעה מעובדה זו: שיעל דיין נתנה למדינה את התיאור-העצמי הכן הראשון של בן הדור שלאחר-מלחמת-העצמאות.

בראי של יעל דיין מצטיירות פניו של הדור שנולד לתוך המדינה — והמראה היה מדאיג.

היה הרבה יותר קל לשי-בור את הראי ולהשמץ אותו, מאשר להודות ב-נכונות התמונה שהצטיירה בו.

הזעם ההיסטרי, בו פנו האבות והבנים בצחצח נגד ספר זה, היה סימפטי-לעובדת-היסוד של ישראל: בעוד האבות והבנים לחמו זה בזה על ההשפעה הפור-ליטית והרוחנית, נולד וגדל, כמעט בהחבא, דור של נכ-דים.

איש לא הרגיש בכך. אך לפתע, כאשר זרקה יעל את האבן הסיפרותית שלה לתוך המים העומדים של השוליות הציבורית, נאלצה המדינה לשים לב לתופעה החדשה: לדור הנכדים המתחכם בכוח שחה הן לדור הסבים והן לדור האבות.

למרות היותה בעצמה טי-פוס יוצא-דופן ואינדיבידו-אליסטי מובהק — ואולי בגלל זה — מהתה יעל דיין בעצמה נציגה אופיינית של דור שלישי זה. רקע אישי זה רק החריף את החימה שנשפכה עליה.

כי יעל דיין היא בת האריסטוקרטיה הישראלית. אילו חולקו בישראל תוארי אצולה, היה סבה נקרא "לורד דיין של נהלל" וא-ביה לפחות "סר משה".

הסב והסכתא מייצגים את הטיפוס החיובי ביותר של דור מייבשי-הביצות. האב, האב הרודו, שנפל במלחמת-תש"ח, הם טיפוסים מובה-קים של דור מקימי המדינה. יעל, הנכדה, היא היורשת — בת הרוח אשר למענו, לכ-אורה, סבלו, לחמו ועמלו הסבים והאבות גם יחד.

שתי-השנה של תשי"ט לא היתה סופולארית בישראל. היה זה כמעט פאראדוקס: ככל שהצליחה יותר בנכר, כן נכשלה יותר בארץ. בשעה שמיטב הסופרים בעולם התחרו ביניהם בהכתרת ראשה בעל-דפנה, כן התחרו מיטב המוחות בארץ בהשמצתה.

אולם פאראדוקס זה היה הגיוני מאין כמוהו.

★ ★ ★

אריאל רוז הגונית

ורמים שונים ומשינים גרמו למסע-הנצחונות המהחרר של יעל משני עררי האופיונס. גורמים שונים ומשונים גרמו למסע-ההשמצות המבהיל נגדה בארץ.

בארץ קטנה כישראל, המנאה ממלאה תפקיד גדול ביחסה אדם. סופרים ידועים, שתננו פרסים איש לרעהו, לא יכלו לשכוח כי הנערה בת ה-20 הצליחה במקום שנכשלה, שספרה הראשון הופיע בחמש ארצות, הפך רבי-מכר בינלאומי.

צעירים פשוטים ראו בעין רעה את עלייתה המהירה של חרתי-הילול. הם שאלו את עצמם, במרירות: "מה יש לה שאינו לגוי?" והם הגיחו בהכרח לתשובה הפשטנית: "גו, כמובן, בתו של משה דיין..."

חלק מן ההשמצה התססה באינצטלה של בורות ספרותית. אולם גם לחלק זה היתה תכונה מיוחדת במינה: ההיסטרית קדמה להחיסת הספר עצמו. עוד לפני שהקורא הראשון של פרוס חרתי-הילול היו מיכרות כמטט לכל מורא. הבעיות שהיעלו בספר היו חלה מטולמו הנפשי האישי של כל קורא. כמעט לכל קורא היתה דעה קבועה מראש.

מצב זה לא נשתנה גם אחרי שהציבור קרא את הספר. כי שום אורח ישראלי לא יכול היה לקרוא את פנים חדשות במראה כספר רגיל. הסיפרת היתה ידיעה מדי, הדמויות של העלילה היו מיכרות כמטט לכל מורא. הבעיות שהיעלו בספר היו חלה מטולמו הנפשי האישי של כל קורא. כמעט לכל קורא היתה דעה קבועה מראש.

ההידעות שמסרה יעל עצמה במחיצת פתונאים ערב היר-פתי הספר בהמייכים, וסירוס הדודות אלה בצורה זדונית פלתי חלק גדול מן השתחוות, היוקה דעה זו. שמייסות שונות, כגון זו שספרת לכל נכתב בידו יעל אלא בידו השמונאי הגונולי המומצץ בחוף הספר בדמית "איש משרד החוקי", החלו פורחות בסתונות ובשחיתות רכילות.

לכו לא יכול היה להיות קשר אמיתי בין הביקורת לבין הספר. רב-רבית וירוחית, שהשצירו השנה כמעט כל בית במדינה, הישלי חצונות כונו: "היא משמישה את צה"ל!" או "לא נכוו שהשצירה הישראלית היא כזאת!" או "אריאל רוז היא ווסלית!" או "הספר הזה גורם לדמורליזציה!" או "זו פורנוגרפיה!"

נימה היה למכירים שכזאת הביעו דעה ספיריתית. אולם ספר טיב יכול להשמץ מוסרית, גיבוריו יכולים להיות גוסלית, אין הוא חייב לתת תיאור נאמץ של דור, והוא יכול להיות תרובי-אפ. דהאא טגנה אחרונה זו, שאין לה כל אחייה בספר. מיכחה עד כמה היה רופף הקשר בין הספר לבין הביקורת שנמתחה עליו.

★ ★ ★

אלוהי הצללים

האם "פנים חרשות במראה" הוא ספר טוב? התשובה תלויה במידה רבה באמת-המידה של המבקר. אין ספק שזהו אחד הספרים הקריאים ביותר של הסיפרות העולמית בשנים האחרונות. הוא נקרא בנושימה אחת. יש בו משהו האוחז את הקורא ואינו מרפה ממנו. ומכיון שאין זה ספר-מתח, וגם אין בו כמעט עלילה, הרי זה הישג ניכר, המעיד על כשרון לעניין ולמשורר.

יש בו קטעים גרועים, יימרניים. חלק מהם השתרבבו לספר במקרה. תחילה רצתה יעל דיין לקרוא לו "אלוהי הצללים", בהסתמכה על אודה אטרוסקית-עתיקה-יומין, המעי-מדה את אלוהי הצללים מול אלוהי החוסים. האגדה היתה צריכה להופיע בראש הספר, ולשמש רקע לקטעים בהם משוחח אריאל רוז בכיכול עם צלה.

ברגע האחרון נודע ליעל כי פרנסואז סגן חיברה יצירה חדשה המספלת אף היא בצללים. כדי לקדם את הטענה שהיא מחקה את הסגן, שינתה יעל את שם ספרה ומחקה את אגדת-הצללים. משום מה לא מחקה גם את קטעי שיחות-הצללים בספר, שנשארו בו מזורזים ומפריעים במלאכותיותם לשטף הטבעי של החיות אריאל רוז.

קטעים חלשים אחרים נבעו מן הרצון המחושב להכניס לספר מעט ציונות ודבריי-נעם, כמו המכתב להורים בסיום הספר. מיכוח שהדבר זר לגמרי לרוחה של יעל דיין עצמה, דבק בקטעים אלה משהו מן המזויף והבלתי-טבעי.

לעתים קרובות נדמה שהספר כתוב יותר בשכל מאשר בלב, יותר מתוך חשבון מפוכח מאשר מתוך רגש בלתי-אמצעי.

אולם לעומת מגרעות אלה, כוללת המעלה הגדולה של הספר: הכנות הגמורה של רוב הקטעים, התיאור הרענן והכן של החיות החיילת בצה"ל, הציור האמיתי של הרקע המשפחתי.

הספר הוא בעיקרו אוטוביוגרפיה גלויה, אף שיעל הכי-חישה את הדבר תכופות כדי למנוע אי-נעימיות ממשפחתה.

דור שלישי: יעל ואסי דיין בחוצות חיפה

יעל היתה מנותקת מאמה, כפי שהיתה לניתקת מכל אדם אחר. מעולם לא היתה נערה. בגיל 14 כבר היתה אשה צעירה, שאישים זרים חיפשו את תברחה ושמתו להחליף עמה דברים. הם הופתעו מן הקלות בה שוהחה הילדה: האשה החיננית, בעלת העיניים הירוקות השוכבות, על עיניו מדיניות, חברה, כלכלה וצבא. הם לא יכלו לדעת כי יעל בנתה לעצמה כבר או ספריה שלמה שהיתה כולה מוקדשת לנושאים אלה, קראה אותה בעיון ועיכלה את תוכנה — כדי להשתמש בידיעותיה כמכשיר נוסף ביחסיה עם העולם.

לעומת זאת לא קראה מעולם ספרות יפה — עד שהחלה כותבת רומאן בעצמה.

★ ★ ★

הגיבור האומלל

לא במקרה נכתב רומאן זה בנכר, ולא במקרה נכתב בשפה זרה. שתי עובדות אלה היו ואריאציות על אותו נושא: המרד נגד האבות.

אין שום הסבר הגיוני לכך שספר זה נכתב באנגלית. יעל עצמה כותבת עברית הרבה יותר טוב מכפי שהיא כותבת אנגלית. בעוד שסגנונה האנגלי מוגבל על-ידי יכולתה הבלתי-מספקת להביע רגשות עמוקים בשפה זרה, הרי סגנונה העברי — כפי שהיא מתגלה במכתביה — שוטף, תוסס, שופע-חיים. הוא ההפך הגמור מסגנונו הסיפורי הנמלץ של המתרגם, שיצר את הנוסח העברי של ספרה שהגיע לעיני הקורא העברי.

הזילול בשוק המקומי והשאפיה לכתוב למען הציבור הגדול בחוץ-לארץ — אף הם אינם יכולים להסביר את לשון הכתיבה. הנימוק הזה — שהוא עצמו מהדה תופעה של מרד מפני-עורף — אינו משכנע. כי אפשר לכתוב ספר בשפת-האם ולדאוג לאחר-מכן לתרגומו לשפת הציבור הזר הגדול אשר מבקשים להגיע אליו.

יעל דיין פועלת למען יעל דיין — ובסתר ליבה היא מאמינה כי בצורה זו היא משרתת את טובת הכלל. כך עוברת השרשרת מסב לאב, מאב לבת. הסב פא לארץ מתוך האמונה הכפולה שיש לבנות את האומה ולבנות את האדם. שתי המטרות התמוגגו אצלו באידיאל אחד של ההתישבות העובדת של הקבוצה בה התישב לראשונה, ושל המושב בו התישב לאחר-מכן, ומן קצר אחרי לידת משה. הקבוצה והמושב היו גם מיבצר צבאי, גם עמדה לאומית, גם מינור לעבודת הקודש של דת העבודה, וגם משטר סוציאלי אידיאלי ללא יעול ותאווה-בצע. מקימיו בני דור היסוד, הם עתה בני 50 ומעלה.

האב, שנולד בקבוצה וגדל במושב, כבר היה צנוע יותר. לבני בני דורו דרו האידיאלים הסוציאליים, אבדה האמונה בחברה אנושית מושלמת וצודקת. במקום כל אלה בא האידיאל הלאומי הקיצוני, שבו לפרט ולא ראה בו אלא מכשיר להגשמת מטרות הכלל. בקראו בהפגנות: "עליה חופשית — מדינה עברית!", בלחמו באנגלים ולאחר-מכן בערבים, הוא הקריב בהרבה מלאה את מציאות האדם למציאות האומה, המדינה. דור זה, שבניו הם עתה בני 28 עד 45, הקים את המדינה.

הבת ובני דורה מורדים נגד תפיסה זו, הגיעו כמעט לקיצוניות ההפוכה. הם מאמינים בסתר לבם, כדברי הפי-לוסוף היחני הקרום, כי האדם הוא ערך עליון ומידה לכל. אין הם רוצים להשתחית להורים. הם בונים לסיסמות ההורים, אותן הכירו רק בתקופת התנוונות והתרוקנותן, מבלי להבין כי סיסמות אלה היו פעם מהפכניות ורבות-עוצמה.

את זעם הסבים והאבות על דור הנכדים הביע בצורה נוגעת-ללב שמואל דיין, כאשר דיבר בסוף תשי"ט על יעל נכדתו. "אני מצטער שילדה, וגם הדמות שצירה בספרה, רחוקים כל כך מנוער הישראלי האמיתי. לא יחשבו על הצעירים שלנו בחוץ-לארץ? מדוע לא דבקה יולה בחקלאות, במשק של אביה בנהלל? מדוע אינה צנועה כמו משה? יתכן

דור ראשון: סבא וסבתא

של תכונות ילדותיות וגבריות-פיזיות, מבלי לשים לב לאדם או לגבר שבו, תכונות רגש וכו'. בגיל מאוחר יותר היא מנסה להשתחרר מזה, אך אנשים מבכרים לראותו חזק וגיבור וחסר-פחד, והוא מוצא שאפילו בנו הקטן מעדיף את השאבריה על צעצוע כמתנת יום-הולדת.

"לא, הוא לא מתאבד. הם אינם מתאבדים. הם ממשיכים סתם ככה, לבד ועצוב."

היה זה תיאור אכזרי, ביחוד כשהוא בא מידי בתו של אדם שזכה לתהילה רבה (וגם לכמה נויפות) על אומץ-לבו האישי האנדתי, לשאלותיו של מראיין באמריקה, ששאלה על אותו נושא, השיבה יעל: "איני חושבת שיש צורך עוד בחסרי-הפחד, בחזקים, בנוקשים ובגסים. אני חושבת כי האדם שאינו יכול להרגיש, גם אינו יכול לאהוב. אני חושבת שאדם נוקשה מאבד את רגישותו."

שאלה: "את אינך כותבת על אביך? האם אי-פעם פחדו?" תשובה: "איני יודעת. מעולם לא דיברתי עמו על כך." שאלה: "ממה פוחד גיבור הספר?" תשובה: "הוא פוחד רק מפני הפחד."

★ ★ ★

החידה הגדולה

רעל אותו ראיון באמריקה הצליח לשים את אצבעו על נקודת-התורפה של הבניין כולו. שאל הוא: "האם יש לנוער הישראלי בעיות משלו? לסבך היתה ביצה לייבש, ארץ לבנות. לאבדך היו מלחמות לנהל. האם יש לדורך אותה רוח חלוצית?"

השיבה יעל: "ישנן כל כך הרבה משימות שאינן נופלות בחשיבותן מן המשימות מלפני 50 שנה! אולם אין מבהירים את הדבר די צרכו. זו שגיאת מערכת-החינוך שלנו. איני חושבת שאדם צריך לייבש ביצות ולערוך מלחמה כדי להיות חלוצי."

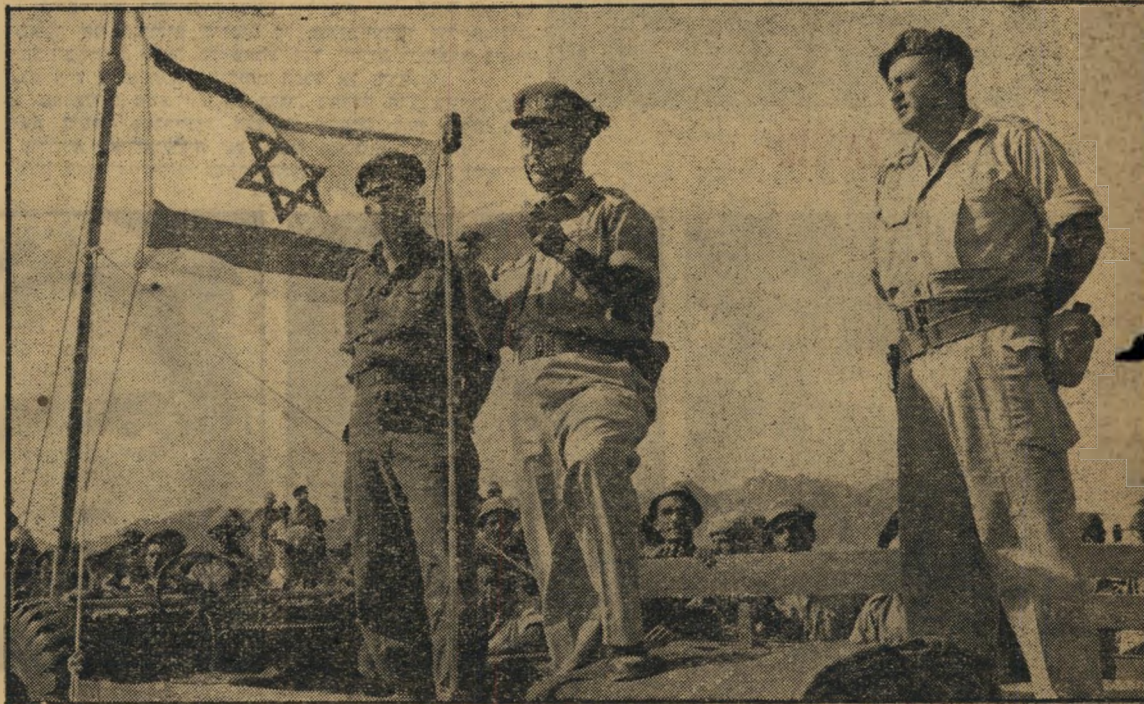
אך יעל דיין אינה אומרת מה האדם החדש צריך לעשות, מה התפקידים — בתחום הכלל או בתחום הפרט — הקוראים לו. היא מאשימה בכך את מערכת-החינוך של האבות. אולם את אשר היא מבקשת, אין הדור החדש יכול לקבל מן המוכן. מידי אבותיו, אותם האבות שהוא מורד בהם. משהו זה חייב לבוא מתוכו — מתוך יצירותיהם של יעל דיין ובני גילה.

כאשר יעל שוללת את האידיאלים והסיגנון של הסבים והאבות, היא נעה בצעדים בטוחים, אף מגלה אומץ-לב והעזה. אך כאשר היא נתבעת להראות את החיוב שהיא חותרת לקראתו, צעדיה הסטניים וכושלים.

יתכן שמכאן תופעת הבריחה — הבריחה לארצות זרות, לשפה זרה, לאנשים זרים, היא יכולה למנות בגאות את מספר האישים החרוצים הבונים עם ירידה המסורים. אולם אספה כאספנית של מסבעות-זהב: דני קיי וצירלסון הסטון, ויטוריו דה-סיקה וג'ול (החוק, ריפיט) דסין, סאם שטיגל ומיכאל (האשה בשחור) קאקאונסי, אגן פיאר גילבר ויאק סוסטל, ויליאם סארויאן וג'יימס ג'ונס.

אולם בסופו של דבר לא תוכל יעל דיין למצוא סיפוק בראיונות טלבויה ובאוסף ידידים זרים. היא תצטרך לחזור לארץ, להשתתף בעיצוב דמותה. היא תצטרך להביע — בכתיבתה או בהתנהגותה — את הערכים החיוביים החדשים של דור הנכדים, את ה"אני מאמין" האישי או הקולקטיבי של היורשים.

האם מסוגל דור זה להוליד ערכים חדשים כאלה? מה יהיו פניהם? זאת היתה החידה הגדולה, ובסוף שנת תשי"ט לא ידע איש את תשובה.

דור שני: אשה דיין במיפקד כובשי שארם-אל-שייך

הסיבה האמיתית יכולה להיות רק תמיכה-רית: להתרחק ככל האפשר מנהלל ומצהלה, מן הפסלים של סבא ואבא, מעריצות האגדות החובעות התמסרות לכלל, דבקות למשי-מות לאומיות וגדולה אישית כפניה מן החוץ. התרחקות לשונית זו היתה רק המשך להתרחקות הגיאוגראפית.

בידה מסיימת צדקו על כל אויביה של יעל כאשר האשימו אותה ב"ירידה רוחנית".

וכך, בשעה שבארץ סער הויכוח מסביב לספרה במשך חודשים ארוכים, נדה יעל עצמה מארץ לארץ, וכתה לתש-בחות בעתונות הסיפוריים הטובים ביותר, סיפקה כותרות רועשות לעתונות הסנסציוניות, כבשה לבבות בטלבויה, חיכה מעל עמודים שלמים של העתונים המצויירים בעלי תפוצת המיליונים, הפכה הישראלית המפורסמת ביותר ב"עולם מלבד דויד בן-גוריון ומשה דיין.

היתה זאת רק התחלתה של דרך, שקשה היה לנחש את המשכה. יעל טיפלה בתסריט של ספרה, תוך שינוי יסודי של העלילה. וחשוב מכל: היא כתבה בכל יום 3000 מלים של ספרה החדש, ששוב לא יהיה אוטוביוגרפי, אלא רומאן טהור.

ספר זה, אותו יתכונה יעל עוד בשעת כתיבת ספרה הראשון, יהיה למעשה מערכה נוספת במלחמת יעל נגד האבות. שם הספר: קנא בנפוזים, והפעם כותבת אותו יעל, לפי עצת אמה, בעת ובעונה אחת בשתי שפות — בעברית ובאנגלית.

תיארה יעל את רעיון הספר במכתב פרטי: "החלק הרא-שון עוסק בילד בן מושב, בגיל 9 עד 14. הספר מתאר את החינוך המגוים לחברה-ימנית ולגבורה, פיתוח קיצוני

והיא תעשה קאריירה בעולם. היא פקחת וכשרונית ויש לה בטחון עצמי כמו לכל הדיינים. אבל זאת קאריירה בשביל בת נהלל? מניין, בכלל, יצאה בטלנית שכזאת ממשפחתנו!"

★ ★ ★

מחאת כתיהאולף

כך מתמוגגת בחייה של יעל דיין המחאה של דורה עם מחאתה האישית.

רבים חשבו כי לצעירה כמו יעל אין נגד מה למחות. מעולם לא חסר לה מאומה. אמה סינקה אותה ואת שני אחיה הצעירים ממנה. יעל עצמה למדה מגיל צעיר מאד לנצל ללא היסוס את שם אביה ואת מעמדו, כדי להשיג כל דבר שהיא ביקשה להשיג — החל בזכויות-יתר וכלה בהכרת אישים מעניינים, גנרלים זרים ודיפלומטים, עמם נהנה עוד בגיל צעיר מאד כשהו בשחים.

אולם יעל ידעה גם את הצד השני של המטבע. בהיותה רגילה לזרזר האישים המבריקים בביתה, לא מצאה שום עניין בבני גילה. כתבו של האלוף המפורסם, גם לא יכלה מעולם להיות בטוחה בכנות יודותם של האנשים, נאלצה לחשוך תמיד כי היא משמשת רק מכשיר להשגת פרוטקציה אצל אביה. חשד זה גרם אף הוא לכך שהסתגרה בקליפתה, ושמעולם לא ידעה אהבה אמיתית.

מכיוון שהעריצה בסתר לבה את אביה, ובאותה שעה שמרה לו טינה תת-הכרתית על חוסר תשומת-לבו, לא יכלה להתקשר כראוי באדם היחיד שיכול היה לתת לה את החסר: האם. רות דיין שונה גם במעלה וגם מבתה, כשונת היחס מן הילדה. אשה רבת-פעלים אך צנועה, צברית ירושלמית זונכה באנגליה (שם למד אביה או משפטים) והמיטיבה עם אנגלית מבתה, התרגלה רות מאז ומעולם להתמסר מבלי להתבלט. בניגוד לבעלה ולבתה, שניהם גאוני-מת, לחמה רות דיין כל חייה כדי לא להתפרסם וכדי על שריו של חיים גורמליים במאורת האריות.

חידה לאומית

ישראל

הם לא הרגישו את עצמם מעולם כמתנה קטן וחטרישע. הנכדים היו שונים לגמרי. על כל צעד ושעל הרגישו בחולשתם, באפסותם. הם לא האמינו כי יוכלו לשנות את העולם. הם התיאשו מכל תקנה להקים חברה טובה יותר. הם לא האמינו אפילו באפשרות לשנות את המשטר במדינתם, אם ירצו בכך.

מבחינה זו היה הנוער הישראלי רק חלק מן הנוער העולמי הגדול, שדמה כולו לצבא מובס, עוד לפני שנכנס לקרב הראשון. מה גרם לכך?

הגורם הראשון היה נעוץ בדמומי האלים של האבות. האבות האמינו בכוחם של אידיאלים. הם האמינו בתורת הישחרור של הקמוניזם, והם ראו כיצד הופכת תורה זו למכשיר של מעצמה צינית ואנוכית. הם תלו תקוות בעלית הפאשיזם שופעי הכוח, והם ראוהו מתמוטט בביצה של שחיתות ופשעים נוראים, ענק על כרעי-תרנגולת. הם ראו את הדמוקרטיה יוצאת משתי מלחמות-עולם, כשכנפיה קצרה צוה ובסיסה הליבראלי סותר את דרכי הכלכלה החדישה. הנוער העולמי ראה את האלילים שהכיבו, והוא נזהר מלהקים במקומם אלילים חדשים. כל האידיאלים נראו שוודים בעיניו. אחרי כל סיסמה מלהיבה, חיפש את היד השטנית המושכת בחוטים. הוא נדבק בציניות הגוראה ביותר: הציניות של ילד שאיבד את האמון באביו.

גורם שני היה נעוץ במונופוליציה של הכוח בעולם. כאשר שני הגדולים שולטים על סצנות-המימן ועל הטילים הביניבשתיים, נראה כל מאמץ מצד יחידים וקבוצות בשאר הארצות כחסר-תקנה, כנביחת הכלב אל הירח.

פאסאליזם נורא ירד על הדור. במקרה הרע ביותר מצא את ביטויו בעבריינות הצעירה שהפקה עתה בעיה כל-עולמית, באידיאולוגיה של "אכול ושתה" — כי מחר נמות בעץ ראדיר-אקטיביזם! במקרה הטוב ביותר התבטא בפסימיזם

בין כל הסנסציות הרועשות של תשי"ט, אבדה ידיעה קטנה שאיש כמעט לא שם לב אליה.

באחד ממוסדות-החינוך בארץ התאבד נער בן 17. הוא נמצא בבוקר תלוי על חוט, כשהסימנים על צוארו מעידים על מאבק אחרון אכזרי. מסתבר כי הנוער התחרט אחרי שהחל להיחנק. קצות אצבעותיו עוד הגיעו בקושי אל הארץ-גז שמתחתיו. במשך שעות ארוכות נאבק — עד שנחנק. מהנכני וחבריו לא מצאו שום סיבה אישית למעשה הנורא. כמה ימים לפני-כן חזר הנער משליחות לאומית עטורת-הצלחה בחוף-לארץ, כחבר משלחת ישראלית. עם שובו היה מדוכא. בפעם הראשונה נוכח לדעת כי ישראל היא ארץ קטנה ונידחת, שכל הקורה בה אינו חשוב. מסתבר כי לא יכול היה לחיות עם הכרה חדשה זו.

דמדומי האלים

ש משנה סמלי בפרשה מועזת זו. אף שהיתה יר צאת דופן, הצביעה על אחת התכונות הבולטות של דור היורשים: הרגשת-החולשה שלו.

הסבים והאבות לא יכלו להבין נוער זה. הם דיברו עליו בלעג, מר, חזרו על אימרתו הידועה של אברהם שפירא: "זה נוער זה? זה — — —!"

היה זה לעג מובן. הסבים היו קומץ ועיר כאשר התחילו בלב מרתב עוין, התימרו לשנות את סדרי החברה האנושית, להחיות לשון מתה, ליצור אומה חדשה, להקים מדינה. האבות היו מעטים ודלים כאשר הכירו מלחמה על אימפריה אדירה והתימרו לגרשה מן הארץ בכוח.

אלה גם אלה פעלו מתוך הרגשת-כוח אדירה, שלא נבעה משום נתונים חיצוניים, אלא אך מבטחון פנימי שופע. הם לא פיקפקו לרגע כי יוכלו להשיג כל דבר שיחליטו להשיגו.

אדצוה-הברית

סונו

הודו

יפאן

להתחתן עם בני חוף-לארץ, לא חשוב מי ולא חשוב איך. הם ראו את אדישותו המוחלטת של הנוער כלפי כל דבר סוליטי. אדישות זו היתה מופנית במידה כמעט שהה כלפי המפלגות הישנות, שסימלו את דור הסבים, וכלפי הגופים האופוזיציוניים החדשים, שנוצרו בידי דור האבות. האבות הצעירים, שדיברו על איחוד הארץ ושינוי פני השלטון, נתקלו אצל הבנים באותו קיר אטום כמו הסבים, שדיברו על החזון המשיחי ועל גורל העם היהודי.

בסוף שנת תשי"ט ניסתה מפלגה אחת לפנות אל דור זה בסיסמה: "כן, איכפת לנו!" היה זה אוסייני כי יוצר סיסמה זו היה פוליטרוק הפלמ"ח, נציג טיפוסי של דור האבות. אך לנוער באמת לא היה איכפת.

הוא נראה כחסר כל יסוד תרבותי. ההומור שלו היה שלושה בסירה אחת, והאמנות שלו בצל ירוק. כששח היצירה התרבותית היה חידה בדיוק כששח היצירה המדינית.

★★★

פנים חדשות במראה

תכן כי הדבר המעודד ביותר בנוער זה אמנם היה עצם היותו חידה. כי חידה — פתרונה אינו ידוע מראש. יתכן כי האדישות של דור הנכדים, השלילה העקרונית שלו, אינם אלא אחיות עיניים. יתכן כי זהו שלב חולף, שלב של מחאה ושכירת הפסלים, שלב של בחילה בסיסמות אשר האוזן החדה של הנוער מבחינה בהודי-פיתון. שום אדם אינו יכול לחיות בלי אהבה — כי החיים בלי אהבה הם מתת. שום דור אינו יכול לחיות בלי אידיאלים — כי חיים בלי אידיאלים הם מתת רוחני.

יתכן כי אחרי החידה של תשי"ט יבוא הפתרון הגדול, המלהיב, המתפרץ, של תשכ"ד או תשכ"ט. יתכן כי החלל חייב להתרוקן לגמרי, לפני שיוכל להתמלא תוכן חדש. יתכן כי מאחורי הפנים הבלתי-מנובשות של נערי תשכ"ד ויגור, האמבורג וכלכותה, טשקנט ושנאי, אקרה וסא, פראנסיסקו, חבוי פתרון החידון — ופתרון לבעיות העולם. בסוף תשי"ט אפשר היה רק לקחת — לקחת כי בבוא היום יופיעו באמת פנים חדשות במראה.

מתורבת, בועקתם חסרת-התוחלת של צעירים וועמים שאינם יודעים על מה הם וועמים, ולשם מה.

★★★

חקיר האטום

הנוער הישראלי היה חלק ממתנה עולמי זה — ותחושת-החולשה שלו גיוונה מגורמים נוספים.

ארצו היתה קטנה, המחנק בה רב. כל מאמץ גדול נראה בלתי-כדאי, כי כמעט לכל הצלחה נקבע מראש גבול. לא היתה כמעט קאריירה שלא דנה את בעליה לדריכה-במקום בגיל 35, עת נתקל בקיר האטום של קטנות המדינה.

הסבים מנהל לא יכלו להבין זאת. לגביהם נשאר עצם קיום המדינה בחזקת פלא גדול, הפותח את השער לקראת אפשרויות אשר הם לא העזו לחלום עליהן לפני 50 שנה. אולם הנכדים נולדו לתוך המדינה ולא יכלו לדמיין לעצמם מה קדם לה. האנגלים והתורכים היו רחוקים מהם כלגינות רומא, כחילות פרעה. הם רק ידעו כי ספרט לא יעלה לעולם על תפוצה של 20 אלף, כי לעולם לא ינהלו מסעל כמו רשות עמק טנסי, כי לא ייצרו טילים ביניבשתיים.

יתכן כי צה"ל, שנטל נוער זה לידיו בגילו הרגיש ביותר וחניך אותו לצמינות ולאחידות, תרם תרומה גדולה לקונפורמיזם אדיש זה. הנוער התעניין בעניני הצבא יותר מאשר בכל נושא אחר. הוא התיחס אל הצבא כאל חלק חיוני מחייו. אולם אחרי שרות של שנתיים וחצי הוא היה מבוגר, עייף במקצה, חסר אשליות ותקחת גדולות. הוא חדל להיות צעיר.

★★★

"לא, לא איכפת לנו!"

לגבי האבות, ביניהם רבים שעוד היו רגילים לכנות את עצמם כ"דור צעיר", היה כל זה חידה גדולה. הם ראו בתדהמה את ירידתם של רבים מן הצעירים, צברים בני צברם, שחיפשו עתיד בקנדה או בקאליפורניה, או שלא חזרו אחרי לימודיהם בנכר. הם ראו את המוני הנוער שרצו בכל מחיר לסייר בחוף-לארץ, לתקופה קצרה או ארוכה. והם ראו את תשוקתן האדירה של הבנות

גרמניה

העם

כרטיס לתל-אביב

עם האקורדים האחרונים של שנת תשי"ט התמוגה מנגינה צורמת ומכוערת. אמ נפתחה השנה בפרשת יוסף ויאנוביצ'י, הרמאי היהודי מצרפת שביקש מקלט ביש"ר, ראל, הרי נסתיימה בפרשת פרידריך גריני ואלה, האדם שהגיע לישראל על רקע דומה מאנגליה.

לעיתים נדמה כי כל הפושעים היהודיים בעולם (וגם כמה פושעים המעמידים פני יהודים) יתרכזו בסופו של דבר בישראל ויבונה — כפי שפושעי אירופה בנו את ארצות-הברית ואוסטרליה. אם תתקבל ה"הנחה" כי יהודי כל העולם הם אומה אחת, וכי ישראל היא מולדתה של אומה זו, הרי הדבר גם טבעי: רמאי יהודי-אנגלי זכאי במקרה זה לפחות לשבת בבית-סוהר ברמ"ל, תחת לשבת בדארטמור.

הצד הלא-נעים של הפרשה היה, שהיא מציגה את ישראל בעיני העולם כאור עגום מאד. העובדה כי גרינוואלד, הנחשד בברי-טניה בהונאת רבבות חוסכים קטנים והפי-קעת כספים, תרם כספים רבים למוסדות דתיים ב"ש, מילאה בהכרח תפקיד מרכזי בפירסומת הבריטית.

רבים הסכימו בדואי עם הלורד היילשאם, המנהיג השמרני, כאשר אמר את סטוק-השבוע שלו על מומחה-הכלכלה של הליי-בור: בבוא היום יהיה "כאחד האישים הפיי-נאסיים המתקשים למצוא את הכסף לכיסוי הבסתותיהם. כשמגיע יום הפרעון ואין לך הכסף הדרוש לכיסוי השטרות, הרי מוטב לך לקנות כרטיס טיסה לתל-אביב או ל"חיפה".

ישראל — מדינה של חקלאים וחיילים, מדענים ופועלים, יצרנים וסוחרים — בודאי לא היתה מעוניינת בסוף תשי"ט להופיע באור זה לעיני העולם.

הממשל הצבאי

שיעור כדוגמה

בכנסת השלישית ישב מסעד קסים, דרוזי מכפר מעליה שבגליל, כנבחר הרשימה הדמו-קרטית לערביי ישראל, גרורת מפא"י. ב"בחירות לכנסת הרביעית החליטה מפא"י כי קסים התבזה יותר מדי בשורות הנאמן כקיוזלינג מפלגתי, וכי יש להחליטו באמן טרי יותר, שטרם הספיק להתבזות. מסעד קסים, כך אפשר היה לחשוב, ישב בחיבוך ידלים.

הוא לא עשה זאת. רוח-הנגוס דחפה אותו להקים רשימה חדשה משלו. הרשימה העצ-מאית של ערביי ישראל. החישוב: כיום מעריכים את מספר הבוחרים הערביים בס"ביבות 40 אלף. אם יתחרו על קולות אלה שלושה-ארבע רשימות, שוויה כל אחת מהן לזכות בציר בטות. אם יתחרו על קולות הערבים שש רשימות* — עשוי להוצצר מצב בו אף לא אחת מהן תעבור את אחוז החסימה.

היה זה בדיוק מה שקסים החליט לעשות: להציג רשימה שתפצל את הקולות הערביים, עד שגם רשימות מפא"י לא יעברו את אחוז החסימה. הוא נשבע ללמד את מפא"י לקח על שנטשה אותו.

השבוע הסתבר לקסים מה שהיה ידוע ל"רבים אחרים בארץ: את מפא"י אין מלמדים לקחים בפוליטיקה. היא כבר יודעת את כל החכמות.

התיימח בבוהן. קסים הגיש את רשי-מתו, בצירוף חתימותיהם של יותר מ-750 ה"ממליצים הדרושים על-פי החוק. כאן רק שחלה הפרשה. שליחיה של הממשל הצבאי, של המשטרה ושל מפא"י סתם פססו בכפי-רים הערביים, שם גרים תומכי קסים.

חלק מן התומכים הוחתם בריב-מקום על בקשה לועדת הבחירות המרכזית. בה הצהירו כי חתמו על רשימת קסים בטעות, אחרי שנאמר להם שהיא קשורה במפא"י. עתה, משנודעה להם טעותם, הינם מבקשים לבטל את חתימתם.

ערבים אחרים הובאו ישר למשרד ועדת הבחירות, כדי לחתום שם בפני קצין-הבט-חון על אותו טופס-ביטול. ליו אותם כמה קציני משטרה לבושי-אזרחית, ופעילי מפא"י במשולש. אלה מבין מבטלי-התמיכה שידעו לכתוב, חתמו את שמם, האחרים מסרו את תעודת-הזהות שלהם, הרטיבו את בונהם ב"ערבים אחרים הובאו ישר למשרד ועדת הבחירות, כדי לחתום שם בפני קצין-הבט-חון על אותו טופס-ביטול. ליו אותם כמה קציני משטרה לבושי-אזרחית, ופעילי מפא"י במשולש. אלה מבין מבטלי-התמיכה שידעו לכתוב, חתמו את שמם, האחרים מסרו את תעודת-הזהות שלהם, הרטיבו את בונהם ב"

* שלום של מפא"י, אחת של אחדות העבודה, אחת של קסים, אחת של קיוזלינג וטוש אחד של מפא"י, צאלח חסן חניפאס.

תצפית

(כל הזכויות שמורות)

● השנה לא תיערך ועידה ישראלית-ערבית בפירנצה. בני-גוד להודעות שפורסמו בכמה עיתונים ישראליים, החליט ראש העיר לשעבר ג'ורג'ו לה'פירה לא לנקוט לפי שעה ביזמה זו.

● פיהות הלירה הישראלית ייעשה מיד אחרי הבחירות, עוד לפני הרכבת ממשלה חדשה. בצורה זו יפסוד ז'ויד ב'ג'ורג'יו את הממשלה הבאה מן החובה הבלתי-נעימה ובאותו זמן יתן מכת-פרידה לשותפיה, שהרג'יו אותו בממשלה הנוכחית.

● חרות מוכנה לפרסם את תקציב הבחירות שלה. המפלגה מעיינת באפשרות לפתוח את חשבונות-הבחירות שלה בפני כל גוף ציבורי שהוא, גם מבלי שמפלגות אחרות תתחייבנה לעשות צעד דומה.

● דעה המתהלכת בכמה מחוגי מפא"י: ז'ויד ב'ג'ורג'יו יתרחק מראשות הממשלה אחרי הבחירות, במקרה ותהיה ירידה ממשית של מפא"י והצ"כ. לפי אותה סברה, יעמוד משה שרת בראש ממשלה קואליציונית מקרי אל קיד, שתכלול את כל המפלגות פרט לחרות ומק"י.

● אחדות העבודה תעמוד במצב לא-נעים, אם יגלו כמה בעלי-מוסכים ויבואנר-מכוניות פרשת הבאתם ארצה של 80 מנועי-דיזל. דווקא אחת משותפותיה של אחדות-העבודה בהסתדרות מנטה עתה לאסוף מסמכים שיעידו, כי הקיבוץ המאוחד נהנה מן העיסקה, שבוצעה בתקופת כהונתו של שר אחדות-העבודה משה כרמל כשר התחבורה.

● איום אחר בהשמצה, אף הוא יליד מערכת הבחירות:

דיו, והטביעו את חותמתם על הטפסים. לא היו אלה טפסים ספונטאניים, כאלה שמכ"י גים כתבניה-כפר למבקשי בקשות. היו אלה טפסים מודפסים בסטנסיל, שופעים עושר וארגון. כמו אלה שמפלגה גדולה — כמו מפא"י, למשל — יכולה להדפיס.

עוד לא הספיק הדיו להתייבש על הטפ-סים, ומפא"י נקטה צעד נוסף. פקידו מס-ההכנסה — חלק חשוב משלטון המושל הצבאי בישוב הערבי — הופיעו בביתו של קסים, החרימו 40 פרות. הם נזכרו לפתע שהוא חייב מס. בקשתו של קסים לדחות את העיקול היתה תמימה. הוא הסביר, ש בגלל הקמת רשימתו העצמאית, זקוק היה לכסף לניהול מערכת-הבחירות. על-כן ביקש לדחות את חיסול החשבונות, עד לאחר הב-חירות. היה זה הדבר האחרון ששליחיו ה' מושל הצבאי רצו בו. הפרות נלקחו.

מפלגות

אמרו ועשו

"אני מקנא רק בדתיים", התחדה לפני ימים אחדים גזבר אחת המפלגות, הנאלץ בימים אלה לגלגל עשרות שיקים לפרעון מאוחר יותר. "להם מערכת הבחירות לא עולה הרבה כסף. הם מקיימים אותה בין בחירות לבחירות — במשך ארבע שנים."

איחולי זקי לתש"כ

התקפה על מנהל מפעל הפוספטים האלוף משה שמיר, מצד הציונים הכלליים. האשמתם: שמיר משמש, למעשה, אחד מאנשי-הכספים העיקריים של מרכז מפא"י, מסמל את ערבובי-התחומים בין מפעלי הממשלה ומפא"י.

● ח"כ מפא"י לשעבר, מסעד קסים, שמולק מעומדתו, יהיה מועמד חרות למועצה מקומית בגליל. הדבר טעון רק אישורה של הנהלת המפלגה.

● מסתמן ריב גלוי בין המנהיגים היהודיים והערביים בצד מרת מוק"י. הרקע: תביעה משפטית על הוצאת סט"ר, אשר הוגשה על-ידי עסקן מפ"ם רוטתום בסטוני נגד בטאון מק"י בערבית, אל-איתחד. הבטאון האשים את בסטוני בקבלת שוחד תמורת ויתור על מקום ריאלי ברשימה לכנסת. בעוד המנהיגים היהודיים של מק"י יציעו להתנצל ולחסוך את הוצאות המשפט, יסרבו המנהיגים הערביים לעשות זאת, בטענה כי הודאה-בטעות תחליש את אמון הבוחרים הערביים במפלגה.

● ברור כמעט לגמרי, כי חרות תכטל בשנה הבאה את הסכם שיתוף-הפעולה שלה עם הסוכנות היהודית. לפי הסכם זה מקבלת חרות הקצבה מן המגבית היהודית המאוחדת, בתנאי שלא תערוך מגי-ביות משלה בחוץ-לארץ. לפי חישובי המפלגה, היתה מגבית פרטית. מכניסה יותר מן החלק המוקצב לה כיום. ההצעה לנהל מגבית עצמאית עלתה כבר בתחילת השנה, נדחתה בגלל חששם של ראשי התנועה לקבל על עצמם את הוצאות מחלקת ההתיישבות שלהם.

● עולים רבים מפולין, שביקשו רשות לשוב לארץ-מוצאם, ייקבלו בעתיד הקרוב אישור על כך מאת ממשלת פולין. מזה שנתיים נמנעה וורשה כמעט לחלוטין מלקבל בחזרה יורדים מישראל, אולם עתה מסתמן שינוי בקו זה, בעיקר לגבי זוגות מעורבים שהתאכזבו מישראל וביקשו לחזור לפולין בכל מחיר.

היה זה רמו עוקצני על כי המפלגה ד"ת-הלאומית בנתה את קולותיה במשך כל השנים, פיתחה בשנות ישיבתה בממשלה התיישבות חקלאית, מוסדות חינוך, ישיבות מיוחדות, שהבטיחו לה רבבות קולות ב"יום הבחירות.

בבנין המפואר של המפלגה הדתית-הלא-ר"ית, במלון קסטל, אין מפסיקים להתרוצץ. שליחים מיוחדים, נושאי תיקים עבים, מר-בים את ההמולה בבנין. פקידו המפלגה משוכנעים כי האיש העסקן ביותר הוא נערה-מעלית, שנאלץ להפעיל אותה בכל שעות עבודתו.

בקומה השלישית מוצנע אולם-ישיבות מפואר, אליו אי-אפשר להיכנס ללא היתר מיוחד. מי שרוצה את אחד היושבים בו, חייב לפנות דרך סדק צר אל עסקן עטור זקן לבן, לקבל את אישורו. מאחורי ה"אולם מוצנע חדר צודי, דרכו יכולים מגיגי המפלגה להגיע לחדרי השרותים, מב-לי להישגשג עם מי שמחכה להם בחוק.

ליד שולחנות נפרדים סיפרו ל"כתב, העולם הזה" ח"כ זרת זר הפטיג, ומוזכר המפלגה בנימין שחור, על תוכניות המפלגה:

"אנחנו פחות או יותר מסכימים עם קו הממשלה בעניני מדיניות-חוק ובסתחון, טו-ען הח"כ נמור-הקומה. אולם כשיש עני-נים מיוחדים, אנחנו לא מתביישים להתנגד". שחור גם הוא חושב כך. הוא מוציא את טיוטת המצע של המפלגה, קורא מתוכה את הסעיף על עניינים אלה. אולם הוא לא מסתפק בכך. "אני בטוח כי אילו ישבנו (חמטך בעמוד 10)

(המשך מעמוד 9)
במשלה, גם כן היינו מתנגדים לעסקת
הנשק, אם כי לא היינו עוזבים בגלל זה
את הממשלה. היא מסביר.

בעד דחק. הדתיים-הלאומיים מנהלים
בינם לבין עצמם מערכת בחירות סגורה.
הם מתכתשים עם אגודת-ישראל על הקולות
הדתיים. עיקר המערכה: הם לא מסתפקים
בהישגים שהשיגו בזמן ישיבתם בממשלה,
דורשים לחזק את רשת החינוך שלהם בבתי
הספר התכונים. רק בשאלה חילונית
אחת קיים בתוך המפלגה ויכוח. הנציגים
הדתיים דורשים להכריז במערכת הבחירות
על תביעה לביטול עבודת-הדחק, לא כולם
מסכימים לזה.

„ברור שמקומות עבודה קבועים זה דבר
יותר טוב,“ אומר ורהפטיג באינחיות רבה.
„אבל לעת עתה אין משהו יותר טוב מע'
בודת-דחק. מה, יותר טוב שהם יישארו בלי
עבודה כלל?“

אסיפות

אלוף הרצינות

הכל היה מוכן להתחלה. על הבמה עמדו
עציצים קטנים, בצד הוצבו הדגלים הלא-
מיים והאדומים. בקבוקי המין נמצאו קרוב
לדוכן הנואמים. באולם ישבו מאות לובשי
חולצות לבנות פתוחות. עסקניות חרושות
קמטים ובלתי-מאופרות תפסו את מקומן
ליד הנציגים הערביים חבושי-הכפיות.

על הבמה עלה גבר לבן-שערת. אחריו
תפסו העסקנים המכובדים את מקומם לידו
ומאחוריו, לפי סדר חשיבותם במפלגה: הגיע

זוכה „טוטו“ פרדלסקי
למה לחכות לברן?

תורה של מפ"ם להיערך לחלק האחרון והי-
קשה של מערכת הבחירות.

**על מועצת מפ"ם, שהתכנסה ל-
אישור מצע המפלגה לבחירות,
מדווח כתב „העולם הזה“:**

בין השורות שרר שקט מופתי. כולם הא-
זינו לדבריו של האיש הכפוף, כסוף-השיער,
שנשא את הנאום המרכזי באותו ערב.

כי מאויר יערי, המזכיר הכללי של מפ"ם,
היה מוכר לכולם כמוהו הבלתי-מוכתר של
מפ"ם. כל צירי הוועדה ידעו כי מילתו של
יערי, מקום תנועת השומר הצעיר, היא
עדיין המילה החזקה במפלגה.

רק קצני המפלגה שפלטו מפעם לפעם אנ-
חות, הפריעו את הדממה. סיפרו לצעירים
חיל יערי כי אין הבדל על הימים בהם הת-
חיל יערי את פעולתו הציונית. בעיקר עשו
זאת ברנעים שהתקיף יערי בכעס את כן-
גוריון, הסבירו לחברי מפלגתם הצעירים את
השתלשלות היחסים בין שני המנהיגים.

נאומו השקט והיבש של יערי לא הופרע.
הוא קרא אותן מן הגיך, הירבה להאשים
את מפא"י וחרות. בניסוח זהיר אך ברור,
טען יערי כי אין הבדל רב בין מעשי מפא"י
וכהונת חרות: מפא"י סוללת את הדרך
לשלוטן בגיך. תפקיד מפ"ם, לפי דעתו של
יערי, למנוע תהליך זה.

רק פעם אחת התרגש יערי, עורר מתח
בין מאות המאזינים שדאגו לבריאותו: „תפ-
קידכם,“ קרא בהתרגשות רבה, „להנהיר את
העמלים מפני הכוב והרמיה האורבים להם
מכל צד!“

יערי, שנאלץ להפסיק את נאומו ולגות
דקות ספורות, לא הסתפק בגילוי תפקידי
חבריו, ניתח במשך שעה וחצי את מעשי

בשיחה עם יהודה שערי, החבר הצעיר ביותר של הוועדה המרכזת של
ההסתדרות, מסכם שערי את שיטת הפרוגרסיבים במלחמתם להעברתה של
המדינה מפסיס של מפלגותיות לפסיס של ממלכתיות, בשלוש מלים פשוטות:

עקרונות מול אינטרסים

**מר שערי, אומרים שהפרוגרסיבי-
בים הם מפלגה של זקנים.**

מה פתאם? זאת לכל היותר אש-
לייה אופטית. הלא חוט השדרה של
המפלגה — העובד הציוני, תוסס
אלפי צעירים ב-18 מושביו, 5 קיבוץ
ציוני ו-5 כפרי הנוער שלו. בין ראשי
המפלגה צברים כיוהר הררי; יוצאי-
צבא כסגן-אלוף יוחנן כהן, 42, חבר
הכנסת השלישית; או חבר משק כ-
חבר אושא יצחק גולן, 43, מועמד
במקום הששי לכנסת הרביעית או
מרדכי שטרן, 44, מועמד המפלגה
לראשות עיריית תל-אביב. בקצור —
כמעט כל האישים הבולטים הם ברא-
שית שנות המשהו הארבעים שלהם. אף ה-
„זקנים“ כמות קול ואידום כהן הם
בסוף שנות הארבעים בלבד.

**ומה מושך את הצעירים למפ-
לגה?**

פעם היה הנוער נמשך אחרי זרמים
קיצוניים והנוער היה דוקטרינירי.
אך היום שוב אין לנוער אותה מידה
של קנאות. הנוער של היום הוא הר-
בה יותר מפוכח, מעשי וענייני. הוא
נתאכזב מהקיצונים אשר החריבו
את העולם, הביאו למלחמות ולזע-
זועים. הוא מחפש יציבות ובטחון ב-
חיים. העובדה, שאנו, הפרוגרסיבים,
מתרחקים ממיסטיקה משיחית ואיננו
דבקים בעולם האתמול של הקפיטליזם
הישן או הסוציאליזם של 1848 או
1917, העובדה שאנו רוצים לפתור את
בעיות זמננו בשיטות של זמננו, הי-
עובדה שאנו שמים את המדינה מעל
למפלגה ואת חופש האזרח מעל ללוי-
אליות כיתתית, העובדה שאנו מת-
קדמים מבחינה סוציאלית ורוצים ב-
הבטחת קיומו של כל אחד ובביטוח
סוציאלי, זאת אומרת מדינת רווחה,
אך לא רוצים במדינה סוציאליסטית,
שתלאים לא רק את הכלכלה, אלא גם
את האדם ותרכזו את כל הכוח ביד
אחת, העובדה שאנו רוצים בסינטיזה
בין חופש הפרט, צדק סוציאלי ויערי-
לות כלכלית בלי שעבוד ל„איזמים“,
מסוגלת לקרב אלינו את לבות הדור
הצעיר של היום במידה יתירה.

הייתי אומר שההיפך הוא הנכון —
לעתים מפא"י היא גרורה שלנו. אני
יושב זה שמונה שנים בוועדה המרכזת
(של ההסתדרות העובדים) כנציג „הער-
בד הציוני“. לעתים קרובות הקדמנו
את מפא"י. לעתים קרובות התנגדנו
למפא"י. אבל אף פעם לא נגררנו

יהודה שערי, 39, הוא ראש
המחלקה המשפטית ומונהל המדור
לפנסיה ולקרנות ביטוח של ההס-
תדרות, ממוסדי משק אלוני-אבא,
שליח עלייה בי לאירופה, ציר
לקונגרסים ציוניים, לשעבר מזכיר
העובד הציוני, שנבחר בגיל 31
לועדה המרכזת של ההסתדרות,
מועמד לכנסת מטעם המפלגה ה-
פרוגרסיבית, ואחראי להסברה של
המפלגה, שטבע רבות מסיסמות
הפרוגרסיבים, ביניהן את הסיסמה
המרכזית שלהם — חופש ורווחה!

אחריה. הגה שורה של דוגמאות: עוד
הרבה זמן לפני שמפא"י „הלאימה“
לטובתה את הקמת החינוך הממלכתי
— תבענו אנו את בטול הזרמים בחי-
נוך.

היינו הראשונים שתבענו דיפרנ-
ציאציה בשכר, קביעת השכר כמודד
לחשיבות העבודה ודרוג מקצועי, והצי-
לחנו. הרבה זמן לפני שמפא"י תבעה
זאת, תבענו לשכת עבודה ממלכתית
(ואו האשימו אותנו כאויבי המעמד)
ודעתנו נתקבלה. תבענו רפורמה ב-
משק ההסתדרות והתנגדנו לכך ש-
„סולל בונה“ ישתלט על הכל ודעתנו
הולכת ומתקבלת.

אך הם עוד רחוקים מאתנו כי גיי-
שתם היא פאטרנאליסטית וגישתנו
ליבראלית. אנו רוצים לשחרר את
הפרט ממבלי מנגנונים וארגונים והם
פיתחו משטר של תלות.

ולכן גם התנגדנו למפא"י. ועוד
איך. אנו נגד השימוש לרעה ש-
מפא"י עושה בשלטונה. לכן, לא נר-
תענו. איפוא, ליצור יחד עם יריבים
מן השמאל את בלוק המעוטים כדי
להבטיח חופש ההצבעה בבחירות
להסתדרות. וזאת רק דוגמה אחת.

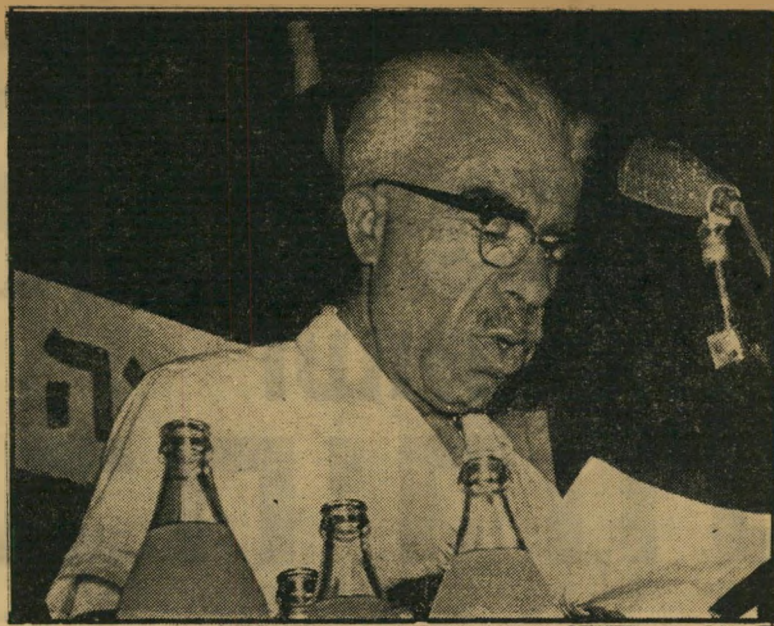
**זאת אומרת, מר שערי, הרוצה
בהישגים של ממש, ראוי לו לת-
מוך בפרוגרסיבים?**

הואיל ואין להמנע ממשטר קואלי-
ציוני. הרי מי עשותה למלאכה עושה
יותר ומשפיע יותר ממי שאינו שותף
— ואם הנוער רוצה בתיקון המשטר
שיתן לנו יותר כוח לעשות את הי-
מלאכה. אם נהיה שותפים יותר חז-
קים, נצליח להשיג עוד יותר ממה
שהשגנו עד כה. המטרה היא, לכן,
לשנות את יחסי הכוחות בממשלה
העתידה האפשרית.

זכור נא, כי אנו היחידים שנכנסנו
לקואליציה על כמך תנאים עקרוניים,
היחידים שלהם התנאים העקרוניים
והיסודיים חשובים יותר מהכסאות
(כשהוצע לנו תיק הסעד, אחר פרישת
הדתיים, סרבנו). תבענו והשגנו שנו-
יים במדיניות השכר. תבענו והשגנו
לשכת עבודה ממלכתית. תבענו וה-
שגנו ליברליזציה של הכלכלה. תבענו
והשגנו הקלות במס הכנסה. תבענו
והשגנו את ביטול השיפוט הפלילי
הפנימי. תבענו והשגנו את ראשית
הדפולטיזציה של המנגנון.

בנקודת יסוד זאת — של עקרונות
מול אינטרסים צרים — אנו הצלחנו.
מה שלא עלה בידי שותפים קואליציו-
נים אחרים — הציונים הכלליים,
למשל, שהעדיפו, בשעתו, אינטרסים
על עקרונות. אולם לנו שאיפה יסוד-
דית אחת והיא — ליצור בלחץ כו-
חנו מצב דברים שיעביר את ענייני
המדינה יותר ויותר מפסיס של מפ-
לגתיות לפסיס של ממלכתיות, תוך
כדי הבטחת חופש הפרט ורווחה לכל
אזרח.

* משרד המשפטים, שבראשו עו-
מד השד הפרוגרסיבי פנחס רחן, וה-
רשות השופטת, הם דוגמה של שדות
ללא כל משוא פנים מפלגתי, שזכה
להערכה ציבורית כללית.

מאיר יערי
כי האלופים משחקים בנסך

מבוקת זו יש בכוחה לאחות את הקרע שותת-הדם שנתהרהר בוואי סליב. **אין כסף לפרקליטים.** בלטה במשפט ה-14 תופעת-לואי מדאגה לא פחות: רק ברנע האחרון נמצא להם סניגור. היה זה עורך-הדין הקומוניסטי פישל הרצברג, שהתנדב להגן על המאורקאים חסרי-הפרוטה. עורך-הדין שמואל תמיר, שקיבל לדיו את ההגנה בשעה שמשפט בן-הרוש היה הכרזת הלוהטת ביותר של המדינה, הודיע כי לא יוכל להמשיך ולייצג את נאשמי ואדי סליב, מאחר ואין ביכולתם לשלם לו. כיום ממתינים עשרות מתושבי הואדי עריכת משפטם — אם על השתתפות בהם גנת ה-9 ביולי או בקרבות-הרחוב שפרצו אחרי פעולת-התגמול המשטרית של ה-31 ביולי. בקושי משיגה ידם לפרנס את משפחתם; לשלם לעורכי-דין — איש מהם אינו יכול לחלום על כך.

נגדם עומד כל המנגנון המשפטי של המשטרה, שכתנתו המוצהרת היא להכניס את כל הנאשמים אל מאחורי סורגים. הגנה משפטית כלשהי עשויה להציל לפחות חלק מאומללים אלה. תהיה זו תעודת-עניות לאלפים הבלתי-ספורים של עורכי-הדין במדינה, אם לא ימצאו כאלה שיתנדבו להגנת נאשמים חסרי-יכולת, התייפחה אחת מני שות הנאשמים. עתונאי שעקב אחר התחלת משפט ה-14 הפליט בצניעות: "התחילה המכירה הכללית". אם לא תימצא ההגנה המשפטית שתבטיח את זכויותיו של הפרט במכירה כללית זו, עלולה פרשת ואדי סליב להירשם כאחת הפרשות העגומות והמבישות בתולדות המשפט הישראלי.

מפאי ומצב המדינה. כשעזבו צירי מפאים את אולם ארמון-דוד בתל-אביב, היתה להם הרגשת הקלה. בתוך ההתחרות הבלתי-פוסקת בין נואמי כל ה מפלגות על תוארי כבוד שונים, היה יערי מועמד רציני לקבלת תואר ניר: אלוף ה נאום היבש והרציני של מערכת הבחירות.

בני-טובים — דאן? למחרת בבוקר הופיע מתחרה רציני ליערי. מפאי הציבה על במת קולנוע הוד בתל-אביב 14 כרונת הנושאות את האות א, חמישה נציגי ועד הסטודנטים התל-אביביים ומושך קולות אל-גנטי: אבא אבן, הנואם הבלתי-מובן ביותר במערכת הבחירות, ריכז כמה מאות סטודנטים וקשישים, הבטיח לענות על כל שאלותיהם. זה לא פלא שרבים באים, אמר אחד ממארגני האסיפה. "הרי בערב מציגים פה את הסרט בני-טובים לאן?" אבן הירבה לדבר, השאיר זמן לשלוש שאלות בלבד.

"האם לא כדאי להתחנף קצת לערבים?" שאל אחד הסטודנטים בלעג. אבן לא נבהל, מיהר לענות על השאלה: "אנחנו אומנם כמו עץ שתול במדבר, אולם אסור לנו לזלזל בערבים." אבן קצר תשובות סוערות, התכונן להסתר בניסוח זריר גם על עניין הפצצה ה-אטומית הצרפתית. "אנחנו נסביר לירידים שלנו באפריקה, שאין באפשרותנו לעזור להם. איזה ערך בכלל יש לקול שלנו ב-אוי-מז' הוסיף אבן בנגבו וזעזע.

ואדי סליב

מכירה כללית

14 מאורקאים מואדי סליב עמדו בתחילת השבוע בבית-משפט השלום בחיפה. אשמי תם: השתתפות בהפגנה הראשונה, למחרת פגיעתו של הסבל עקיבא אל-קריף עליידי סמל ושוטר (העולם הזה 1137). דויד בן-הרוש ושלושת חבריו, שכבר נשפטו וחויבו בדיון לפני שבוע על חלקם במאורעות ליל הפרובוקציה הגדולה של ה-31 ביולי, הובאו אף הם מבית-הסוהר, לעמוד במשפט זה. לצופה מן הצד קשה היה להשתחרר מן ההרגשה כי המשטרה פעלה במשפט חדש זה מתוך רגש של נקמות הרתי-אסון. כי ההפגנה של ה-9 ביולי שימשה כקולטור-מיימים — אמצעי אורחי מובהק לקלוט את זעם ההמון הנרעש מפגיעת אל-קריף והפיגיתו לאפיק בלתי-אלים. כך גם הבינה המשטרה עצמה את ההפגנה, שעה שמפקדיה יצאו לפני ההמון שנושא דגל שחור ודגל סבול בדם. המפקדים ביקשו מהמפגינים להתפורש, בשקט, הבטיחו כי האשמים ייריתו ייעשור, ועדת חקירה של המשטרה מצאה אמנם כי הסמל אשר גולדנברג ואחד משוטרי-יו באל-קריף ללא הצדקה. מה נעשה לי-שניים שהציגו את להבת מרד המאורקאים? האם הובאו לדיון?

לא. המפגינים הם שהובאו השבוע לדיון, אחרי שהמשטרה וראש עיריית חיפה אבא חושי הבטיחו להם כי השתתפותם בהפגנה תסולח להם.

חוסרי-כנות משחזר זה פגע השבוע עמיק מאד בלבבות תושבי הואדי. הוא גם חדר אל ליבותיהם של מאות אלפי אזרחים אחרים, שהטילו ספק אם אמנם פעולת-נקם

אשר שמוותחם אף לא פורסמו עד חיום עליידי הסשטרה.

מיטב האיחולים לשנה החדשה מאת

החנות לעדיני טעם

קרמיקה אומנותית עדינה, מתנות, ביזוטריה מקומית, במחירים עממיים

תל-אביב, כנר מלכי ישראל 10
פנת רחוב פרישמן אבן גבירול
טלפון 26149

טוטו בחירות

שלח - זוכה

יהודה פרדלסקי, בעל בית-מלאכה לנעלים מרחוב בן-יהודה 15, תל-אביב, היה אורח מאושר. בתחילת השבוע באו אליו שליחי טוטו בחירות, הודיעו לו כי זכה בפרס ה-שבועי בסך 50 ל"י. ניחושו את תוצאות הבחירות, אותו שלח לטוטו בחירות, היה הקרוב ביותר למוצץ השבועי. פרדלסקי לא היה היחיד שקבע, בניחושו, כי שלוש המפלגות הראשונות יקבלו, בכנסת הבאה: מפאי — 37 צירים; הציונים הכלליים — 19 צירים; חרות — 15 צירים. מלבדו היו עוד 25 משתתפים שהאמינו כי אלה תהיינה תוצאות הבחירות.

המוצץ המדויק של הניחושים, כפי שקבע עליידי מר יעקב היגר, רואה-חשבון מוסמך, היה שונה במקצת מזה: מפאי — 38 צירים; ציונים-כלליים — 18 צירים; חרות — 15 צירים. איש ממשתתפי השבוע לא קלע למוצץ זה, והפרס הוגרל על-ידי בין המנצחים הקרובים ביותר, אגב, שתי המפלגות הצועדות מיד אחרי "שלושת הג' דולים", הן: דתיים-לאומיים — 10 צירים; אחרות-העבודה — 10 צירים; מפאים — 8 צירים.

הסביר פרדלסקי (59) חבר פעיל בצ"כ שעלה ארצה לפני 25 שנה, מה דחף אותו להשתתף בטוטו בחירות ודקא השבוע: "עשיתי חשבון שעכשיו, בשלבים הראשונים של התחרות, יהיו פחות משתתפים מ-אשר בשבועות האחרונים, וסיכויי לזכות בפרס השבועי הם גדולים יותר. או למה לחכות לברן הגדול? שלחתי השבוע."

אנגלית • צרכנית

לומדים בשיטה קלה בבית-הספר "קדימה" תל-אביב, בן-יהודה 74, טל. 20314.

נפתחים:

- 1) קורסים ואולפנים למבוגרים (ססה שימושית, דקדוק, כתיב, סגנון ושיחה Conversation).
- 2) קבוצות נפרדות לתלמידי בתי-ספר (מתחילים, מתקדמים ועזרה בכתיבה).
- 3) הכנה באנגלית לבחינת בגרות. הלימודים בקבוצות קטנות, עליידי מורים מעולים. פרטים והרשמה: מ' עד 12 לפני הצהריים; 3 עד 9 בערב.

בשלושה-עשר אוטובוסים ובתחנה אחת מדן

אוטובוס ושמו בחירות

הבחירות. רק 15 מתוך 31 פתקים שחולקו הושלכו לקלפי. חלוקתם בין המפלגות: הציונים הכלליים — 5 קולות; החזית הדתית התורתית — 4 קולות; מפא"י — 2 קולות; חרות — קול אחד; המפלגה הקומוניסטית — קול אחד; שני פתקים היו ריקים. למחרת בבוקר החל מיבצע הקלפי הנודד של העולם הזה מדן לתל-אביב. החרי ליה שניהלה את הקלפי נסעה באוטובוס עד גמר איסוף קולות הנוסעים, ירדה ממנו,

הקלפיות הנסיוניות של העולם הזה שנערכו עד כה, היו בעלות אופי מקומי מוגדר. הן שיקפו את הלך הרוחות של ציבורי-בוחרים עירוני, שעבר במקום בו הוצבה הקלפי. גם הקלפיות שנערכו ברכיבות נתנו בדור-ככלל חתך-דעות של קהל עירוני. השבוע עשתה חולית-המחקר המיוחדת של העולם הזה נסיון לקבל חתך של דעת-קהל ארצית, ובעיקר של הארץ הלא-עירונית. לשם כך הציבה קלפיות נסיוניות באוטובוסים

מסביר איש חולית הקלפי לעולה חדש את מטרותיה של הקלפי הנסיונית ואת אופן ההצבעה. רוב הנוסעים באוטובוס זה היו אנשי ישובי-עולים. רובם דרש הסבר על מהות הקלפי.

בדרך לבאר-שבע

המשיכה באוטובוס אחר. באוטובוס שנסע מקרית-שמונה לצפת נמצאו בעיקר פועלי-דחק, שנסעו בדרכם ליציאתם. חלוקת פתקי הקלפי עוררה בהם ויכוחים סוערים. הם לא הסתירו איש מרעהו את סימונם על גבי פתק ההצבעה: כל אחד ידע בדיוק עבור מי יצביע חברו. היציאה המעניינת בקלפי זו הייתה, שפועלי-דחק לא נטו להצביע עבור רשימות עדיפות. 17 איש הצביעו בקלפי זו, וקולותיהם התחלקו כדלהלן: מפא"י — 6 קולות; חרות — 4 קולות; המפלגה הדתית הלאומית — 2 קולות; הפרוגרסיביים, מפא"י, החזית הדתית התורתית ומפלגת קדימה ורעדה הערבית קיבלו קול אחד כל אחת. מאחר ולא היה אף לא ערבי אחד בין הנוסעים, היה בהצבעה עבור מפלגת ה"קדימה והעבודה" משום הפתעה. היא התבשרה אחרי ההצבעה: היה זה מנהל-העבודה המפא"י של פועלי-הדחק שהצביע עבור רשימת התלויה במפא"י, כדי לבדוק את מהימנותם של סופרי הקולות בקלפי.

של אנד — מדן ועד באר-שבע. למרות מספר המצביעים בכל אוטובוס היה קטן, ולא היה בו כדי לקבל תמונה כל-ארצית, הרי סיכום כל הקלפיות הקטנות גם יחד נתן תמונה מציאותית יותר. הוא שיקף כמעט את כל אזורי ההתיישבות וצורותיה; דעתם של עולים חדשים התיקים, לפי היחס הקיים ביניהם באזורים אלה. סיכום שתי הקלפיות שהוצבו באוטובוסים של אנד מדן ועד באר-שבע, מול סדר כוח תוצאות ההצבעה בערים, שהיה שונה, נותן תמונה מציאותית יותר. תמונה יחסית-הכוחות בין המפלגות בכל הארץ. תמונה זו נמצאת אי-שם באמצע, בין סיכומי תוצאות ההצבעה עד כה לבין התוצאות המתפרסמות בעמודים אלה.

פועלי-דחק וקול ערבי

אוטובוס "אגד" מספר 89007, שיצא ביום חמישי שעבר מתל-אביב בכיוון לצפת, החל לטפס בהרים. נוסעיו המשועמק מים חיכו לנסיעה מייגעת. כאשר חולקו להם טפסי הקלפי הנסיוניות, היה העיון בהם כהפסקת-נופש קצרה. רוב הנוסעים נסעו לצפת למטרות נופש. הרכב זה השתקף לא במעט על תוצאות ההצבעה ועל אחוז המצביעים. כחמישים אחוז מנוסעי ה"אוטובוס העדיפו לא להצביע. ליהנות מחופש שת סוף-השבוע מבלי לזכור את מערכת

במדינה

צבא אלופי המחר

זה בעליו" קרא קול נשי מלא גאווה. קצינים בכירים של צה"ל, נספחים צבאיים זרים במדינת-ישראל, הרמטכ"ל חיים לסקוב — כולם צחקו בטובלב למשמע הקריאה הג' שית. הבעל, נבוכך במקצת, קיבל מידי הרמטכ"ל תעודה מגולגלת, המאשרת כי סיים את פ"מ, בית-הספר לפיקוד ומטה של צה"ל.

בשני גאומי-ברכה שקדמו לחלוקת התעודה הוזכרו נשותיהם של המסיימים. בלעדי הן, אמר מפקד בית-הספר אלוף-משנה יהודה פריהר, לא היו החניכים מצליחים לשאת את מעמדת הקורס בן-השנה. חניך, שדיבר בשם הקורס, הסכים אתו בכל לב. גם אשתו תו ישיבה באולם.

היתה זו, לכל הדעות, שנה מפרכת-הקורס, החמישי מאז יסוד פ"מ ב-1954, הכי שיר קצינים בכירים — בדרגת רב-סרן וסגן-אלוף — שיתפסו בבוא העת את הפיקוד העליון של צה"ל.

העיקר: שילוב-זרועות. הקורס היה אחרון הביא עמו חידוש: השתתפו בו נציגי גיהן של שש זרועות צה"ל: חיל האוויר, הים והיבשה. מלחמה מודרנית שוב אינה מלאכתו של מצביא מזהיר; חיונית לא פחות מן המפקד היא עבודת המטה — והיא אומדן עבודת-מטה, אומדן בראש וראשונה שילוב-זרועות. ביממות אינסופיות של ליימוד תיאורטי ושל הדגמות חיות, למדו חניכי פ"מ להכיר את דרכי עבודתן ומחשבתן של הזרועות השונות. כשאצעה מחר סיוע אוירי, סיכום אחד החניכים, רב-סרן ח"ה, "אדע בדיוק איך זה הולך אצלם, בחיל-האוויר."

מסורת הקורסים, בדרך כלל, היא אכזרית לחניך: אפילו כאשר המדריך מתחשב בו ומעריך אותו, הרי בעיני האפסנאי, הטבח, הפקיד — אין הוא אלא חניך פשוט בלבד. לא כן בפ"מ. פיקוד המחנה וסגל המדריכים שחררו לחלוטין מן הטרדות הנהליות הרגילות, החניכים זכו לשרות המגיע לנגרלים. ההוצאה על כל חניך: אלפים רבים של לירות.

הצעירים שבין חניכי הפ"מ היו מפקדי מחלקות בתחילת מלחמת העצמאות. בעשר השנים האחרונות עברו מפיקוד קרבי בגב-עתי, גולני או השריון לתפקידי הדרכה, מנהלה — או אפילו נשארו פיטורים. עבר רם, היה עצם הכניסה לפ"מ הישג. כי הידרוגות הגבוהות יותר של צה"ל סגורות כמעט לחלוטין בפני קצינים שלא עברו את פ"מ, והלחץ להתקבל לבית-הספר עולה לאין שיעור על יכולת-הקליטה שלו.

כאשר יצאו מסיימי-הקורס לחופשה קצרה, לפני שיבוצם מחדש במערך הפעיל, בחן אותם בקפדנות אחד האלופים שהוזמנו לסיכום. "האלופים של מחר", בירך אותם.

תזכיר

עלי נבל

התחרות הכינאומית הראשונה לנבל, שעל תחילתה ועל המשתתפים בה דיבר העולם הזה (1147), הסתיימה השבוע. במקום הראשון ופרס של נבל חדש בשווי של 3750 דולר זכתה האיתוליה סוואנה מילדוניאן (19) בת ונציה, יתומה מאביה, ובפרס 2000 דולר זכתה סוואנה מקרונאלד מארצות-הברית, ואילו בפרס השלישי זכה הנבלאי אדוארד ויטסברג מהולנד. . . . שערוריית העשור המשיכו להשמיע את הדין גם השבוע. בעל משרד הכרטיסים לאן, מרקו תורג'מן, האשים בתלונה רשמית את אריה אפרת, מראשי ועדת העשור לשעבר והאיש שעמד בראש חברת העשור שהוקמה על-ידי גוף פרטי אחר-כך (העולם הזה 1131—1132). כי הוא שידל אותו במתן כחן להגיש הצעה גבוהה למכרו למכירת כרטיסי חידון התנ"ך, כדי שאפשר יהיה להעניק את הזכרון למשרד כרטיסים אחר, שאחד משותפיו היה בומנו מעובדי ועדת העשור. . . . נהוג מונות דניאל פורה, ש"הסיע משך יום שלם תירידים אמריקאים שביקשו לתרום כסף למוסד-צדקה, וכאשר שלמו לו 50 ל"י תמורת עבודתו, תרם סכום זה לאותו בתי-יתומים, וזה לציון כבוד מיוחד. אחרי שהנהלת מכבי הצפון קראה על המעשה בהעולם הזה (1126), היא מינתה אותו חבר כבוד של האגודה.

טוני רויאל
מעניק לך און מרץ ועליצות חיים
מכיל "מוזון מלכות" — (גילה רויאל)
+ ויטמין E
החלש יאמר — גיבור אני!
(יואל ד', י')

חליפות הריון
כיצרה מיוחדת
תאם
ת"א שדר מסדיק 19
אלובול 62, 19, 13, 12

שנה טובה
ענת הריאות
ושמחה
לכל
עקרת בית
קוויקה
אקת הכביסה
האכסות העצמה
עבורך

שנה טובה!

"שנה טובה ומאושרת! שנת שלום ובטחון! שנת פרוץ עבודה! שנת קיבוץ גלויות! שנת הפרחת השממות! שנת שקט ושלוה! שנת עושר והצלחה! שנת התיקנות והתרחבות! שנה מתיר קה"ל!" אלה הם נוסחי הברכות לשנה טובה, אותם קונים אצל הרוכלים ברחוב, 20 בלירה, ושולחים לכל הידידים והמכרים. אלה הם באמת רוצים לקבל דוקא ברכות אלה? האנשים הבאים נתבקשו לגלות מהי משאלתם האישית הראשונה לשנת תש"ד. דורשי טובתם יכולים לשלוח ברכות בהתאם: הפרופסור רביאלוף יגאל ירין: "באופן אישי צבורי הייתי רוצה שזוכה לכך ש-

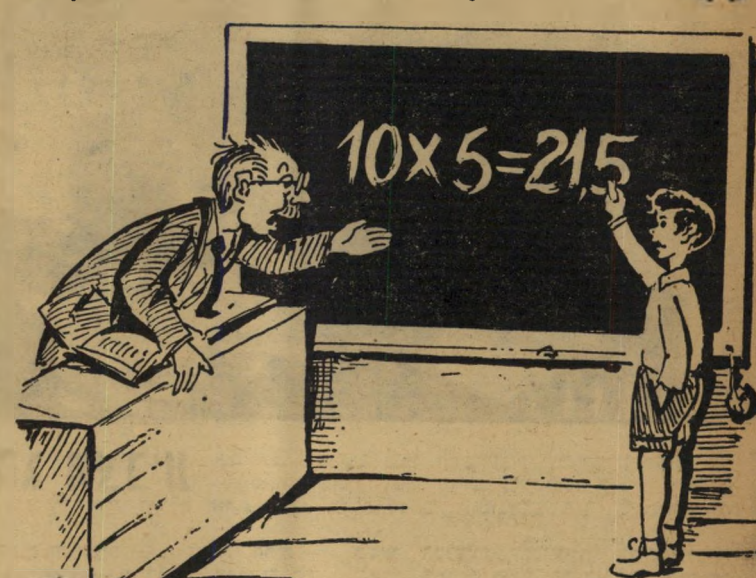
בשנה הבאה תונהג שיטת הבחירות האזורית. באופן אישי מקצועי אני מקהה שי בשנה הבאה תתגלגל מגילות גנונות גם בחופי ים המלח של ישראל". למרות התקרבות הימים הנוראים לא חשב עדיין שר המשפטים פנחס רוזן על משאלה כזו. רק לאחר היסוסים הצהיר: "אבל יש לי משאלה פרטית שלא הייתי רוצה לתת לה פרסום". גם לשר הדתות הרב יעקב משה טולידאנו משאלות אישיות כמו: סוף, שאותן אינו מוכן לגלות. רק משאלה אישית אחת לא הסתיר: "להיות מצורף לממשלה, שנוכל לעבוד עבודה הדדית". "ח"כ הצ"כ לשעבר שושנה פרסיץ הייתה רוצה "להמשיך בעבודתי למען ה" חינוך והתרבות". "ח"כ חרות ד"ר שמשון יוניצ'מן הביע את משאלתו ה" אישית שהשנה יוגשם סוף-סוף חינוך תיכון חינוך לכל העולים ומיעוטי-היכולת". ראש עיריית תל-אביב-יפו חיים לבנון היה רוצה מאד שהשנה תהיה עליה גדולה, מכיון שבראש וראשונה הוא רואה את עצמו כצינוני. אם תתמלא משאלה זו, יש לו משאלה פרטית יותר: "שאהיה בריא ושא" כל להמשיך לשאת בעול הרבה שנים". "אבא אבן, מנהל מכון ויצמן, היה רוצה לשאת בשנה הבאה פחות נאומים מאשר בכל אחת מעשר השנים האחרונות". משאלה תמציתית יותר הייתה למשוררת וכתבת קול-העם חיה קרמון: "כל ה" משאלות האישיות מתגלמות בדבר אחד - שבן-גוריון ירד". פחות יומרנית הייתה משאלתה של אריס דה-פיליפ, מנהלת האופרה הישראלית: "שנהיה בריאים. ברי" אות, בריאות ועוד הפעם בריאות - ויותר מזה לא חשוב". משאלתו האישית של דובר משטרת ישראל רמ"ח יעקב נאש לשנה החדשה: "שיהיה שלום עם מדינות ערב ושחלק גדול ממשאלות הפרטיות, שהן ללא גבול, יתגשם בקיצור: שתהיה שנה מבורכת". מוזכר ההתאחדות הישראלית לכדורגל יוסף דגן, מאחל לעצמו שיוכה בשנה הבאה בפרס הגדול של מפעל הפיס,

בסכום של 30 אלף ל"י. ואילו הברון אלכסנדר יהלומי רוצה שבשנה הבאה "לא יהיה יותר גרוע מבשנה שעברה, ואם אפשר שיהיה קצת יותר טוב". איחולים אישיים מפורטים יותר היו לעורך אב"י שר, מנהל היכל התרבות בתל-אביב: "שי נצמד לערכי הרוח והתרבות חוץ שיבה אל המקורות, ונתרחק עד כמה שאפשר מן הזולות שפשטה בחיינו. ואני מאחל לעצמי ולכולם שהרבה מהאמנים שלנו יקחו לעצמם חופש בשנה הבאה, ישלמו ויעמיקו את תרבותם לפני שיעלו על הבמה". שחקן בצל ירוק חיים טופול הביע את משאלתו האישית, שהשנה ניצור סוף-סוף סרטים ושיקבל בהם מקסימום של תפקידים. מאמן קבוצת הכדורגל של מכבי תל-אביב יוסף ברימזוביץ היה רוצה, שבשנה הבאה יתגשמו שלושה דברים לפחות: "שהילדות שלי תגדלנה ותהינה ברי" אות, שהחובות יתמעטו ושתקבוצת מכבי תל-אביב תהיה מגובשת. ואם אפשר עוד משהו: שהמפלגות תקיימנה עשרה אחוז מההבטחות שלהן". הפסנתרנית צבי"נה זלצמן איחלה לעצמה: "שאדע להסתגל לכל הדברים החדשים הנוצרים, לחיים ולכל החידושים בכל הכתיבים". מוזכר אגודת העיתונאים משה רזן איחל לעצמו "מיזוג אייר לבית-סוקולוב". המשורר ומוזכר אגודת הסופרים אברהם ברוידס (52): "אני רוצה שתהיה לי שנת בריאות. בגילי אדם מתחיל לדאוג לבריאות. אמנם עדיין אינני זקן, אבל הברגים במכונית כבר לא משוגעים. כמו כן אני מאחל לעצמי הרחבת הדעת ויצירה מתוך חדוה". שחקן תיאטרון אהל מאיר מרגלית היה רוצה שהשנה יוכל להתרכז בשטח שבו הוא עובד - התיאטרון, ו"שהבמה העברית תתחיל להגיע לפחות דלטנטים, פחות בובות ומק" סימום של הישגים. אני רוצה לשחק בתיאטרון עברי שיעמוד על רמה ובשנה הבאה יתערבו הממשלה, מוסדות ציבוריים או אי-שים ויסירו את המכשלות מדרכו של ה" תיאטרון העברי, שהם חוסר כשרון וחוסר יושר פנימי". שחקנית התיאטרון ה" קאמרי חנה מרון רוצה חוץ מבריאות ושלוה בעולם, "לעבור את בחינת הנהגות שלי".

על הראש וכי'

בתיא לנצט' היתה ללא ספק השחקנית העסקה ביותר בשנת תש"ד. לפי הסטטיסטיקה הרשמית של התיאטרון הקאמרי, הופיעה במספר רב יותר של מחזות והצגות מכל שחקן אחר. אולם הסטטיסטיקה ה" רשמית של התיאטרון אינה הכל. גם בחודשי הפגרה המשיכה בתיא להופיע. כאשר חלטה השחקנית תמרה סמסונוב, שהיא השח" קנית היחידה של התיאטרון הקטן המציג מערכונים מקוריים בביומו של פיטר

והצדק היה עם דני

על תשובה כזו - היה כל תלמיד מקבל ציון "בלתי מספיק" ונשאר בכיתה לשנה נוספת. אולם דני קבל ציון "טוב מאד". מדוע?

הנה התשובה

אדוני המורה, ענה דני, עברתי ליד בימ"ס לספרים וראיתי מודעה המציעה ספרים ממבחר הספרות העולמית כמו:

1. מרגורי מורנינגסטר
2. פייטון פלייס
3. סאיונארה
4. בית-הדין
5. הששה ביוני
6. הים האכזר
7. אסתר קוסטלו
8. האיש בחליפה האפורה
9. מחר אזיל דמעה
10. הגיבן מנוטר דם

המחיר הרגיל של כל ספר בכריכה קשה ועל נייר משובח בהוצאה מהודרת הוא 5.- ל"י - וכל 10 הספרים הללו נמכרים רק 21.5 ל"י.

— לא יתכן
— יתכן ויתכן במפעל הספרים של

"מועדון הספר הטוב"

בסיוע

אולם האשה

הרשם גם אתה עוד היום, בחנויות ספרים ובתחנות הרשמה וחלוקה

הנקיון מתחיל -

לפני החג ושוב מברך קויק, אבקת הכביסה החכבסת בעצמה, את עקרות הבית בשנה טובה, שנת בריאות ונקיון. אלא שהשנה נשתנה משהו חשוב בשטח הנקיון: 1. קויק נבחר עלי ידי עקרות הבית כאבקת הכביסה הטובה ביותר. 2. קויק הוציא אבקת חדשה לנקיון הבית ושחירת בריאות המשפחה, רצף, המכיל חומר דיונפקציה.

פסוקי

תגובותיהם של אישים שונים על מאורעות השנה, מלוקטות מתוך המדור השבועי הקבוע:

תשרי

● המשורר אברהם שלונסקי, בעקבות חידון התנ"ך: "אני חושב שאדם יכול להיות אינטליגנטי מאוד גם מבלי לדעת את מספר הטלפון של רחב הזונה".

חשוון

● ח"כ חרות אריה בן-אליעזר, בעת ויכוח בכנסת, על מדיניות-החוץ הישראלית: "היו שגיאות שונות במדיניות הישראלית, בתקופת כהונתו של משה שרת כשר החוץ. אך תמיד ידעו אז לפחות באיזו יד להחזיק את המולג ובאיזו יד את הסכין".

כסליו

● ח"כ מפ"ם מאיר יערי, אחרי מעצרו של אהרון כהן: "הצבענו בעד החוק לתיקון דיני ענשים, מכיון שאנחנו רגישים מאוד לענייני בטחון. לא שיערנו בנפשנו שעלולים להשתמש בו נגד חברי תנועה חלוצית".

טבת

● אלוף אפרים בן-ארצי, מנהל אילעל: "המטוס הוא כמו אשה: ערכו פותח לא בהתאם לניצול, אלא בהתאם לגיל".

שבט

● שר הבריאות ישראל ברזילי: "דוד בן-גוריון הוא כמו מסמר בלי ראש - נעוץ בקיר ואי-אפשר לעקרו מראשות השלטון במדינה".

אדר א'

● החזאי: "מוגיהאמיה עשוי להשתפר אך עלול גם להיות גרוע יותר".

צדקיהו הכל סמלי

„נעלה לשלטון רק בעוד 3 שנים“ הכריז
ח"כ מרדכי ס. חירות.

(מתוך העתונות)

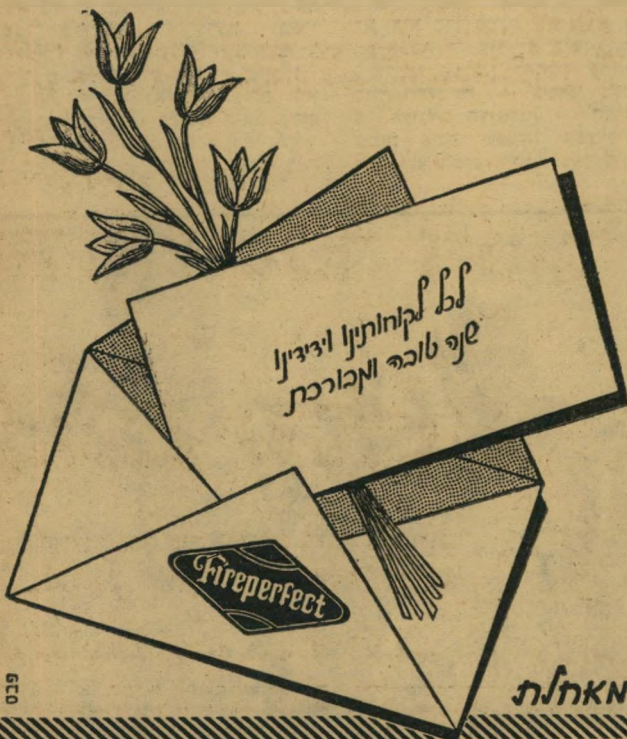
ל סיגתו הפתאומית של סגן המפקד העליון מניהול המדינה, הרהימה את ההמונים, שציפו למינוי המידי של הסגן לתפקיד שר לענייני השילומים מגרמניה. הסגן בכבודו ובעצמו כינס מסיבת עיתונאים והסביר להם שהם לא הבינו אותו, ו-3 שנים בקוד הרשמי של צח"ל (צבא חירות לבגין) פירושו בעצם לא יותר משנתיים ושמונה חודשים, וגם לא בכל המקרים, אם להביא בחשבון ששנה ש„חירות“ לא בשלטון לא נחשבת לשנה מן המניין, ובכלל 3 זה מספר סמלי, כמו 7 או 12, ובעצם הוא יכול היה לומר גם 7 או 12.

אחר כך דיבר מסי' 75 ברשימה של „חירות“ לכנסת, מועמד רציני בעל השכלה עממית בהחלט, בוגר מצטיין של הגן של שרה, ואחד הסמ"חים (סגן מפקד חצי חוליה מצומצמת) המפוארים של „חירות“. הוא אמר שאיך יכולים להבין את הדברים כמו שהבינו אם אפילו הוא, מסי' 75 או 79 — דבר שעדיין לא הוכרע סופית — יהיה חבר כנסת.

לשאלות העתונאים השיב החבר-כנסת המיועד כי הדבר הובטח לו חגיגת במסדר רשמי ע"י המפקד.

סענתו המוחצת של מסי' 79—75 שברה את קשיחותם הבלתי מובנת של העתונאים, למחרת פירסמו הכחשה נמרצת בעתונות: „אין ספק, הם כתבו, שאם יתנו ל„חירות“ היא תסכים לעלות לשלטון לאו דוקא בעוד 3, 7, או 17 שנה.“

מה, אתם לא מבינים? גם אני לא מבין. כי ב„חירות“ אין צורך להבין; צריך רק למחוא כף ולצעוק „בגין לשלטון!!“

אחלת
פרפקטשן, חב' ישראל - אמריקה בע"מ.

שפע ברכות לשנה החדשה מאחלים
אושיןסקי
ת"א, רחוב הרצל 56
החנויות המפוארות ליהוט מודרני

לארי פריש

במאי פנה לבמאי, לשחק

פריש, בעלה של בתיה, התנדבה בתיה למלא את מקומה של תמרה, כדי „למונע משבר משפחתי“ לדבריה. . . . **לארי** (עמוד האש) **פריש** הצעיר יש אמיציות גדולות, לא רק כיצדן סרטים וכבמאי אלא גם כשחקן קולנועי. עד כה טרם ניתנו לו להופיע ככוכב בכרטיס אותם הפיק וביים הוא עצמו, דוגמת צ'אפלין, למשל. משום כך קפץ לארי על ההזדמנות שמישהו אחר מפיק ומביים בארץ. הציע את עצמו לכריסטיאן זאק, לתפקיד משקף האו"ם בסרט קולומטר 96. כאשר פגש לארי את אחד מידידיו, בכיכר דיננוף בתל-אביב, הודיע לו זה: „רק אם תעמוד על הראש תקבל את התפקיד.“ לארי לא היסס, עמד בו במקום, לעיני קהל העוברים ושבים, על הראש, נתן הזדמנות לצלם שנוכח במקום לצלם תמונה נדירה (ראו תמונה) בה הוא נראה שניה לפני שידייו נגעו בקרקע. . . לפני תחילת השנה החודשה החליט הקריקטוריסט קריאל (ד"ר) גרודו לפרוע את כל חובותיו לפיליטונאי **אפריים קישון**, העובד עמו יחד באותו עתון. רק מעטים הבחינו בכך, כי בגליון ערב־שבת האחרון של מעריב, בעמוד המודעות הקטנות בו מתפרסמת דרך קבע קריקטורה של דוש, הופיעה דמותו של הונגרי ממושקף ומשופם שהחזיק בידו שלט האומר: „חזית המזרח המזרחי ויוצאי קיש“ הנוספת צ'אפלין. המלה הארוכה לא היתה אלא צירוף של קישוונט פרנץ הארוש, שהיה שמו המלא של קישון. . . אגב, התחרות בין שני עתוני הערב מולידה לעיני תים תוצאות משעשעות למדי. אחרי ש-

מעריב עשה פירסומת לאוגדן הבולים שלו בסיסמה „שני אוגדן דגים הגיעו השנה ארצה, אוגדן ריד ואוגדן הבולים של מעריב“, בחר **נח מוזס**, בעליו של ידי-עות אחרונות, בסיסמה הבאה: „שני אטלסים כבשו השנה את העולם. קליע אטלס האמריקאי ואטלס ידיעות אחרונות“ . . . העתונאי הקשיש **אורי קיפ** רי אינו רק בעל נימוסים צר-פתיים מעודנים, אלא גם בעל הברקות מקוריות. לפני תופפת מה דיבר בשבתו של **שמואל שני**, איש יחסי-הציבור של ה-בימה, בפני אחד מאנשי הבימה: „הבחור הזה הוא בחור חכם, ומעריך אותי מאד“ . . . השח קנית **זהרירה חריפאי**, אשתו של כתב דבר שלמה שבא, זכתה לאחרונה לכינוי קולע, מ-פיו של העתונאי **נתן דוני** **ביק**: מלכת שבא. . . **רפי נדלמן**, שהתחיל לכתוב לאח-רונה מדור מיוחד שבועונה של אילת, בשם בעין אחת. הפתיע השבוע את ידידיו כשהודיע להם כי הוא עומד להתחתן. הכלה היא **לאה לוי**, רקדנית בסת מחול, שבילתה חופשה ארוכה באילת, הכירה שם את רפי, החליטה להינשא לו. לפני שנרשם לנישואין ברבנות דאג רפי שארבעה מידידיו יבואו לרבנות כדי להעיד שהם מכירים אותו כרוק. כאשר הופיע רפי במשרד הרבנות, לא מצא שם איש מהעדים שהבטיחו לבוא. הסיבה: אף אחד מהם לא האמין ברצינות שהוא עומד להתחתן, חשבו כי זאת מתיחה. . . הזמר **שמעון ישי** **ראלי**, מילא השבוע תפקידו של הילד ה-תמים, שגילה באגדה בגדי המלך החודשים כי המלך הוא עירום. אחרי שביקר בתערוכת יובל תל-אביב, חזה עם עשרות צופים בשידור טלביזיה המועבר מאולפן במרחק עשרה מטרים, תמה שמעון: „בשביל מה צריך טלביזיה? ייעשו חור באולפן ואו יראו את המשדרים בגודל טבעי ולא מטוש-טש“ . . . שחקן תיאטרון דורהימי עממי **פריד** היה השבוע נרגש מאוד, אחרי אחת מהופעותיו. הוא יצא מהאולם, עלה על אופנועו ורכב הביתה. רק בביתו גילה כי לקח אופנוע לא לו. פריד מיהר למסרה, מצא שם גבר מתיפה, שסיפר כי אחרי הצגת דורהימי היה כה מבולבל עד שבטעות נסע הביתה על אופנוע של אחר. . . **רפאל נוסבאום**, במאי הקול-נוע הצעיר שחזר השבוע ארצה מגרמניה ועורר סערה בהודיעו כי הוא מתחיל בהגדת סרט ישראל-גרמני על שני צעירים ה-הולכים לסלע אדום, הגיע ארצה כשחלק מן הסרט כבר נמצא באמתחתו. אנשי הצוות הגרמני של חברת ההפקה של נוסבאום סי-פיקו לצלם כבר את כל הסצינות המתרחשות בפטרה, הנמצאת בירדן.

השנה

- **שר האוצר לוי אשכול**: „אני מאזן את התקציב בעזרת השם. כל שנה אני ממציא שם אחר למס.“
- ניסן
- **נתן ילין מור**, בעקבות הודעתה של גולדה כי היא מקוה לשלום מהיר בין ישראל לארצות-ערב: „אם יבוא השלום בכלל, הרי הוא קרוב עתה בעשר שנים יותר מכפי שהיה עם קום המדינה.“
- אייר
- **מנהל ועדת העשור מאיר וייסגאל**: „אילמלא היה לנו חג העשור, היינו צריכים להמציא אותו.“
- סיון
- **הבלש הפרטי דוד אלמוג**: „איפה שאתה זורק אבן במדינה, אתה פוגע בגנב. והוא יגנוב גם את האבן.“
- תמוז
- **ח"כ חרות אריה בן-אליעזר**, על מאורעות ואדי סליב: „כל הייר שבא לישראל מחפש שיכור. מחפש ומחפש ולא מוצא. לבסוף כבר מצאו שיכור אחד. מה עשוי? לזכו וירד בו.“
- אב
- **ראש הממשלה דוד בן-גוריון**, בעת נאום בכנסת: „חכמים — וחברי כנסת...“
- תמוז
- **עמום קינן**: „סופרים הם טפשים בכל מקום, וביחוד במקום שיש להם אגודה.“

מה קורה כשרותי מכלה יום כאורחת של חילות צה"ל, ערו שתי פנים למיר

מאת רותי ורד -

רן, רר ח פיעה עבדת תפנית צינות רכת בטיפו עולים סגן פנים דה ק עשה להיוו עוברו רא, ז זה החיק האוכ עגול

...נכון, את יודעת? או מה הוא עשה? הוא אסף את כל הרע בקיבוץ, ועשה ספר. כך גם עשתה היא... באמת, מתקבלת תמונה מסולפת של דברים... אסור, למשל, לענוש את הבנות. את זה אתם יודעים?" קבוצה של נערות, בתלבושת שדה לא ביר תר נקייה, פניהן הצעירות מיוזעות, אך עיניהן צוחקות, חלפה על פנינו. הביטו כמה הן נהדרות, אומרת עליהן סרן פנינה בגאחה אמרית, "למה לא שולחים אותן לחוץ-לארץ במקום שליחים?"

לא, היא מספרת תוך כדי טיול במחנה, אין זה נכון. לא רוכבים עליהן ולא מקשים עליהן את החיים.

המחזור מורכב הפעם ברובו מבנות משקים ובוגרות-גימנסיה. ילדות מתוקות. לרובן יש רקע של תנועת נוער, אבל ישנן כאלה הנמצאות פעם ראשונה במסגרת חברתית משותפת... הן ילדות טובות...

מכונות ביד. היא יכולה לדבר עם סרן פנינה? כן, בבקשה. אבל היא מוכרחה לדבר באופן פרטי בבקשה.

סרן פנינה מתרחקת עם הגברת, שהיתה, כמוכן, אמא שלה של ילדה במחנה. היא דיברה בצורה נרגשת, וסרן פנינה חיכה ואמרה לה דברים. בסוף שמעתי אותה אומר, בחיוך הנחמד ביותר שלה: "אני נורא רעה. אני לא אתן לך להיכנס. לכל אחת יש אמא. חוץ מזה, הן בשדה עכשיו."

אמא שלה הלכה כשהיא ממלמלת משהו, וסרן פנינה אמרה שבסדר גמור, היא תסדר.

הבת שלה פחות טובה מבת של דתי? אחר כך, כשהבת באה לחופשה ראשונה, שואלת האם את חברתה: האם ראתה אותה במדים? היא חמודה? לא? היא נראית דווקא טוב, אבל זה לא הבית. ברוך השם, היא גומרת עוד מעט את הטירוגות. בטח יעבירו אותה לעבודה נוחה ומעניינת. היא הרי

*** סרן פנינה ואמא'לה

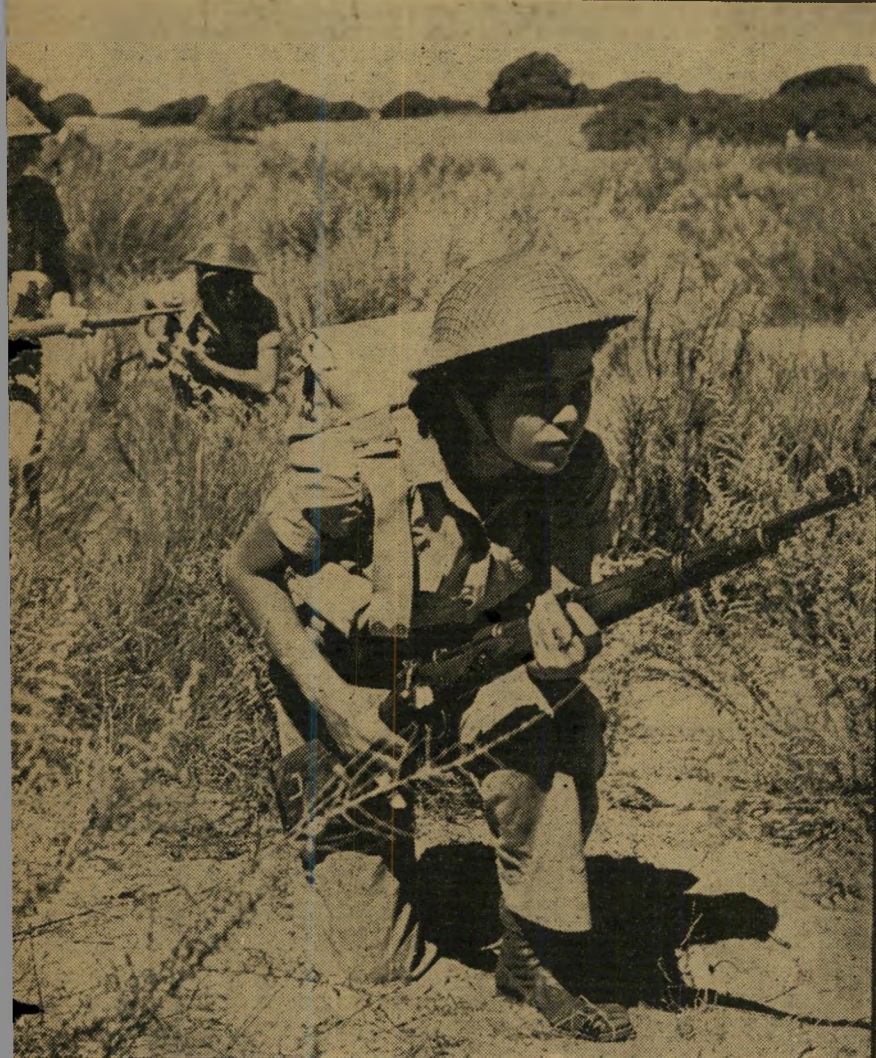
יינני יודעת, אבל תמיד התהלכתי בהרגשה שמבין כל הנערות אוספים תמיד את השמנות, הכעורות והמפתירות ביותר, והופכים אותן לקצינות. הייתי רואה כאלה ברחוב, ביומני הקולנוע, בתמונות של עתון צבאי מסויים, ותמיד שאלתי את עצמי: למה לא רואים לרפואה קצינה חבויה? כהן? כאשר נתקלתי פעם או פעמיים באחת כזו — הייתי פוטרת את כל העניין בהנחה שזוהו היוצא-מן-הכלל המאשר את הכלל.

כאשר אמרו לי שבביקורי במחנה חילות הנמצאות בסידרה לא-חשובי-אפה אצטרך לפנות אל הסרן פנינה, עשיתי לעצמי את כל ההכנה הנפשית הדרושה. אתם יודעים: אדיבות רבה מדי, קריירות מאופקת, טאקט כדי לא להרגיז, וכמובן הפחד הרגיל בפני השררה, המעמדה, סימני הדרגה וכולי וכולי. הכניסה הדרמטית שהכנתי לי התקלקלה בצורה מחפירה. לקראתנו צעדה דמות קטנה ודקה במכנסי-חאקי, שיער אפור-קצר ומקורר זל, פנים שחומים מאו, ועיניים צוחקות. עיני הקטנות וקצרות-הראי הצליחו בכל זאת להבחין בסימני הדרגה. סרן. "שטויות" א' מרתי לעצמי, "זאת לא היא. בטח הרופאה." אולי מתאים לה להיות רופאה, אבל היא לא. היא סרן פנינה. לא נעים, טוב, ניחמתי את עצמי, זה עוד לא סימן. תראי אחרי-כך. בקושי הצלחנו להחליף כמה מלים אדיבות ורשמיות — כשאני מנסה להתעלם מן העיניים הצוחקות — הפריעה את ה' שיחה אשה שפסעה בשביל בהלוקיבית רחב ולא רכוס ביותר, נעלי-בית, ומפתחת

גרוב נירון

שגויים לשרות פעיל. חיילת זו מצאה לו שימוש מקורי: הגנה על הרובה מלכלוך.

עולם לא היה לי — בואו נאמר: הי' עונג — להיות בחי"ן. לא ישנתי עם חמישים נערות בחדר. לא שמעתי את צחקו קיהן, את סיפוריהן על החברים שלהן — ומאידך גם לא הייתי מוכרחה ללכת להתקלח לבד באמצע הלילה. לא שמרתי בשערי המחנה ולכן גם לא ניהלתי שיחות אקדמיות מעמיקות עם עץ. לא כתבתי ספר. לעומת זאת: כן שמעתי עשרות אמרות מספרות זו לזו בחדרה שהבת הולכת עוד מעט לצבא, ומי צריך את זה בכלל, ומה יהיה היא כל כך רגישה. תמיד קיבלה את הטוב מכל דבר, את הרי יודעת, ועכשיו לוקחים אותה — בשנות חייה היפות בי יותר! איך תוכל להחזיק מעמד? האוכל! היא בטוחה שהילדה לא תאכל כלום. היא כל כך מפונקת באוכל. כשהיא רואה קרום של חלב היא כמעט מתעלפת. מי צריך את זה בכלל? בשביל מה זה טוב? למה

נסעו אתן לישובי-ספר, סיפרו להן על ה' עולם. או מה עשו? כאשר קיבלו המישה ימי-חופש ראשונים, באו אליה ואמרו: "ה' מפקדת, אנחנו רוצות בימי-החופש להקים מחנה-קיץ לילדי העולים." והן עשו זאת.

*** מציעים תפקידים

ה נראה טוב מכדי להיות אמיתי, חשבת, ועיני תרו בעצבנות בסביבה. לקראתנו צערו שתי קצינות. לעזאזל! שתיהן צעירות מאד וחמודות מאד. זוהי ממש התעללות בי, חשבת.

סגן וסגן-משנה. אחת בת 19, שנייה בת 18 חצי. תמירות, דקות, לבושות בקפידה ונראות סריוזיות מאד. אם אתם יודעים למה אני מתכוונת.

הסגן, חחה, ילידת וחברת משק אפק, מ"מפאית. היא אחראית לפלוגה שלמה של נערות בנות גילה, בדיוק. מדברת בקול

מלמלנו כמה מלים אדיבות שזה באמת יפה מאד. "טוב, אז מה אתם מחכים? בואו!" מאהל של אהלי-סיירים, מסביב ערוגות מסודרות של אבנים... שתי נערות חולות ביעף. "שלום למדריכות!" פונה אליהן פנינה. הן משיבות שלום וממשיכות. כמוכן, אמרתי לעצמי, אל תפלי בפח. יאכילו אותך לוקשים, ואם הכל ייראה לך נחמד, עמדי על המשמר."

סרן פנינה, אמרתי באדיבות הכי גדולה שלי, "את הרי יודעת איזה רושם קשה עשה בעולם עניין הרובה בתוך האפורה, במיטה הצבאית הקרה, של יעל. מה יש לך לומר?"

סרן פנינה אמרה לדורות הבאים: "הריהו, יעל דיין."

"תשמעו," היא אומרת, "אני חברת קיי בוך אלונים. אז לפני הרבה שנים, אינני יודעת אם אתם יודעים, היה יהודי אחד אבד בקיבוץ, דוד מלך, והוא כתב ספר..."

החיילות-הטירוניות נערכות למסדר, לפני צאתן לתרגיל של התגנבות-יחידים. סוקרת את המסדר מפקדת המחנה סרן פנינה ורבי-סרן צילה, שחזרה זה עתה מטיור בחוץ-לארץ. מסררים כאלה הם תכופים ביותר.

ראה

קטן, ובאדיבות. היא עומת להשתחך חודשים מספר. באיזו מידה משקצנינותה על מעמדה במשק? "קודם בכרם, כעת מציעים לי כבר כל מיני היא אומרת בשוכבות. לא, בר" זה משום שהיא רכשה נסיון בהדגשים, נסיון אדמיניסטרטיבי, נסיון באנשים. הם מציעים לה להדריך היא מתכונת להסכים.

משנה אילנה. שיער מקורול, צבריים טיפוסיים. בת שדה-נחום. עב"לם בדיר. יש לפניה עוד שנת שירות. רושם שגורלן של הילדות לא יכול כלכך נורא, בדידהן של ילדות כאלה. נ עוד סמלות, טוראיות-ראשונות. נר שוט. כולן חמודות, תמירות ותיכניות. היה בצעריים. לא הצלחתי לראות אם ית הלכו בשלשות או לא לקבל את מצאתי אותן יושבות ליד במות-עפר. שסכיבן נחפרה תעלת ישיבה. ב"

לפני ואחרי

זיוה שמרת, החיפאית בת ה-19, הוארה בזרקורי פירסומת לפני גיוסה. היא נבחרה, לפני חודשים מספר, כסגנית ראשונה של מלכת היופי. הנערה התמירה וירוקת העין לחצה ידי ראשי-עיריות, קיבלה זר-פרחים, ביקרה בקריית הסכניון. עתה, במחנה הסירוניות (שמאל), אין זיוה נבדלת משאר החילות. העבר שחזף רק זה עתה (ימין), נראה כחלום רחוק.

מה עכשיו? ובכן כעת אומרות הבנות: תפסה מנהיגות — בערך כמו להתלבש על העניינים. זאת לא רמה — לא בסדר. גברו! — תפס את מקומו של הזבוב והחתיך. עולמי — ראה רברסים עולמיים. מה ייש? — עם שני יודים. אפקטיבי מאד. הן מבטיחות לי.

גרת חדשה. מה שהן עושות אחר-כך, ביחידה שלהן, זה לא עסקה. "רואים שלא היית בצבא," היא אומרת לי חצי בעליונות. עניתי, בכיישנות, שהייתי — אבל במלחמת השיחרור, ובגוד של בחורים. היא נראתה מאד מאוכזבת, אז כדי להרגיע אותה שאלתי איזה ביטויים חדשים יש כעת בשוק. בומני, לפני המון שנים, היו אומרים: מאה אחת, כמו כלום, כמו חול, ים, להתלבש עליו. בתקופת סיני נולדו הבומבה והבול.

קנאתה של הטובה בדיילות, ולשון מדברת בצורות. "... יתנו איך הערתי אתכן הלילה והבאתי לכן ארטיק דה-לוקס? שמעו, אני לא יודעת מה קרה, אבל ישנתי במיטה מלאה חול...". "שמו לך את זה בכחונה," אומרת סרן פנינה. "היא משוגעת, זו," אומרת איוושהי קצינה. "היא מעירה אותנו באמצע הלילה ושואלת: 'תגידו, לגמרי לא איכפת לכן שאני ישנה במחצבה?'"

רותי: "ישנתי ככה, עם הקומביניזון, כמו סילבאנה מנגאנו, בחיי!" איוו סמלת נכנסת ושואלת, מה בנוגע להערב. הערב סיום הסידרה. לוקחים לוקי סים, או מה? "לוקסים! איזה לוקסים על ראשך?" אומרת הרס"רית, "השתגעתי? עושים מדורה! שמעו," היא מתלהבת בפני סרן פנינה, "עשיתי היום רברסים עולמיים!" תפוחי-האדמה היו קרים, השעועית הייתה קרה, הפילה היה פילה, והתה היה — טוב. לא חשוב. באמת, מה אני רוצה יותר, בתנאי שדה? שטרודל? שטרודל לא היה, אבל היו עוגות לא כל כך נוראיות. רותי מציעה לסרן פנינה: "אולי תסתלקי הערב? רוצים להשתולל." מה זה להשתולל? צובעים ומחליפים נעליים ועושים שמח. כמו כשהיינו בצופים.

סרן פנינה היא חברת קיבוץ אלון נים: נעימה ונבונה, עסקה ברכש בעבר.

מר'ש יפהיה זו, זהובת-שיער ותכולת-עין, היא אחת מסגל המדריכות. כל דמי יון בינה לבין המפקדים שבקייסרות לא קיים כלל.

סא"ל דיוה חרט סבוי רה כ"ה שרות מביא תועלת לבנות בחינוכן.

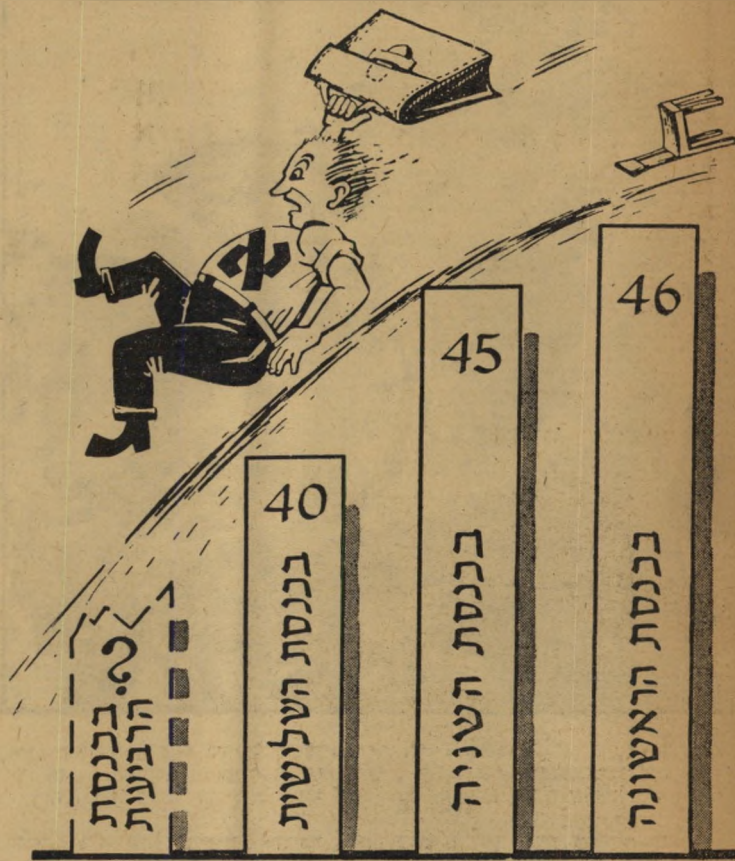
רס"ר רות בת 24, נערה דינמית, עלייה זה ואוהבת חיים. משרתת בשרות קבש לפני שהיא "אוהבת את התפקיד הזה".

צע השולחן היתה מסודרת בחלוקי אבנים הכתובת: "יערב ושים", ובאמצעיתה — נחשו מה? נכון: קופסת-שימורים עם פרחי-שדה מלבבים. ילדות נשארות תמיד ילדות. יון אכלו במסטינגים המפורסמים: תפוחי-אדמה, עגבניה, פילה צועית. ה היה קשר מכון, אני אומרת לכם. היילת אחת, בלונדינית, משת ועגלגלה, אומרת, תוך כדי אכילה, לחברתה: "שמעו, כל כך רעבה שאני יכולה לאכול סוס!" "הממ...". אומרת ניה. בטח נזכרה שלא יפה להבר בפה מלא. סוס הן לא לו, אבל את כל הדברים האלה, כן. יצלם החתול להצדיק את קיומו. הנערות היו במצב-רוח מצויין, יו והתלוצצו. למה, אתם חושבים, התכוננו, כאשר צעקו יתו: "בנות, תנו לו עגבניה!" "לא, שתיים!" צעקה אחרת. ה הן התכוננו? הוא מת לדעת.

★ ★ ★ כמו סילבנה מנגאנו לא לבנו לאוהל של הקצינות. היתה שם, אני מצטערת לומר, הן הרס"רית היפה והמשעשעת ביותר שראיתי. רותי, רותי ורחורת עם עיניים ירוקות משגעות, גיורה היכולה לעורר את

לפען חרותך - אל תעצור אותו!

יש לפרסום ע"י

אגף ההסברה של תנועת החרות

נת אשר זברואות
לילדי ישראל והודיהם
לעובדינו וידידינו

עאתלים
יצרני תלמה

בילון בינה

שתי פנים למראה

(המשך מעמוד 17)

הרבה יותר מדי — למשל: "מקבלים סה הרבה יותר מדי פחות אוכל".
משוב ש... — בא בצורה צינית. כמו: "מרום שהקשבת כל כך היום — לא תפסת את השיעור".

אזכירי שנה — אבל בשימוש חדש. לא אומרים אחרי אלפיים שנה, כי אם: "כבר אלפיים שנה שהיא לא נאמה נאום כזה".

*** "לא מבינות שאני עייפה?"

השיעור המעניין הופסק עם בואה של רביסון בריאה ביותר. רביסון צילח! פצו כולן. החמאתי לרגע לעצמי שזו הצגה לכבודי, אבל לא. הרסין חזרה מחזיל והנערות פלו על צהארה. הצלם הנציח אותה מנחיתה טפחה הגונה על כתף ענוגה, והיא אמרה בהמור: "היי, שמע! איך אני אכנס לתמונה?"

"אכלתי?" שואלת רותי. לא, עוד לא.
"אבל יש היום עוף ים", מודיעה רותי.
לא, תודה. היא מדיפה ענבים.

בפתח הופיעה סגן-אלוף, של בשר ודם. סגן-אלוף דינה הרט, מפקדת ח"ן. אשה בוגרת, דקת-גיורה, ובעלת חזות של אחות רחמניה. על כתפיה, מעל לחלוצה הצבאית המעומלנת להפליא, נחה מטפחת-משי אדומה. "המפקדת", אומרת לה רותי, בחיי, בלי מורא ובלי משוא-פנים, "המטפחת שלך משגעת. אבל האם את מוכרתה, כאן...?"

המפקדת מסירה את המטפחת ואומרת: "את, לא מבינות שאני נורא עייפה?" אר-גומנט נשיי מובקע — מדים או לא מדים, סגן-אלוף או לא. כמעט נישקתי אותה על כך אבל לא היה נעים.
"רק אתמול קרה לי דבר דומה", היא מספרת. "הייתי הרונה והייתי מוכרתה לנסוע לשוק, למה? לא היה פשוט מה לאכול בבית. או אני נישת לאיזה דוכן, ובחור ספרדי אחד, חבוב, שואל אותי: המפקדת, זה נכון שכל מ.צ. לא חשוב מאיזו דרגה יכול להעיר לך דברים? הבנתי את הרמז והתביישתי נורא".

היא חזרה להיות סגן-אלוף כאשר אמרה בשקט, אך בתקיפות, שהיא מצטערת. אבל איננה יכולה לדבר כשיש הרבה נוכחים.

*** ייעודן העיקרי

קודם כל, רצתה להבהיר לי, שאדע, שהכונה איננה לרדת לחיהן של הי בנות צבא; היפך הגמור הוא הנכון. בנות רבות לומדות מקצוע בצבא, הן טכנאיות-שיניים, אלוטסאיות, שלמות — יש הלומדות תפירה, עובדות במכוונות I.B.M., או במעבדה. השירות הצבאי לגמרי אינו מוזק לה, הנה, למשל, הן אינן מרימות מרימות גדולים. מנקות — כן, אבל לא להיות אם.

אני מנסה להיזכר בכל כוחי כיצד קרה הדבר שמצאנו את עצמנו מדברות על ילדים, חינוך וחיי משפחה. המפקדת טוענת שחיי-המשפחה אינם בריאים בארץ. אילו ידעת כמה בעיות יש לנו. אינני מתכחשת במיוחד לנערות הבאות משכונות-עוני, דחוק נערות מבתי סובים-כביכול. הנה, יש לנו אחת המסרבת ללכת הביתה בחופש. היא אומרת ששם גיהנום... כל הבנות מקב לית חבילות... אנתנו דחקא מעודדים את זה... ובכן, הבסיס מסדר לנערה הזו גם כן חבילות בעילום שם...

טוב ויפה, אני מקשה, מה עם האוכל? מדוע הוא שמן, חסר-סעם ובלתי-מאוזן? "אין זה נכון", אומרת המפקדת. נערה מקבלת מבחר גדולה. לארוחת הבוקר, למשל: קפה, דיסה, גבינה, וזיתים, מרגרינה או חמאה ודג כלשהו. חילי-הנשים מקבל את מיטב הפרודוקטים. במקרה שהאוכל איננו טוב במקום כלשהו, אין זו אשמת הצבא, כי אם אשמת הכנסה. פרט לכך, מוכרחים להתחשב בעובדה שיש גיוון רב של עדות, ויש צורך באוכל נייטראלי. משתדלים למעט בקטניות. אם הן זוללות בשמים — הרי זה רק משום שילדות אוהבות אותן.

"מדוע האוכל מוגש בצורה כל כך בלתי אסתטית?" זוהי אשמתן של הבנות. הן מסתולות שני מסינגים. הן מתעצלות לי-הדוח את שניהם — אחר כך — או הן מכניסות את המרק, מרק הפירות, הבשר והכל — לתוך מסינג אחד.

אין טרור, ואין שררה, היא אומרת. הרי בעצמי ראיתי שילדות מנהלות ילדות.

*** הגיבורות עייפות

כאשר שאלתי קודם-לכן את סרן פנינה, האם באמת מוכרחות הנערות — ש' תהינה בעתיד קשירות, פקידות או חובות — להתאמן בכלי-נשק ולעבור אימונים שות

מפרכים? אמרה:

"כן, כדי שתדע להגן על חייה, במקרה הצורך". הנה, היא, למשל, חברת קיבוץ. בתקופת מבצע סיני הלכו כל הגברים ונש-ארו רק הנשים והנערות הצעירים. כן, אבל מה עם אלה הנמצאות בעיר? המפקדת דינה חרט טוענת, לעומת זאת: "שהיא תבין את חיוו של החייל שהיא חייבת לשרת אותו".

על הרובה במיטה:
"אין פקודה כזו". נכון, עושים את זה, אבל אין פקודה מפורשת. זה נעשה יותר כדי לשמור על הרובה. הילדות עייפות. הן נרדמות כמו אבנים. זוהי שנת-נערות ושנת-עייפות. אפשר להוציא אותן עם ה מיטה ביחד והן לא ירגישו. ישנן נערות שקשרו את הרובה לרגל... מדוע יעל כת בה על כך? זה נראה לה ציורי, כנראה... "המפקדת", אני שואלת בהרגשה שאתקל בהתנגדות, "איך סבורה שהמדים של ה חיילות הם מסורבלים, מקורעים ונעדרי חן? אינך חושבת שיש מקום לשנותם?"

מה הן קשרו עלי היום כולן? המפקדת אומרת: "באמת נכון. אל תשאלו אותן אומרת יש לה. אני רק שלושה חודשים בתפקיד, וכשתעליתי את הבעיה אמרו לי: מה, את רוצה, הניחי לנו. אני בהחלט סבורה שיש מקום לקונקורס לאומי לקביעת מדי החיילות. שקחו את לולה בר, את לילי שליפר, את משכית — את כולן ביחד, וימצאו חלבושת יפה... אני תמיד טוענת: למה מתגאים בהן ביום העצמאות? שית גאו בהן יום יום!"

על בת בסיידה: "זה לגמרי לא נורא, ישנן רבות ביניהן שזו להן הפעם הראשונה לחיות במסגרת חברתית. הן לומדות לחיות עם אחרות, לדעת לחתך, לעזור... הנה, למשל, היתה פעם בת-שלא-אמא שאף פעם לא נתנו לה להשתתף בטיולים. פעם, בסידרה, אמרה למריכה בהתרגשות: "לא ידעתי שיש לנו כוכבים כל כך יפים".

שהוליהין!

מאחורי האוהל נשמעת שירה: איפה איפה איפה איפה המוראל... אומרים שהנערות יוצאות לתרגיל התנגבות יחידים. המפקדת מעניקה לי את הרשות להצטרף. על הכביש צועדות החיילות ושרות, כדי לתת לעצמן מרץ, יחד עם המדריכות. שמי עתי משוהו כמו: יום יבוא ונדפוק את כל הסגל. הן כל כך לא נראו רוצות לדפוק סגל. או כל דבר אחר. הן נראו כמו ילדות טובות וממשמעות שהמורה מוציאה אותן להתאחרר קצת בשדרה. הן צעדו יפה. קבוצה אחת חלפה ושרה את המניגה של הגשר על נהר קוואי, את זמר הפלוגות. קבוצה אחרת שרה — שבה אחיה — איזה שיר-ילדים על רכבת: רוצו רוצו ילדים. המדריכות גיחזו את השירה בפקודות: שהוליהין, שהוליהין, שהוליהין, שהול! (תרגום חופשי: שמאלימין, שמאלימין, שמאלימין, שמאלימין).

מספאית אחת הסבירה שבקירבת מקום יש מחנה של בניס והם בחרו משום מה — בדיוק את איתו היעד להתנגבות. בר נתיים הם כבר מסיימים, ולכן מרחיקים את הבנות. אנחנו יכולים להגיע לשם לבר, אם אנחנו רוצים. ושנחנה להם. זה לא כליכך סימפטי להתהלך בחולות בשמלה מתנפסת וסנדלים פתוחים. אילו הייתי באה במכנסים היו אומרים שאני שחיצרית. עכשיו אני פשוט מצחיקה. מע-ליש. הישרתי מעצמי 11 שנה, וכל המש-חק נראה לי משעשע. היה לבנות זמן רב כדי להגיע יעד. כאשר הגענו לגבעה, הסת קינו לראות את אחרון החיילים מסתלק. לאטלאט החלו הבנות מגיעות. המשע-שע ביותר, היה לראותן מלקטות ענפים בשביל הסחאה. הן קטפו את זה אחד-אחד, כאילו היו פרחים בשדה. סידרו אותם יפה יפה על רשת הקסדה, כאילו שהטבע מסדר דברים כליכך בקפדנות. הן צעדו לפעמים שעתים, אך לא דיברו ביניהן. הן היו רציניות מאד. כאשר קרה להן להיתקל ב-חייל — עברו זה על פני זו באדישות גמורה.

ה! מרחוק הבחנתי ביוחה שמרת, סג-נית מלכת היופי של ישראל. גבוהה מכולן, תמידה מכולן, אינדיבידואליסטית. הולכת מרכיבה משקפיים במסגרת ירוקה, בעוד ה-אחרות מרכיבות משקפיים רגילים. תפסתי את המדריכה שלה ושאלתי אם לדעתה צורמת נוכחותה של יוחה את המנונה הכללית — או איזשהו רעש דומה — אינני זוכרת. המדריכה, קיבוצניקית (שוב פעם נחמדנה), אמרה: "מה יש? זוהי דרך של הבעת עצמה. היא בסדר. אנחנו רואות את זה דחקא כדבר חמוד".

יצורים חמודים, לא?

סרטים

מוות לשוא

נכעת הרמים (תמר, תליאביב; ארי צות-הברית) הוא סרט שנועד לפאר ולשבח את החייל הרגלי האמריקאי בקרב. תחת זאת הופך הוא סרט בעל משמעות פציפית. סית המגנה את קציני המטה האמריקאי מהלל את שיטות הלחימה הפסיכולוגיות של הצבא הסיני העממי.

הסיפור הוא סיפור שאירע במציאות. בעת השיחות על שביבת הנשק בקוריאה, שני נערכו בפאנמוניום באפריל 1953, כבשו שתי יחידות סיניות מידי האמריקאים גבעה קטנה, הסרת כל משמעות אסטרטגית או טקטית. שביבת-הנשק עמדה להיכנס לתוקף פה בכל רגע, ובפני המטה האמריקאי ניצבה הבעיה: האם כדאי להקריב קרבנות למטרות פרסטיג' והצלת המוראל, ולכבוש את הגבעה מחדש?

טחנת-הבשר הסינית. פלוגה בפני קודו של סגן קלימונס (גריג'י פק) יצאה לכבוש את הגבעה, שרוככה קודם לכן באש תותחים. אולם מלאכת הכיבוש לא היתה קלה. הסינים הפעילו תחילה אמצעי-לוחמה פסיכולוגי מצוין ושעה שהחיילים האמריקאים התקדמו בשקט בחסות החשיכה

דימון וקרטיס ב"החמים וטעיב" זה מתאהב בזה, זו בזו

במעלה הגבעה, קראו הסינים ברמקולים: "ברוך בואכם לטחנת הבשר!" האמריקאים בעורף, מצידם, הרליקו בטעות זרקורים שהאירו את חייליהם המתקדמים, גרמו להשמדת מחצית הפלוגה.

הפלוגה המסתערת, שהיססה להילחם ול-מות בקרב האחרון של המלחמה, כבשה לבסוף את הגבעה. מ-135 איש שרדו רק 35, שהיו צריכים להתחזק, ללא כל תגבורת, בגבעה, מול התקפת-נגד סינית. כי קציני המטה לא רצו להקריב קרבנות נוספים על הגבעה.

זהו סרט המתרכז רק בתמונת קרב, אינו מתעכב על דמותם של החיילים ועל אשר מתרחש בקרבם בעת הקרב. אך סצנות הקרב, הסרות היפוי וההאדרה, הן מוזעזעות כשלעצמן; וההדרגה החזרות, על העובדה כי החיילים הנהרגים בהמוניהם עושים זאת ללא כל מטרה, עבור גבעה חסרת-ערך לחלוטין, היא ההיססה סרט מלחמתי מרתק זה למסמך אנטי-מלחמתי.

הדור האבוד

בני טובים דאן? (הוד, תליאביב; צרפת) הוא ללא ספק אחד הסרטים החשר-בים שנוצרו בשנים האחרונות. כמו קליד שברו בסרטו הודונים, המוצג מזה שבועות מספר בתליאביב, מנסה גם מרסל קרנה ב-סרט זה להילחם בדור האבוד של צרפת — הנוער הסר-הערבים והמתמרד, העוסף את חוסר-האידאליים שלו במסחה של אינטלקטור אליות כוזבת ומעדיף שכבנות ומכוניות פאר על לימודים ועבודה.

הודונים הוא סרט מגובש יותר. סרטו של קרנה חריף ומרשים יותר, ואף אם הוא נראה משורר ומבולבל לעיתים, הוא מעמיק יותר, מנתח גורמים וסיבות, מתאר את

דמותו של הדור האבוד בצורה מושלמת יותר. אולם הרמאים — זה שמו של בני טובים לאן במקור — טוב מהדודנים גם מבחינה נוספת: הוא, יותר מאשר קודמו, קולנוע.

האשם: דור הפצצה. עלייתם של שני הסרטים דומה. גם בהרמאים חודר בן טובים (ויאק שרייה), השואף ללימודים ול-עבודה, לתוך חברה של נוער מבני הדור האבוד. גם כאן מתבטא אופיו של דור זה בחיקוי צורת ההיים של הנוער האמריקאי, בנשפיות-חשק, בשכבנות ללא אהבה, בסיר כון חיים ללא מטרה ובגניבה ללא סיבה. שלב אחרי שלב מוריד קרנה את המסחה מעל נוער זה, מציג אותו כמו שהוא: ערים, נקלה וריקני. אולם קרנה אינו מאשים את הנוער עצמו, תוקף את החברה הצרפתית, את האנושות כולה כדור של פצצת המימן, מאשימה באחריות למצב זה.

בניגוד לסרטו של שברו, שרחש סימפטיה לדור האבוד, ואשר בו נהרג הצעיר הטוב ואילו דודנו המושחת נשאר בחיים, מביא קרנה את סרטו לסיום אופטימי יותר. פסקל פטי, נציגת הדור האבוד, מתה בתאונה, יי אילו ויאק שרייה מגיע למסקנה כי מקומו במחנה הלומודים והעובדים.

סרט חשוב שחובה לראותו.

הסקס והצחוק

המים וטעיב (חן, תליאביב; ארצות הברית) הוא מראה של מרילין מונרו בקרי מדיה אודות הגנגסטרים של שיקאגו, המילי-יוורים של מיאמי ביץ' והנשנים האמריקאיות בכל מקום שהוא. זוהי קומדיה בסגנון ה-סלאפטיק העתיק, שנכתבה, בויתה והופקה על-ידי בילי ויילדר. הוא הצליח לנסוך עליה מקסימום של טעם-טוב ועליצות, ה-סוחטים צחוק בתיאוסוס מהצופים.

שוני קרטיס וג'ק לימון הם שני מנגני תזמורת, ההופכים מחוסרי-עבודה כאשר מו-עודן המשקאות-האסורים, בו הם עובדים, נסגר על-ידי המשטרה. אחרי שהם עדים לרצח כנופית גנגסטרים בידי כנופיה מת-חרה, מתחפשים השניים לנשים, מצטרפים לתזמורת נשים הנוסעת לפלורידה. החיותי-הם החמימות והטעימות בחברת הנגנות, ש-אינן חושדות כי איאלו אברים בגופם הם מלאכותיים, מגיעות לשיא כאשר הם פוג-שים במרילין מונרו, נגנת זמרת שטיפשו-תה מגיעה למימדי המיניות הטמונה בגופה.

המהתלה מתפתחת כאשר בחוף המיליו-נרים מתאהב קרטיס במונרו, מתחפש לגבר, וכאשר מיליונר אחר חושק דווקא לשאת את ג'ק לימון לאשה. ויילדר טיפק את התוכן והצורה, ג'ק לימון את החן הנשי והסקס, והגברת מונרו-מילר את העניין בסרט זה.

תדרוך

אלה הסרטים המוצגים בשבוע זה בערי תארץ, אשר העולם הזה ממליץ לראותם:

● **יומנה של אנה פרנק** (תליאביב, תליאביב; אמפי-אסרו, חיפה) — עיבוד קולנועי של יומנה של הנערה היהודיה בת ה-13 מאמסטרדם, מותאם לטעמו של הקהל האמריקאי מבלי שיאבד את ערכיו האנושיים והיהודיים.

● **אנו הגנבים** (תגלוד, תליאביב) — סאטירה נפלאה על קבוצת שלומיאליים, המתכננת פריצת קופה בצורה מדעית. וי-טוריו גאסמן, טוטו, מרצילו מסטרויאני.

● **הדודנים** (אופיר, תליאביב) — דמותו של הדור האבוד הצרפתי, בסרט המבטא את סגנון הגל-החדש בקולנוע הצרפתי.

● **התודה על גג פח לוחט** (אסתר, תליאביב) — אליזבת טיילור מנסה לכבוש את לבו של בעלה ההומוסקסואליסט, במחזה מוסרט של טנסי ויליאמס. ברל איבס, פול גיומן.

● **חוק הוא חוק** (סמדר, ירושלים) — פרננדו וטוטי, בסאטירה של כריסטיאן זאק על גבולות וחוקים.

● **יעקובובסקי והקולונל** (פאר, חי-פה) — דני קיי בורה בחברת קולונל מזרועות הנאצים. קורט יורגנס.

● **החוק** (מוריה, חיפה) — משחק השולטים והנשלטים, בעיירה דרום-איטלקית. ג'ינה לולוברג'ידיה, פייר בראסר.

מהו הצל המסוכן המאיים על האשה? הזקנה? הדאגה? או הבעל המחליף את האתמול השקט במחר סוער?

קולנוע „פאר“ גאה להגיש לקהל התליאביבי את הסרט האיטלקי הטוב ביותר של 1958, בעל פרס האוסקר

ה ד ח ל י ל
L'UOMO DI PAGLIA

בעיית הנצח לכל נערה, לכל אשה, לכל גברו עם גאוני הבד האיטלקי: פיתור גידומי, לואיזה דלנוצ'ה

למבוגרים בלבד

החל מ-10.59

ושמחתם בחגיכם!

שמו.
בירה
לנאתכם!

שבעה-עשר איש ואשה סימלו בשנת תשי"ט את הישגיהם וכשלונותיהם של ישראל והעולם.
 הם נבחרו על-ידי עורכי "העולם הזה", תוך בחינת כל מאורעות שנת תשי"ט. הם
 נתקלו בעובדה שאשת-השנה היתה גם מועמדת רצינית לתואר הצעירה, האשה ואשת-
 הספרות של השנה. נימוקי הבחירה של השבעה-עשר מצטרפים לדו"ח על מצבה של
 מדינת ישראל בשנת תשי"ט.

אנשי השנה העולמית

העולם האיש בעל החליל

הקרבן האמיתי של תשי"ט היה "האדם הגדול". שוב ושוב עמדה האנושות ליד קברה של האשליה — אשליה המנהיג הדגול, החכם, הכליכול.

איש-העולם של תשי"ט הכויב. שארל דה-גול, אשר נישא אל השלטון בשנה שעברה, כשהוא מלווה תפילת טובי העולם ועמו לשלום, נכשל כשלון מחפיר.

אחרי שהנהיג בארצו חוקה חדשה, בה לא נותרו אלא שרידים של דמוקרטיה, נחלו נושאי-שמו נצחון מזהיר בבחירות. הגנרל הארוך הגיע לשיא כוחו. אולם הוא לא יכול היה לתרגם כוח זה לשפה של מעשים מדיניים גואלים.

הדיבורים על הגדולה המחודשת של צרפת לא הביאו להתנערות פנימית אמיתית, אלא לביובו האמצעים הדלים של צרפת על ייצור פצצת-אטום מיושנת. התקפת הכלכליות היו מבוססות על ניצול הנפט של אל-צ'חרה — מדבר השייך לעם אחר. והתקפת הפוליטיות התרכזה סביב הקהילה הצרפתית, המבוססת על קוילינגים חסרי-עצמה, פארודיה עגומה של חברי-העמים הבריטי.

אולם כשלונו העיקרי של דה-גול היה בחינתו העיקרית: אלגיריה. המלחמה נמשכה במלוא תנופתה האכזרית, ודעת-הקהל העולמית נטתה יותר ויותר אל המורדים האמיצים. בנסיון גואש לצאת מן הבדידות, ניסה הגנרל לייצר תוכנית משכנעת ומתקדמת. הוא ניסה לשכנע את הצרפתים שהתוכנית תבטיח את המשך שליטתה של צרפת באלגיריה — ובאותה שעה שלח שליחים סודיים לתוניס כדי לשכנע את ממשלת אלגיריה הלוחמת שהתוכנית תביא להם עצמאות סופית. היה ספק רב אם אקרוּבטיקה זו תצליח — ובמקרה של דחיית בידי המורדים היתה מסלת צרפת קרובה ובלתי-נמנעת — הוכחה נוספת לעקרונות וריקנותו של פולחן-המנהיג.

הוכחה אכזרית הרבה יותר לאותו לקח ניתן בדומה שהתחוללה באי אמריקה רחוק. במשך שנים הסתכלו טובי האנושות בהערצה במלחמת-הגבורה העקשנית של פידל קאסטרו נגד העריץ של קובה. בראש קבוצה קטנה של לוחמי-חופש אמיצים, כשהוא נודד בין הגבעות הצחיחות של מחוז נידה, כמעט מנותק מן העולם, התייצב קאסטרו נגד הצבא המודרני של הרוזן, שקיבל נשק מכל העולם (וגם מישראל).

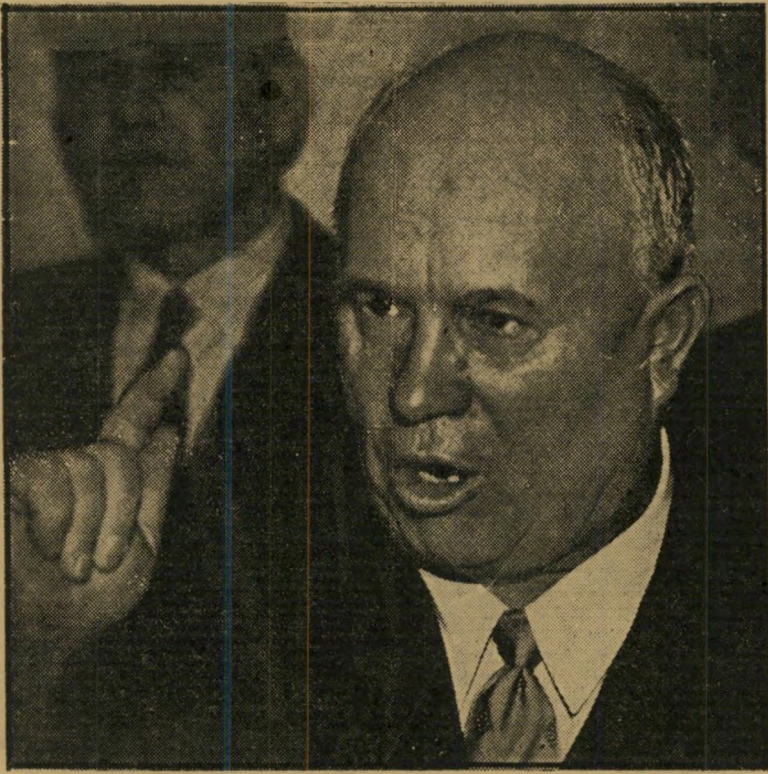
ואו בא המאורע הגדול של תשי"ט: כוח העריץ התמוטט, פידל קאסטרו נכנס בראש חילויו פרועי-הזקן להבאנה. שוב ניצח החופש את הרודנות, ושוב מחא העולם כף ללוחם אידיאליסטי.

אולם למחרת היום נדהם העולם לראות את הצד השני של המטבע. על חורבות העריצות הישנה, לא קם שלטון-החופש, אלא שלטון של עריץ חדש. כיתות-האש של קאסטרו הפכו את האי היפה לבית-קברות המוני, קטלו מאות בלתי-ספורות מתוך תאחזקמה מבעיתה. המנוצחים נגררו אל בתי-משפט מבחילים, שם הוצעו להמון הסער בתאויות, כשם שהריצו פעם המוני רומא בקרקס עת שוסעו שבויים עבריים בידי אריות.

לוחמי-החופש הפך לעריץ חסרי-קו, מוכה שגעון-גדלות, שמעשיו יכלו לעורר חיוך, אלמלא היו מגואלים בדם, ולולא סיכנו את השלום בכל רחבי אמריקה הלטינית.

פידל קאסטרו מברך את ההמון המריע לו ביום נצחונו

ניקיטה כרושצ'וב מסביר את עמדתו לעתונאי אמריקה

ההליך דומה מאד עבר על לוחם-חופש באי אחר, קרוב יותר לחופי ישראל. אחרי מלחמת-שיחורור אמיצה, זכתה קפריסין לעצמאותה. הדרך בה נעשה הדבר הפיחה באנושות תקעה חדשה, לא רק בגבורת האדם, אלא גם בתבונתו. שלושת הצדדים למאבק ישבו יחד על אדמה ניטרלית, עיבדו תוכנית שהייתה מלאכת מחשבת של תבונה והתאפקות. היתה נדמה שקפריסין הדוילאומית תזכה לעצמאות, ללא טבח הדדי של תורכים ויוונים, וללא חלוקה.

המחלת פורקה, מנהיגה הנערץ, אלוף-משנה 'ג'ורג' גרוואס, עבר ליוון. ההמונים הריעו לאדם שניהל את המאבק במשך שנים, תוך סיכון חייו בכל רגע. אולם במהרה נתגלה לוחם-החופש כאדם קטן, אנוכי ומוכה שגעון-גדלות. הוא הכריז מלחמה על האיש שניצח על המאבק ועל הפשרה הנבונה, הארכיבישוף מאקאריוס. הוא יום בחשאי מחתרת חדשה, מחתרת של מלחמת-אחים ודיכוי לאומני.

בסוף תשי"ט לא היה ברור מי ינצח באי — מאקאריוס שוחרר-השלום והנבון, או ההרפתקן חסר-האחריות, שאיים להטיל את האי לתוך מלחמה חדשה, אכזרית מן הראשונה, ריאקציונית ונעדרת-כבוד.

מול גילויים מדכאים אלה, בלטה בתשי"ט התקדמותה של המהפכה הגדולה של המאה ה-20: התנערותם של עמי אסיה ואפריקה. ביבשת השחורה נולדה מדינה חדשה, גינאה, אשר בהנהגת מנהיגה המתקדם סוקה טורה תפסה את מקומה ליד שולחן האימות המאוחדות. בשנת תשי"ך יצטרפו למשפחת עמי-אפריקה המשוחררים כמה מדינות שחורות חדשות. תהליך זה לא ספק לתשי"ט דמויות חדשות ובלוטות, אך השיבות היתה מוכרעת לניבוש עולם המחור.

איש-העולם של תשי"ט היה בו אירופה. העולם, שראה דיקטטורים רבים, לא ראה עוד אחד כמותו. ניקיטה כרושצ'וב, ראש-ממשלת ברית המועצות והאדם הסובייטי מס' 1, יצר במידיו את רוב הידיעות הפוליטיות של תשי"ט, משיגור לונק 2 אל הירח ועד לקריאה הסנסציונית בעצרת או"ם לפור את כל צבאות העולם.

בשנת תשי"ט נתגלה כרושצ'וב כגאון הסכסכים המדיני. לא רק גרווי, אלא גם אויביו רקדו לפי חלילו. הוא נראה כבעל אנרגיה בלתי-מוגבלת: בבוקר שלח מחאה לפרס, בערב קרא לפירוק-נשק עולמי, למחרת היום הזמין את קיסר חבש, כעבור כמה שעות גרם למהומה בקאראקאס, למלחמת-גבול בלאוס, לנאום סנסציוני בויעדת כרייהחוק בגינבה. אויביו אצו ממקום למקום כדי לכבות את השריפות שהבעיר, להשיב למחאות שהניש, לענות על ההאשמות שהאשים. לא נותרה להם כל שהות לשום יוזמה מדינית משלהם.

למולה של האנושות, לא היה איש-העולם של תשי"ט מכורף בלתי-אחראי. האיש השמנמן, הקרח, אהב-החיים ושופע-זרמץ הזכיר את האימרה ששם שקספיר בפי יוליוס קיסר: "הבו לי אנשים שמנים, בעלי-קרחת, המיטיבים לישון בלילה!"

כשראה אותו העולם נפגש עם אדם נורמלי שני, דווייט אייזנהואר, נרגעה האנושית מעט מן הפחדים המימיניים. נראה היה בסוף שנת תשי"ט, שהעולם בטוח לפחות ממעשי-סירוף.

„בוא, יא שימכאנזה!“

בכל רחבי המרחב הקשיבו המונים לקול שבקע מתוך מקלטי-הרדיו. בעיראק הקשיבו רבים מתוך הערצה. בשאר הארצות הקשיבו כמעט הכל בשנאה ובכחילה. אלה גם אלה לא יכלו להינתק: אי אפשר היה שלא להאזין להופעת-היחיד הפנטסטית של **פאדל עבאס אל-מהדאוי**, ראש בית-המשפט המהפכני, ששלח השנה עשרות קצינים ואורחים למות, הטיל פסקי-דין מות על עשרות נוספים.

אל-מהדאוי, גיסו של עבד עלי-כרים קאסם, ומטיף-דת, תליין וברדן, דמגוג ופילוסוף-חובב, מצחיק ומבעית. הוא הפסיק משפטים באמצע כדי להרצות הרצאות שלא נגועו ל-עניין, שיטע את דברי הנאשמים שניטו ל-התגונן, סתם את פי הסניגורים, חרץ דין עוד לפני שמע את העדות. פטוקים רבים שלו הפכו אימרות-כנף מרחביות. לדוגמה: על אחותו של קאסם: „אשתי אינה יפה, אבל משכילה. אם ידבר אהמד סעיד (פרשן רדיו קאהיר) שנה, לא ישכנע אותי לשאת אשה שניה!“ על קאסם: „אני ברק מברקי אל-זעים (המנהיג)“. אני צעקה מצעקותיו. אני מילה ממילותיו הגאוניות.“ וכו': „אני גאון. אל-זעים גאוני יותר מעבד אל-גנאצר. למשל, אל-זעים יודע לשחות, ועבד אל-גנאצר אינו יודע לשחות.“

על ההתפכה: „המהפכה שלנו יחידה ב-מינה בעולם. זוהי מהפכת האריות נגד ה-קופים.“ על המשטר: „אל-זעים הוא יריה, כל העם כרוכבים מסביב לירח.“ על עבד אל-גנאצר: „הוא אומר שבית-המשפט שלי קירקס. הקירקס מחכה לך, יא שימכאנזה!“

לאחד הנאשמים, בעל אשה צרפתייה: „יש אצלנו בחורות שענינהן כענין הפרות היפות. אז למה מתחננים הבודים האלה עם דה-גוליסטיות?“ על חייו הפרטיים של קאסם: „אל-

זעים לא ידע מעולם אשה, ולא ידע מעולם גבר. כל זה כדי להיות פנוי לעבודה למען העם.“ על תורתו: „לימדו תמיד את האימרה המפורסמת שלי: חפש את האימפריאליזם!“ ועל עצמו: „אני משורר גדול. אני בטוח שאכנס להיסטוריה דרך כל שעריה!“

אל-מהדאוי שלח לתא הנידונים-למות לא רק את שריו המשטר הישן, אנשי גוריו אל-סעיד שמגורו בשנה שעברה. אויביו העיקריים היו חסידיו של גמאל עבד אל-גנאצר. הוא דן למות את חברו ושותפו של קאסם, **עבד אל-סיאם עארף**, שהכריע בשנה שעברה את גורל ההפיכה באומץ-לבו האישי ברגע המכריע, אך חתר, בניגוד לקאסם, להקמת מדינה ערבית אחידה „מן האוקיינוס (האטלנטי) ועד למפרץ הערבי (המפרץ הפרסי)“, בהנהגת עבד אל-גנאצר. והוא פקד בסוף תשי"ט להוציא להורג את **נאדם טאכאקצ'לי**, המוח הצבאי מספר 1 של הצבא העיראקי, שחיפה על גסיון-ההפיכה הערב-לאומני במוסול.

המאבק הגדול בין עבד אל-גנאצר לקאסם, שהטיל את צלו על כל השנה במרחב, לא היה רק התנגשות אישית בין שני מנהיגים, וגם לא פרי הצורך הגואש של מצרים להשתלט על ארצות-הנפט העשירות כדי לממן את קימום מצרים העניה מטבעה. היה זה קודם כל תוצאת הנצחון של השלב הראשון של התנועה הלאומית הערבית.

תנועה זו חותרת לשלושה יעדים: השיחורור, האיחוד והקימום הכלכלי-החברתי. אחרי ששם נצחון המהפכה העיראקית נסתים שלב השיחורור מעול האימפריאליזם בכל רחבי המרחב (מלבד ירדן, אלג'יריה והחוף הדרומי והמזרחי של חצי-האי ערב), עלתה בהכרח בעיית האיחוד הערבי. המרחב זקוק לו וכל ערבי רוצה בו — אך הדרכים היו שונות. בעוד **שכמאל עבד אל-גנאצר** ייצג את רעיון האיחוד השלם במדינה אחידה אדירה, ייצג **עבד אל-כרים קאסם** את רעיון הפדרציה החופשית, שתניח לכל חלק מחלקיה לשמור על צביונו המיוחד ועצמאותו הפנימית.

לגבי ישראל, היה זה מאבק חשוב. כי לגבי ההשתלבות העתידה של ישראל במרחב, היה רעיון הפדרציה נוח יותר מאשר רעיון האיחוד-השלם. דבר זה התבטא במגע הגלוי היחיד שהיה השנה בין ישראל לבין אישיות ערבית מדרג עליון: שיחותיו של עורך העולם הזה עם שרה-החוף העיראקי **האשם ג'וזאר** במרכז האו"ם, בהן הביע ג'וזאר רשמית את העקרון כי הפדרציה המרחבית צריכה לכלול גם מדינות שמיות לא-ערביות, כגון ישראל.

מאבק רע-עיראק הציל זמנית את שלטונו של המלך הקטן, **חוסייין**. אחרי שנראה אבוד בשנה שעברה, הציל את מדינתו במפתיע, כמדינת-חיץ בין הנאבקים.

למרות הניגודים בין קאסם ועבד אל-גנאצר, תמכו שניהם בגיבור המרחב של תשי"ט, **לוהם-השיחורר האלג'ירי**, שהתקרב אל נצחוננו והבטיח להוסיף למשפחה השמית מעצמה ערבית חזקה נוספת.

שניהם ניטו לתפוס עמדה עצמאית יותר של ניטראליזם חיובי בין שני הגושים העולמיים. בעוד שקאסם עשה זאת על-ידי התרחקות שקטה מברית-המועצות ובלימה שקטה של הקומוניזם בארצו, היה הריב בין עבד אל-גנאצר וכוּרשצ'וב גלוי יותר, גרם להתפייסות ניכרת עם המערב ולדיכוי אכזרי של המפלגה הקומוניסטית בסוריה שניסת לשוא, בהגת **הגת הלייל באגדוש**, לקום נגד איחוד סוריה עם מצרים. אולם הרוסים היסו לממן את הקמת הסכר באסואן, גדול מפעליו של עבד אל-גנאצר.

שר של אמש

המאורע העיקרי של מדיניות-הפנים בשנת תשי"ט היה המשבר הממשלתי, שבא בעקבות עיסקת-הנשק הגרמנית. **דויד בן-גוריון** הצליח בפרשה זו לרכוש את הסכמת רוב הקהל (ראה עמודים 45), לחזק את מעמדו שהחל להתרופף, אולם בקטע המכריע נכשל: הוא לא הצליח לגרש את שרי מ"ם ואחודת-העבודה מן הממשלה, להקים ממשלה-יחיד של מפא"י כהודשים החשובים לפני הבחירות, תוך השתלטות על כל המנגנון הממלכתי.

האיש שבלט בפרשה זו בעמדה שאמרה כבוד אישי, היה שרה-פנים **ישראל בר-יהודה**. כאשר טען בן-גוריון, על סמך קטע מפוקפק בפרוטוקול, כי עיסקת הנשק הובי-אה בשעתה לדיון בממשלה, דחו ברי-היהודה וחבריו את הטענה בחריפות מרוסנת. הם לא אמרו בפירוש כי בן-גוריון משקר — אך קבעו כי „לא שמעו“ שום מילה על עיסקת-הנשק זו בישיבות הממשלה.

אם זכה ברי-היהודה אישית לאשראי בפרשה זו, הרי היה זה מפני שבארבע השנים האחרונות הוכיח את עצמו כשר אמיתי — השר היחיד שהצליח להטביע את חותמו על השטח שנמסר לרשותו, ושלא נשאר בממשלה עסקן מפלגתי גרידא. איש לא פיקפק בכנותו הגמורה.

אחרי שפירסם בשנה שעברה את הנחיות הרישום המתקדמות, שגרמו למשבר ממ-שלתי וליציאת הדתיים, החליט השנה לגרש את הארץ את הרמאי היהודי יוסף יואנוביצ'י, בהעדיפו את אינטרס המדינה (לפי הפיסתו) על עקרון האחתה היהודית. בעשרות מעשים תקיפים הפעיל את המרות הממלכתית על העיירות והרשויות המקומיות. אך לפחות במקום אחד — כאשר החליט לקרוע שטח גדול מנתניה — לא היסס מלהודות בטעות, לעכב את החלטת עצמו.

לא תמיד היו התלטות ברי-היהודה צודקות או אהודות. כאשר הטיל מסים אכזריים על דרכונים והיתרי-יציאה, בהמשך מלחמתו הפרטית נגד היורדים והמטילים, עורר בצדק את זעם הציבור, הוכיח את אימרתו המפורסמת על „העין הזועמת“. אולם היה לו לפחות אומץ-לב לחנום למען דעתו הבלתי-פופולארית — עוזרו חסר לרוב חבריו.

בשטח המדיני-הפנימי בלטו שתי תופעות חשובות: גיבוש הכוח העדתי אחרי מאורעות ואדיס-ליב ועלית שורה של גופים, חלקם רציניים וחלקם בלתי-רציניים, שניטו לבטא (או לנצל) את השנאה הגוברת והולכת של הציבור למפלגות הישנות.

תופעה הראשונה העלתה אישים כמו **דויד בן-הרוש** ושורה שלמה של עסקנים ערתיים פחות רציניים, הן בתוך המפלגות והן מחוצה להן. התהליך השני העלה כמה עסקנים חדשים וגם עזר לכמה עסקנים ותיקים מאד, שהשתדלו להופיע באיטסלה חדשה. אולם אחרי הרעש הראשון לא עמד איש במבחן הפוליטי הרציני, וכסוף תשי"ט היה נדמה כי רכבו על גל זמני וקצר.

תופעה חשובה שלישית הייתה השנה התגבשותו של גרעין ערב-לאומי בישראל, שהביע אהדה גלויה לגמאל עבד אל-גנאצר ולהנעה הלאומית הערבית, שילב אהדה זו עם רעיון ההשתלבות של ישראל במרחב. גרעין זה סבל מרדיפות קשות מצד הממשל הצבאי, לא הספיק עדיין כתשי"ט להשמיץ את קולו בהימה, ועל כן גם נמנע מלהתייצב בבחירות לכנסת. מנהיגי המפלגות הישנות לא גרמו השנה למאורעות גדולים. בימי הוסיף כוכבו של **מנחם בגין** לעלות, ומפלגתו נראתה כגורם הימני המרכזי במלחמת-הבחירות. משמאל ירדה מק"י גם ברחוב העברי וגם ברחוב הערבי. מ"פ"ם ואחודת-העבודה נראו איתנות, למרות תפקידו האומלל של **יגאל אלון** בפרשת עיסקת-הנשק וה„בדיחה“ של הקמת ממשלה בלי מ"פא"י. מ"פא"י התחזקה עם הבלטת הכוחות הצעירים החדשים. בסוף תשי"ט נראה, כי הבחירות לכנסת הרביעית לא יביאו לתמורה מהפכנית במערך המפלגתי הפנימי.

קואדיה בשטוקהולם

שום מעשה גדול לא איחד השנה את יהודי העולם, ולו אף לרגע קט. האדם היחיד שהתימר לדבר בשם כל יהודי העולם הפך כשלוך כה חרוץ, עד שעצם הכשלוך הפך אותו לאישה-יהדות של השנה. היה זה **ד"ר נחום גולרמן**, שזכה פעם לאשראי רב מטעם בעלי הרצון הטוב בישראל ובעולם, אך הוכיח את עצמו יותר ויותר כעסקן בלתי-אחראי, שחסרים לו גם הרמה וגם אומץ-הלב לבצע את הדברים שהוא מטיף להם בפרסומת רבתי. ברעש עצום הכריז גולרמן על כינוס ה-קונגרס היהודי בשטוקהולם, שיאחד בפעם הראשונה את כל העולם היהודי. המקום נבחר באופן הפגנתי בשל מהותו הניטראלית, על הגבול בין הגוש המערבי והמזרחי. כי הקונגרס, כך הבטיח גולרמן, יראה בפעם הראשונה משלחת גדולה של יהודי ברי-המועצות ושאר הארצות הקומוניסטיות. גולרמן לא הסתפק בכך. הוא הודיע כי דאג האמרשילד יביא אישית את ברכת ה-א"ים לקונגרס, וכי שלושה חוקרי-אטום בע-לי שם עולמי — אחד מארצות-הברית, אחד מברית-המועצות ואחד מישראל — יערבו בקונגרס סימפוזיון בינלאומי על בעיות האטום.

לרוע המזל, לא התגשמה אף לא אחת מכל ההבטחות האלה, ונסתבר שאף לאחת מהן לא היה שום בסיס עובדתי. האמרשילד נעדר, שום חוקר-אטום לא בא. והעיקר: המשלחת היחידה של הגוש הסובייטי באה מפולין, והיתה מורכבת מפקידים קומוניסטיים מובהקים, שרק ניטו למנוע את הודעות הקונגרס עם עמדות המערב.

כך הפך הקונגרס להפגנה של אפסיות: כינוס של עסקנים ממדרגה שניה, רובם שכירי מוסדות ומפלגות יהודיים, שנהגו בצורה זו מחופשת-קיץ נעימה וקריירה בארץ הצפונית. רמת המשתתפים קבעה גם את רמת הדיונים. היא הייתה קרובה לנקודת-האפס. התוצאה היחידה של הקונגרס המהולל הייתה קומדיה עצומה. אחד מתועמלני גולרמן הודיע כי ניקיטה כרושצ'וב הבטיח לקבל משלחת יהודית בשעת ביקורו באמריקה. החל מירוק מטורף של כל העסקנים היהודיים, שרצו לקבל חלק מן הכבוד הגדול. אולם בבוא כרושצ'וב לאמריקה נתברר כי גם זה היה שקר: הוא לא חלם אפילו לקבל משלחת יהודית, כי עצם קבלתה היה מאשר את העקרון הציוני שליהודי ברי-המועצות יש זיקה ליהודים בארצות אחרות.

ייתה זאת רק המדרגה האחרונה בדרך ירידתו של גולרמן בשנתיים האחרונות, מאז היה איש-היהדות של שנת תשי"ז והבטיח להביא שלום בין ישראל ועמי ערב, וכן בין ישראל וברית-המועצות.

בשטח הסובייטי נסתבר כי כל קשריו הצטמצמו במגעים האישיים של עסקן ציוני-צרפתי אחד עם חוגים סובייטיים. אחרי גישושים ראשונים, החליטו הרוסים כי גולרמן אינו רציני, וכי יעז לעולם לחנום ברצינות נגד דויד בן-גוריון, בעל העמדה האנטי-סובייטית העקרונית. למרות כל תרועות-התוצצה הגולמניות, לא הוזמן למסוכבה. גם בשטח הערבי הוכיח גולרמן את אפסותו. קשריו בשטח זה היו גם הם פרי מפעלו האישי של איש מוכשר אחר, שהתידד עם מנהיגים מארוקאיים ואחרים. אולם כאשר הצליח איש זה לארגן השנה את ועידת-פירנצה שפוצצה על-ידי דויד בן-גוריון, לא העז גולרמן לחנום למען דעותיו המוצהרות. בפחיתות מחרידה תמך בעמדת בן-גוריון, הפקיר את האנשים שפעלו בשמו, עזר כמו דיו לקבור את הועידה.

בסוף תשי"ט נראה גולרמן ככוח מחוסל, הקיים בעמדתו רק מפני שדויד בן-גוריון רואה בו משיכיר נוח, הנשמע לו בכל ענין חשוב — אפילו אם אמר גולרמן קודם לכן את ההיפך הגמור.

מים מים בששון

אילו היה נבחר כאישהספורט האדם ששיקף את מצבו של הספורט הישראלי, היו נמצאים כמה וכמה מועמדים לתואר זה. אפשר היה לבחור באותו שופטכדורגל אלמוני שבתום משחק כדורגל בליגה ג' נקשר על-ידי שחקני שתי הקבוצות אל עמוד השער, בתור עונש. אפשר היה לבחור את **יוסף עינבר**, יושבראש ההתאחדות לכדורסל, שבן לילה מונה כיושבראש ההתאחדות לכדורגל, למרות שלא עסק מעולם במקצוע ספורט זה; או את המתאגרף **ניסים גרבו**, מה-פועל תל-אביב, שבתום תחרות איגרוף לא הוריד את אגרופיו, המשיך להמטיר מכות על השופט. אלה היו דמויות טראגי-קומיות, ששיקפו את מצבו הטראגי-קומי של הספורט הישראלי כמעט בכל הענפים.

אולם למרות השלילה השיגרתית בארגון חיי הספורט הישראלי, המשברים הבלתי-פוסקים בהתאחדויות הספורט והתופעות הברוטליות שהתגלו השנה על המגרשים והמסלולים, היתה תשי"ט שנה של השיגים ומפעלים ספורטאים שאורם גבר על הצללים. השנה הספורטאית נפתחה במבצע נהדר של השחיין **עוזי רוזן**, איש שער-העמקים, שהגיע ראשון מתוך 42 משתתפים בצליחת הכינרת, בזמן ששום ישראלי אחר לא השיג בפניו. היא נמשכה במפגן נהדר של רוח ספורטאית כש-551 רצים השתתפו בנשם שוטף במפעל הקפת התבור, שם זכה **אלרי**

הו **קומאי**, חבר קיבוץ יד-נהג, במקום הראשון בין הגברים, ואילו **שולמית אפשטיין** מרמת-השופט הגיעה במפתיע ראשונה בין הנבונות. היא עמדה בסימן נצחונה האישי של הטניסאית הישראלית **אלעזר דוידמן** על אלוף שחיין בטניס, נצחון שלא שינה אמנם את עובדת נצחונה של שחיין על ישראל במסגרת משחקי גביע דיוויז, אך הביא לישראל את הנקודה הראשונה שהושגה אי פעם במשחקי גביע דיוויז טניס במסגרת תחרויות הבורדים.

מול האכזבה הגדולה של כשלוף נבחרת השחמט הישראלית באולימפיאדה ה-13 לשחמט במינכן, שם תפסה ישראל את המקום ה-17, עמדו השיגים של השחמטאי **רפאל פרסיץ**, שהשיג מקום שלישי בתחרויות האליפות בארץ, בהן השתתפו אמנים בינלאומיים כ**שמואל רשכבסקי** ו**דסלי סאבו**, ושל בעל בית-המלאכה המיכני האלמוני

כשלוף השנה: מפלתה של נבחרת הכדורגל בוורוצלאב

מחיסה, **זלמן מרגלית**, שהצליח לגבור במבצע מותכנן על רבי-האומן האמריקאי-יהודי **שמואל רשכבסקי** בתחרות סימולטנית, בצורה שמוטטה לחלוטין את עצביו של רשכבסקי. מול כשלונה של נבחרת האתלטיקה הקלה של ישראל ביהן, עמד מבצעו של ספורטאי אלמוני כמעט בערב תחרויות אלה. היה זה **נתנאל בלכבלג**, איש אגודת אליצור וחיל המארינס האמריקאי לשעבר, שהתגלה בין לילה כרץ הטוב ביותר בישראל למרחק של 5 קילומטר.

הכדורגל המשיך גם השנה למלוך בכיפה בממלכת הספורט, כשהדמות הבולטת בו ביותר היתה דמותו של **זלפון צ'יקובסקי**, כדורגלן יוגוסלבי בינלאומי גדול לשעבר, ומאמן הפועל חיפה בהחה. צ'יקובסקי הצליח להטביע את חותמו על כל חיי הכדורגל, כשהיה קבוצת חסרת חשיבות וחסרת כוכבים, כמו הפועל חיפה, לדרגת אחת מקבוצות הצמרת, והמסוכנת בקבוצות הכדורגל במדינה, שזכתה השנה גם בגביע העשור וגם במקום השני בטבלת הליגה.

צ'יקובסקי היה גם האיש שאפיין את השינוי שחל בכדורגל הישראלי, שהתבטא ברכישת מאמנים זרים ובמשחק כדורגל נוקשה ותוקפני על המגרשים, שגבל אל פעם בברוטליות. כוכב אחר שורח בשמי הכדורגל הישראלי היה **יוליה מאנדי**, מאמן הכדורגל ההונגרי, שאימן את הנבחרת ההונגרית בתקופת הווהר שלה, קיבל לידיו בסוף השנה את אימון הנבחרת הישראלית. תוצאות ופודות הראשונות של מאנדי יתגלו רק בתחילת השנה הבאה, בהתמודדות עם יוגוסלביה ופולין ברמת-גן. אולם הכדורגל הישראלי איכזב השנה יותר מבישנים קודמים כשנבחרת ישראל נחלה את כשלונה הגדול במשחק נגד פולין בהרצליה, בו הפסידה בתוצאה 2:7.

ענף ספורט שירד מגדולתו השנה היה ענף הכדורסל. אחרי ההפסד המבוה של הנבחרת נגד נבחרת הכדורסל של פולין, שלא היה המכויב המציאותי, וההפסד בתחרויות אליפות אירופה בתורכיה, שותק ענף זה בלא ענף השנה כמעט כליל בשל תכניהם של עסקנים ומריבות בין האגודות. לא היה גם שם אחד של כדורסלן, מלבד שמו של **אברהם הרשפקן**, איש מכבי ירושלים, שהתפרסם כקלעי וכמפיר-משמעת גם יחד, לא היה גם שם אתה שהתבלט בענף זה.

איש השנה בספורט נמנה על נבחרת השחיה והכדורמים של ישראל, היחידה שהביאה לישראל כבוד בינלאומי, בגברה על נבחרת יוון באתונה. בתחרויות אלה, שהסתיימו בתוצאה 52:101 לטובת ישראל, השיגה המשלחת הישראלית 12 מקומות ראשונים מתוך 13 מהמים, ושחינייה שברו לא פחות מאשר שישה שיאים ישראלים. האיש שסימל נצחון זה יותר מכל שחיין אחר היה **עמירם טראובר**, מודרך ספורט בצה"ל ושחיין ברית מכבים עתיד, שקצר את שלל השיאים הגדול ביותר. אישהספורט טראובר מייצג את אותו חלק יפה ונאצל של הספורט הישראלי, המתבטא בעיסוק בספורט לשמו, בהימנעות מכל תככים בינאגודתיים, מכסימום של מאמץ ושאתנות להשגת שיאים גדולים יותר, רבים יותר.

כימיה אטומית

ציניקאי היה יכול לטעון כי תואר אישהמדע הגיע השנה לשמחה בלאם, אשר בסוף תשי"ט הכריז כי אמנם האגמים המלאכותיים היקרים שהותקנו על-ידי הממשלה מחללים, אך למרות זאת הביאו תועלת: הם העשירו את מיהתהום. למרבית המזל, היו פני המדע של ישראל רציניים קצת יותר. הם לא הצטמצמו רק בכינוסים בינלאומיים, כגון ועידת התקנים הביולוגיים, שמשכו לארץ מטובי המדענים. גם ביצירה המקומית התקדמה ישראל בצע דים סולידיים.

התקרית העיקרית של השנה בשטח המדעי היתה קטטה ציבורית שהעלתה על הפרק את שאלת דרכו של המדע הישראלי. היא הסבה את תשומת הלב לשני אנשים: הפרופסור **יואל ג'וריו רקה**, הפיסיקאי האי-סלקי מן האוניברסיטה העברית, והפרופסור **אונסט ברגמן**, הביוכימאי ממכון וייצמן, יושבראש הועדה לאנגריה אטומית.

רקת, שנחמד על ידי תלמידיו הפרופסור רים הצעירים **עמוס דה שליט** ו**יגאל תלמי**, טען כי קיים ביובו בהחזקת שלו-שה מוסדות-מדע נפרדים לחקירת האטום: האוניברסיטה בירושלים, הסכניון בחיפה וה-ועדה לאנגריה אטומית של משרד ראשי הממשלה במכון וייצמן.

אולם עיקר החקפתו של רקה כונה לשא-לת מעמדו של המדע בארץ בכלל. "בישראל" קבע רקה בהתמרמרות, "המדע אינו דבר עצמאי, אלא זרוע הכפופה לבטחון."

לא היה איש שימל התפתחות זו יותר מאונסט ברגמן עצמו. ברגמן לא הכחיש טענה זו. הוא חשב כי הדרך, לפיה המדע הישראלי הוא רק חלק מן הבטחון הישראלי, היא נכונה. לפרופסור שנולד לפני 56 שנים בגרמניה, לא היה ספק כי רק אם המדען הישראלי ישיקע את עצמו בהתלהבות בעבודה עבור עיניו הבטחון של ישראל, הוא יתגבר על הפיתוי לעזוב את הארץ ולעבור לעבוד בלעדית גבוהה. על אף בטחונו בצידוק דרכו המדעית, מיהר ברגמן, הידוע כחוש ההומור המפותח שלו והאהוב משום כך על תלמידיו, אל דויד בן-גוריון, להגיש לו את התפטרותו מתפקידו המרכזי בוועדה לאנגריה אטומית. ראשהממשלה סירב לאשר את ההתפטרות, ציוה על ברגמן להמשיך למלא תפקיד זה. בכך נתן אישור לנצחון דרכו של ברגמן.

ערב הבחירות להסתדרות, אחר שהויכוח הציבורי הועלה לדיון בכנסת, הכריזה הממשלה בתרועות-הצוצרה כי ישראל מקימה כור אטומי. לרגע קט האמיץ הקהל כי אמנם המדובר בניצול אטומי לצורכי הגנה, אך במהרה נסתבר כי מדובר במיתקן לצרכי שלום.

קשה היה לקבוע למי תואר אישהמדע על מעשה זה. הקמת הכור היתה בהכרח עבודה קולקטיבית של מדענים רבים.

בכל זאת היתה זה נצחונה של ברגמן. כי הגוף המדעי שטיפל בהקמת הכור היה קשור אליו, יותר מאשר אל כל מדען ישראלי אחר.

הסקופ של השנה

לא היתה זאת שנה מפוארת לעיתוני ישראל ועיתונאיה. כגוף מלוכד, נתנו כמה פעמים השנה את ידם להשתקה מאורגנת של עניינים לאומיים חשובים, כגון הפסקת העליה מרוסיה אחרי נאומי בן-גוריון ופרס. השתקה זו הגיעה אף לעניינים מסוג אחר, כתקרית בהלחית הממלכתית של ישראל רוקח. בכל המקרים האלה הפר העולם הזה את קשר ההשקפה. מסוכן עוד יותר היה גורם אחר, שהטביע את חותמו יותר ויותר על העתונות: הת-מכרותם האישית של עתונאים רבים לזרר-עות השלטון, תמורת אספקת אינפורמציה.

כתוצאה מכך הפכו כתבים רבים, הממלאים את עמודי-היריעות של העתונים היומיים, לטכני השלטון ולדובריו, תחת להיות נציגי הציבור בחיפוש אחרי אינפורמציה אובייק-טיבית ובודקה.

התופעה המיתקת ביותר בשטח העתונות היומית הוסיפה להיות מלחמת-התחרות בין שני האיביס-בנפש המסורתיים, מעריבי וידי-עות אחרונות. בפעם הראשונה החל ידעות אחרונות לעבור על פני מעריב בתפוצתו. כאשר הצליח מעריב להשיג את זכות הפרסום של הרומאן של יעל דיין, הצליח ידעות אחרונות לפחות בדבר אחד: **דין בן-אמוץ**, שפרש מטעריב בגלל יעל, פורסם את הפארודיה שלו על הרומאן שלה מעל עמודי הצהרון המתחרה.

השנה היתה עניי במיבצעים עתונאיים. המיבצע האישי היחיד בוצע על-ידי **שלום בהן**, ראש מערכת העוזם הזה שהתחפש לפני שנתיים כערבי ברחובות ומוסקבה, כאשר התחפש השנה כפועל-ידחק, עבד כמה ימים בעבודות אלה, סיפר בפעם הראשונה לקוראי הישוב והתיק על חייהם ומאחיהם של פועלי-הדחק. מסקנותיו אושרו זמן קצר לאחר מכן על-ידי ההתפוצות של ואדיסליב.

הסקופ הגדול ביותר של השנה הביא את תואר אישהעתונות של תשי"ט לאחד הכתבים הותיקים בארץ: איש ידעות אחרונות **שבתאי פורטנוי**, הראשון שפירסם את דבר מעצרו של השליח הלאומי המסורתי שנתגלה כשודר. בפרשה אחרת, פחות חשובה, נתגלה השנה כי פורטנוי נהג לקבל הודעות משטריות לפני קציני-המשטרה עצמם.

הארץ המתסר יותר ויותר לסידרות-גילויים סנסציוניות, שהיו פעם זרות לרוחו של עתון זה. אחרי **ששתי טבת** פירסם סידרת-מאמרים כזאת נגד חושיסטאן, בה אישר שוב את גילויי העולם הזה מלפני ארבע שנים, פירסם **יאיר קולטר** סידרה דומה נגד אברהם קריניצי הרמתי-גני. אותה שעה יותר עורך הארץ **גרשום שוקן**, על מקומו בכנסת הבאה, הסתפק במקום ה-119 ברשימת הפרוגרסיבים.

בשולי העתונות העברית התנהל מאבק חמור על העתונות הלועזית, שהפכה לכלי מרכזי ובלתי-מוסדה במאבק המפלגות על קולות העולים החדשים.

נגד משמעת מים

לומן מה היה נדמה כי המגפה הממארת של המפלגתיות הישראלית תתפשט גם לשטח הרפואה. בית-החולים החדש של עיריית תל-אביב הפך סלע-מתלוקת פוליטית, כשהשמאל מאשים את הימין בפתיחתו הנחפזת לצרכי בחירות, והימין מאשים את השמאל בהפרעה זדונית לפתיחתו. מאותה סיבה.

למרות זאת המשכח הרפואה העברית השנה במצעדה השקט, נשארה אחד השטחים הבריאים והחסונים ביותר בישראל, תוך שמירה על האחוז הגבוה של הרופאים. תרכיב-סאלק שיוצר בארץ נכנס לשימוש המלא, לא עורר בהלה בין רבבות האמהות שהקפידו כי ילדיהן יקבלוהו בדיקנות, כפי שנקבע עליידי תחנות-החיסון. האיש שתרם תרומה אישית מרעת למפעל זה לא היה רפואי, אלא חקא מדען בקטריולוגי: **נתן גורדלבו**.

בבית-החולים בתל-השומר ערך צוות רפואי אי בהנהלת ד"ר **חיים שיבא** מחקר מיוחד ע. מחלה המופיעה רק אצל יהודים מעיראק, פתח בכך פתח למחקר היסטורי על תנועת היהודים בעולם. כינוסים בינלאומיים, כמו הכינוס לחקר הסרטן, רק אישרו השנה את מעמדה של ישראל כשותפת שותף-זכויות במשפחה הרפואית העולמית.

האיש שסימל השנה יותר מכל אדם אחר את הרפואה הישראלית — הן מבחינה רפואית והן מבחינה ישראלית — היה רופא צעיר (37) ושחום, ענוו דרגות רבי-סרן: ד"ר **עזרא זוהר**, האיש אשר אירגן את מסע יחידת צה"ל מאילת עד ראש-הניקרה, כדי לחקור את השפעת האקלים על גוף האדם המטייל בארץ. הוא ביטא בפירוש את הדעה שהובילה אותו למפעל זה, והעשויה לגרום למפנה בכיוון המדע הרפואי במדינה: "ישראל לא צריכה לעסוק במחקר סתם. עליה לעסוק רק במחקר שיש לו ערך לגבי מספר רב של ציונים ישראלים."

זוהר אירגן את מסעו במשך שנה שלמה, ניהל אותו אישית במשך כל ימי המסע. הוא ליווה את החיילים, קבע את מנות האוכל שלהם, בדק את הפרשותיהם, דמם, וזיעתם. הוא התחנן לקבוצ שני דברים עיקריים: כמה לשנות במסעות, ומה לשנות במסעות? (התשובות: האדם אינו מויע יותר כשהוא שותה יותר. זוהי אמונה טפלה. גם אין צורך להוסיף כמויות מלח בשעת מסע, כי הגוף אינו צורך אותן.)

לכמעט-צבר זוהר, שגולד באוסטריה, אין ספק כי עשרות המיסמכים שנרשמו בשעת המסע ושנמצאו בסוף תשי"ט בשלב של מיון, יגלו כמה עובדות מענינות על גוף האדם. אולם עיקר המטרה של זוהר, איש הפלמ"ח שסיים את לימודיו בשווייץ בשנת 1951, היא לתת תשובה רפואית מוסכמת על הבעיות המיוחדות המעסיקות את צה"ל בקשר למסעות חיליו. הוא משוכנע כי מסעות משמעת-המים, פוגעים בגוף הצועדים.

טרוד ללא תוכן

עם עליית **יעל דיין** לדרגת אשת-השנה, כמעט ולא נותר צעיר ישראלי שהיה ראוי לתואר הצעיר של תשי"ט. כי יעל היתה הצעירה היחידה שעשתה מעשה ברור, מוגדר, שייצג תכונות-יסוד של הדור הצעיר.

כמעט בשום שטח שהוא לא התבלטו השנה אנשים צעירים — בני הדור שהתבגר אחרי קום המדינה. האדם היחיד שבלט בחיים המדיניים היה **משה נסים** בן ה-24, שעלה במפתיע מלא-כח למקום השביעי (ואחרי מות ישראל רוקח, למקום הששי) ברשימת מועמדי הצ"כ לכנסת.

אולם הצ"כ לא בחרו בנסים הצעיר מפני שהיה צעיר, אלא מפני שהיה בנו של אביו — אדם המסמל גם את הדת וגם את עדתו העיראקית. יתכן כי משה נסים יתבלט בכך שת הבאה בנכות עצמו — אך הוא לא היה הצעיר של תשי"ט.

לא חסרו בארץ צעירים וצעירות שחתרו בשקידה ובאופן פרטי לרמה מסוימת בשטח חיים שונים, מבלי לזכות בפרסומת. מפעם לפעם נמשכה תשומת-הלב לצעיר כזה. כך בלטה בסוף השנה הרקדנית הצעירה **יונה לוי**, בת ה-16, ילידת שכונת-עוני בתל-אביב וחניכת מיה ארנטובה, שזכתה למדליונים ולהכרה בינלאומית בפסטיבאל בווינה.

צעירים אחרים משכו תשומת-לב בתפקיד פאסיבי, כקרבנות של פשעים וטרגדיות. גל חם של רחמים ואהבה הציף את הארץ למראה תמונתו של **יוכל גצלר** הקטן, הנער שנשאר לבדו בחיים אחרי שאביו הרג את אשתו, את בנו השני ואת עצמו. לא פחות טראגי היה גורלה של **שוץ אטינגר**, שהצטרפה ברגע האחרון לטילו למצדה, בהרגה שם יחד עם **יצחק ליפשיץ** בנסיונות מסתוריות שפוענחו רק בסוף השנה.

המאורע היחיד של השנה שיכול היה להטיל אור על הגוער המתבגר בבתי-הספר ועל דרכי החינוך שלו, אירע בבית-הספר כדורי, מקום שחינך בשעתו כמה ממיטב אלופי צה"ל ואישים צעירים אחרים. כאשר ברתה כיתה שלמה מן המוסד בגלל מעשי-הטרור של הכיתה הבורגנית יותר, נאלץ הציבור להקדיש תשומת-לב לנעשה בשטח זה.

דובר הבורחים וחבר הועד של כיתתם, **דויד טרושינסקי**, הסביר את המעשה בסיפור אישי מדיאג. טרושינסקי, המכונה "סמית" מפני שהוא "קרח, מדבר אנגלית, אוכל מסמרים ושותה נפט", תיאר אחי של ריקנות חינוכית מחרדה. נסתבר כי כללי המשמעת-העצמית אשר שימשו פעם לחיטול דור צעיר ורציני שהתכונן לשורות בהגנה, התרוקנו מכל תוכן, הפכו למשטר של התעללות מטמטמת וטרור הסרת-כלית.

אף שמקרים אלה היו קיצוניים ולא יכלו ללמד על המצב הכללי בשטח החינוך והנוער, הרי שהרגישו שכל החינוך העברי נשאר מאז קום המדינה ללא יעד ברור, ללא תוכן אידיאלי ומוסרי, וכי בהעדר תוכן זה התדרדר במדרון ההפסקות, הריקנות והשיעמום.

חשמונאית ב"קסם"

חיי האמנות של תשי"ט עמדו בסיומן של מרוץ: מרוץ היבוא של אמנים זרים לארץ, ומרוץ הייצוא של אמנים ישראלים לחוץ-לארץ.

שושנה דמארי ושי אופיר לא חזרו השנה לארץ. בחוץ-לארץ הצטרפו אליהם הפנטומימאי **ג'וקי ארקין** שעבר מצרפת לארצות-הברית, הופיע בטלביזיה והודיע שהוא מלמד את מארלון בראנדו, השחקן **יצחק שילה** ואשתו שהופיעו בראשון-החודשים **וריקה זראי** שהופיעו בפאריס, השחקנית **חנה הנדל** ולהקת הריקוד של **יונתן כרמון**.

מדי פעם גרמה הופעתו של מחפשי כשרונות זר למתיחות אבסורדית בין ה"אמנים, שלא התביישו להופיע לפניו בצורות המשפילות ביותר. היה זה כאילו החליטו כולם כי בארץ שוב אין להם מה לעשות, וכי קאריירה של ממש מצפה רק בחוץ.

תמורת ייצוא זה, זכתה ישראל ליבוא שכלל כמה אמנים מעולים. אמן-הגיא **לואי ארמסטרונג** נכשל בארץ במפתיע. יותר הצליחה **עמליה רודריגז** ובעיקר הצרפתי הסימפאטי, **איוב מונטיין**, שכבש את הארץ. התזמורת הפילהרמונית מצידה ייבאה את צוות האופרה פאלסטאף.

האמנים הזרים יכלו להעשיר את הקהל המקומי בחזיה אמנותית, לתת לו קנה מידה לדיבורן כשרונותיו המקומיים. אולם המבחן האמיתי לחי התרבות הישראליים יהיה תמיד בגיבוש כוחות מקוריים, שיוכלו לתרום תרומה כלשהי להתהוות תרבות עברית חדשה, לא בחיקוי צורות זורמים שהולדתם בתרבויות זרות, אירופאיות בעיקרן, אלא בשיבה אל המקור השמי מחוץ, ובהסתכלות מנחת ועמוקה, כנה ובלתי-אמצעית במציאות של היום, מאידך.

לכן היה איש-האמנות של תשי"ט האיש שהיה אחראי למאורע העיקרי של התרבות המקורית במשך השנה: הקומפוזיטור **מנחם אבידום** (לשעבר מאהלי-קלשטיין), שה"אופרה המקורית שלו על החשמונאים אלכסנדרה זכתה השנה להצגת-כוכרה באופירה הישראלית, קצרה ביקורת חיובית בעיקר בשטח המוזיקאלי. אבידום בן ה-51, שנולד בפולין והתחנך באוניברסיטה האמריקאית בביירות, כבר זכה להשמעת יצירותיו בכל רחבי העולם, כשהן מבוצעות בידי אמנים מעולים ביותר.

בשטח המחול ניסו כמה כוחות מקומיים — **רינה גליק, רינה שחם ונעמי אליסקובסקי** — להקים תוך קרבנות גדולים לעצמם את בימת המחול, במה קבועה ליצירה המקורית. לעומת זאת לא הביאו הציור והפיסול להישגים הראויים לציון, פרט להסרת הלוט מהאנדרטה של **יצחק דנציגר**, לזכר שלמה בן-יוסף, הראשון שהועלה לגרדום בידי הבריטים, ליד ראש-פינה.

שתי הופעות מוצלחות ביותר, בראשית השנה ובסופה, סימלו שני קצוות של רמה ותוכן. מיצעד הפזמונים, אחד האקורדים האחרונים של שנת-העשור, משך אליו קהל גדול שנמשך מרוב געגועים לתקופת נעוריו, הוקסם עליידי החן הרב בו הוגשה התוכנית. בצורה צנועה יותר ניסו **דן כרמון** ו**חיים חפר** לעורר אותה תוצאה במועדונים תל-אביב הקטנה בתערוכת-היובל של תל-אביב, שהיתה בעצמה אחד המפעלים המוצלחים ביותר של השנה.

בקצה השני בלט המפעל האמנותי היפה ביותר של השנה — פסטיבל הנבל הבינלאומי, שהביא לארץ את טובי המנגנים והממתיים לכלי עידן זה, המעורר אטוסיאציה טבעית לימי מלכות-יהודה ומתנ"ך. האיש שיום מפעל זה, **אהרון צבי פרופס**, לא היה אמן בעצמו אלא פקיד ומשלתי שרצה לעודד את החירות. הוא עשה יותר למען האמנות מאשר אמנים רבים.

איב מונטאן: פוטומונטאג' של האיש שכבש את ישראל

ד.ו.ב.ק.

הגדלה ביותר בישראל

תשבץ העולם הזה 1148

9	8	7	6	5	4	3	2	1
	14		13		12	11		10
19		18	17		16		15	
	24		23	22			21	20
28		27		26			25	
33		32		31		30		29
	38		37		36		35	34
43	42		41		40			39
		45		44				
		50		49				48
		54		53				52
		58		57				56
		60						59

מאונך: 1. כך
 קראו לפני יוסף;
 4. הרגשה של חסרון;
 10. ראשי תיבות;
 11. את-לט;
 13. שט;
 14. היטל;
 15. רח-מים;
 17. איש נטול ראש;
 19. בית ציפור;
 20. שוטה;
 22. אשת היורד;
 25. חמ-שה עשר;
 26. זה בארמית;
 27. מטבע של מעצמה עולמית;
 30. פרח נותן ריח;
 32. צורה גיאומטרית;
 34. מיניסטר;
 36. הכה בציווי מקר-צר;
 37. ברדלס;
 39. תנועת עלייה;
 41. ... כמים אל תותר!
 44. שם תנ"כי;
 46. תר-רת הנסתר;
 48. בראש החילות;
 50. מלת קריאה;
 51. סמל החריצות;
 53. עוף דורס;
 55. נסיכה למלכה;
 57. רעל;
 58. לא מהר;
 59. הבריה;
 60. לשון הרע.

מאונך: 1. ארץ בארמית;
 2. רנ-נה לבי גי';
 3. אלוף צה"ל במלחמת העצמאות;
 5. אילן;
 6. נוטר מנד-טורי;
 7. ענן;
 8. ארבה;
 9. שיח של יחיד;
 12. מהלך עם האדם;
 15. גיוס;
 16. כיצד;
 18. יישוב בנגב;
 21. יחידת חשמל;
 23. הבעת צער;
 24. אות הבחירות של אחת המפלגות;
 26. רגי לי;
 28. ילד;
 29. אריטמטיקאי;
 31. שבט;
 32. אבי שופט;
 35. שמו הפרטי הוא סינגמן;
 37. יסוד חימי;
 38. כלי נשק;
 40. מלת שלילה;
 41. בן בקר;
 43. מפתח פלא;
 45. חמשים שנה;
 46. מצידו התלמיד;
 47. מס;
 49. כלי בישול;
 52. מה שהאוצר גובה;
 54. מלת קריאה;
 56. תערוכת ישראל;
 58. אוסטרליה בכל זאת.

ד"ר נחום ניר (נימין) נבחר ליושב ראש הכנסת

מיוזמת עצמו, להסביר אותה כ"בדיחה". היתה זאת בדיחה ששפכה אור עצוב על הכנסת. עם כל מהפכנותה, לא חוללה מהפכת ניר תמורה אחת: גם בהצבעה חשובה זו לא הצביע אף לא ח"כ אחד בניגוד לדעת מפלגתו. גם בפעם זאת הצביעו כל חברי הכנסת כרובוטים, כברגים במכונות מפלגתיות — תופעה שהורידה את הכנסת לדרגת אוטומאט. רק ח"כ אחד התקומם בשנת תשי"ס נגד מציאות זו, הפר את החלטת מפלגתו בהצבעה חשובה. היתה זה ח"כ **ישראל רוקח**, הח"כ היחיד אשר בשאלה המצפונית העמוקה של מכירת נשק ישראלי לגרמניה סירב לקבל הכתבה מפלגתית, נהג בהתאם למצפונה. רוקח נמנע באופן הפגנתי מהצבעה, בשעה שחבריו למפלגה הצביעו בעד העיסקה. הצבעה זו הפכה את רוקח בהכרח לאיש הכנסת של תשי"ט. היה משהו סמלי בעובדה שרוקח עצמו לא זכה להיחשב בואת: בסוף השנה הלך לעולמו — החבר השני של נשיאות הכנסת, אחרי שפרינצק, שנפטר השנה. מותו של רוקח היה סמלי. כי מרידתו נגד המנגנון המפלגתי לא היתה סימן לעתיד, אלא שריד מן העבר, פרי הגינותו האישית של מנהיג פוליטי אשר גדל בתקופה שבה המנגנון המפלגתי לא תפס עדיין סופית את מקום המצפון הפרטי.

דת יעקב אשה פולידאנו קריאת תגר לרבנים

עם מותו של אייזיק הלוי הרצוג, הרב האשכנזי הראשי, נסתיימה תקופה בחיי הדת בישראל. הרצוג היה חניך אסכולת הרבנים הישנה של מורח אירופה. רחוק מתככים מפלגתיים, שקוע במעשים טובים, היה הרצוג שריד מן התקופה שמלפני קום המדינה. כל שאר המאורעות הדתיים של תשי"ס לא נגעו למוסר או לתפיסות תיאולוגיות. הם היו, בלי כל הסוואה, מאורעות פוליטיים, שהבליטו את מקומה של הדת כמכשיר במאבק בין קבוצות לחץ מפלגתיות.

השאלה הגדולה, מי הוא יהודי, אשר פוצצה את הקואליציה בשנה שעברה, הלכה לישון. כדי להכשיר את הקרקע לקואליציה הבאה, שתכלול כנראה את הדתיים, נקט דויד בן-גוריון בטכסיס מחוכם: הוא פנה אל חכמי ישראל, כדי שיביעו דעה. התשובה היתה קבועה מראש: חכמי ישראל תמכו, כמובן סמלי, בעמדת ההלכה הדתית, הנ"גדת הגדרה לאומית. בן-גוריון נראה כמקבל את הכרעת אנשי הדת בעניני המדינה, ביטל את הנחיות הירישים של השנה שעברה. התקפת הנגד הגדולה של בן-גוריון על המונופוליות הדתית של המפלגות הדתיות נתנה לתשי"ס את איש הדת: הרב **יעקב משה פולידאנו**, שנתמנה כשר הדתות. קבלת מינוי זה היתה מעשה נועז מצד הרב בן ה-80, שבחירתו לתפקיד הראשון לציון טורפדה בשעתה על-ידי המפלגה הדתית. בקבלו את התפקיד, הכריז פולידאנו מלחמה על המונופוליות הדתיות של המפלגות הדתיות על החיים הדתיים, כפר בפירוש בדעות הרבנים. מצד נוסף בזירה העדתית.

קריאת תגר אחרת על המונופוליות הדתיות-מפלגתיות בא מצד הראשון-לציון הנוכחי, **יצחק רחמים נסים**, כאשר נתן לבנו ואיש-אמונו משה להופיע במקום בטוח ברשימת המועמדים של הציונים-הכלליים לכנסת הרביעית. מעשה זה לא יכול היה להתפרש אלא כמתן גיבוי מטעם הרב למפלגה חילונית זו. התקפה מכיוון אחר לגמרי באה עם ביקורו של יואל טייטלבוים, הרב **מסטמור**, בישראל, הרב, אביהם הרוחני של נטורי-קרתא ומרכז המלחמה הדתית נגד הציונות, נתקבל בארץ בהתלהבות עצומה על-ידי רבבות מחסידיו, שליווהו ברכבת מיוחדת. ברכבת זו הוטרפו סמלי "רכבת ישראל" והוסר שמה של מדינת ישראל מעל גבי הכרטיסים. היפוכו המוחלט של הרב שולח-הציונות היה **דניאל רופאייזן**, לשעבר עסקן יהודי דתי, שעבר לדת הקאתולית. הפך נזיר כרמליתי, תבע להכיר בו כיהודי בן דת יש. עם הצורך למנות רב ראשי אשכנזי חדש, ועם סיום תקופת-כהונתו הראשונה של הראשון-לציון נסים, הבטיחה שנת תש"ך להיות גאושת מאורעות דתיים. מפא"י הציעה את מועמדותו של **שלמה גורן**, הרב הצבאי הראשי, הידוע כאיש-הלכה מבריק וכמבליטת לאומי נושאי-עוד. אולם מפא"י עשוייה לחתור לדתיים, למסור את תפקיד הרב האשכנזי לרב **יוסף דוב פולובייצ'יק** מאמריקה, בתנאי שהדתיים יעזרו לה לסלק את הרב נסים ולמנות במקומו את הרב פולידאנו. המכנה המשותף לכל האינטריגות האלה: חוסר הקשר המוחלט ביניהן לבין ענינים שבמוסר ובאמונה, הפיכת הדת היהודית לכדור-מישחק בהתחרות פוליטית צינית.

סלז הקסה הטאה

קסה

תקפה

Jeka

צ'סס

„את שונאת אותנו!“

המשפט המעניין ביותר של תשי"ט היה המשפט שלא התקיים. הוא היה עסוף שתיקה שצקה לשמיים. היה זה משפטו של אהרון כהן, איש קיבוץ שער-העמקים, שנאסר בראשית השנה בתרעות-חצוצרה, הוכתר כמנהיג רשת-ריגול בינלאומית וכסכנה לאומית מס' 1. אחרי שראש מנגנון-החושך בכבודו ובעצמו ניצח על מלאכת ההקירה והפרסומת, היה נדמה כי ישראל תזכה למשפט סנסציוני חסר-תקדים. פרטים נוראים על פעילותו של כהן, על פגישותיו בחשכת-לילה עם גאוני ריגול זרים, פורסמו בהרחבה. אולם כאשר החל העולם הזה, ולאחר מכן חברי-המפלגה של כהן, לגתח את העובדות שפורסמו — השתק מנגנון-החושך חיש מהר.

השופט החיפאי בנימין זוהר שיחרר את כהן ממעצרו, מעשה שצילצל כסטירת לחי למנגנון-החושך. מאז עברו עשרה חדשים עד סוף תשי"ט, ואיש לא טרח להביא את האויב הלאומי מס' 1 למשפט. היה זה צעד של זילזול ממלכתי ברשות המשפטית — ובשכל הישר של הציבור.

איש-המשפט של תשי"ט, השופט בנימין זוהר, חזר השנה לחדשות כאשר פירסם יחד עם שני חבריו השופטים הצבאיים, את פסק-דין של נאשמי טבח כפר-קאסם. כמו פסק-דין הקודמים, עורר גם זה סערה פוליטית. שורה של נאשמים, שהופחתו אחרי-כן על-ידי הרמטכ"ל.

הביקורת המוצדקת האמיתית כלפי הלוי היתה שלא חשף במידה מספקת את הרקע הפוליטי והחינוכי של הפשע המתועב, החמיץ בואת את ההזדמנות ליצור פסק-דין שהיה סימן-דרך בגיבוש מוסר-מלחמה עברי. מחלל זה גרם לכך שרבים ראו בנאשמים שעוירים לעזאזל לפשע שהחל עוד בקורס הטירונוט, ושהאשם העיקרי בפשע זה הוא פגם חינוכי לאומי.

אומילבו הרגיל של הלוי נתגלה באותו קטע של פסק-הדין בו האשים את מפקד הנאשמים, אלוף-משנה יששכר שדמי. בואת גרם למשפט שני. אולם הפעם שפטו שופטים אחרים, היתה האחרת שונה. גדולי צה"ל העידו לטובתו. שדמי זוכה ללא מאמץ, לשמחת האנשים שהיו מעליו בשרשרת-הפיקוד ובשרשרת-האחריות בליל כפר-קאסם.

גם משפט גדול אחר הגיע לסיומו הנוח לשלטון, הסיף חוליה נוספת לשרשרת הכשלונות הסופיים במשפטים פוליטיים של שמואל תמיר. אחרי שבשנת תשי"ח הצדיק בית-המשפט העליון ברוב קולות את הדין קסטנר, זיכה בית-המשפט העליון השנה את קצין-המטרה יוסף זינגר, סיים בזאת את שרשרת משפטי-שיינברג בנצחון השלטון. המשפט הפוליטי הגדול השלישי, משפט עמוס בן-גוריון, בו ניצח השלטון עוד בשלב המחזי, הגיע לערעור בפני בית-המשפט העליון, אך פסק-הדין לא ניתן בתשי"ט.

המאבק על אי-חלות המשפט לא הוכרע השנה. הוא הגיע לשיא במשפטו של דויד כץ הרוש, בו התבלטה שופטת-השלום החיפאית הראשית מרים שטרקמן-זורלינסקי, כאשר סירבה לפסול את עצמה מלדון בתיק זה. קרא אליה הנאשם: „אני לא רוצה להישפט בפניך! שוש פעמים אמרת בבית-המשפט שאת תדפקי כל אדם שיבוא לפניך מואדי-סאליב! הביטו עליה, הביטו עליה, השנאה נוספת מאפיה! אני לא רוצה להישפט לפניך, את שונאת אותנו!“

בן-הרוש נידון לשנתיים מאסר. בית-המשפט לא התחשב ברקע המאורעות: הפרובוקציה המתוכננת של מפא"י, הידיעה הכללית כי המשטרה קיבלה הוראות להשתמש בשעת-הצורך בנשק חם נגד המאורקאים, העובדה שהמשטרה התנפלה בגסות על הנאשם שהקשיבו ליד אסיפת-מפא"י לרמקולים, אותם הציבה מפא"י בחוב. המסקנה הכוללת — כי המיבצע כולו תוכנן מראש כדי לשבור בכוח את המאורקאים ולחלל את בן-הרוש — אם לא פיסית, הרי לפחות ציבורית.

אולם בשעה שנתנה את פסק-דינה החמור, גרמה אשת-המשפט של השנה לתוצאה הפוכה מזו שהתכונה אליה, מן הסתם: אהדת חלק גדול מן הציבור ניתנה לבן-הרוש, ואלפים רבים בארץ התכוננו להצביע בעדו ביום הבחירות כדי להוציאו מן הכלא. בשנת תשי"ט לא נסתיים המאבק על זמרות ואי-חלותו של בית-המשפט הישראלי. מאבק זה אינו חד-פעמי, ויש לעמוד בו בכל שנה מחדש.

קרובי נאשמי כפר-קאסם אחרי מותן פסק-הדין

מח'אות-כך לצעירים

התופעה המעודדת ביותר בתיאטרון הישראלי של תשי"ט היתה פלישת הכוחות הצעירים המבטיחים, שהגיעו כמעט לכל הבמות, וזכו למח'אות-הכפיים של המבקרים והכניסו לתיאטרון משברות רענן שהפריך את ההנחה הפסימית כי אין דור-המשך אחרי התיקי הבימה.

היה זה יכול עשיר, שהציל לא פעם מחזות כושלים, בלט גם בתיאטרונים מופקקים. במחזה כושל של תיאטרון כושל — תרגיל לחמש אצבעות של אהל, התבלט צעיר בשם אירן בלוייב, כבש מיד את הביקורת. בתיאטרון סמבטיון הצליח אריק אייני שטיין הצעיר לכבוש את הלכבות. בדרו רחמי המחודש בלט יעקוב (משה וונטי לטור) בהצגת שני קוני למל. נקרא כפי רבים בשם „צירלי צ'פלין ישראלי“. עוד יותר בלט בתיאטרון הקאמרי עזר תאומי, בתפקיד הצעיר המעונה של חלאך האבן. לא היה זה הישג קל, כי במחזה זה עלתה לגדולה חדשה גם אחת השחקניות החתיקות-יחסית והאהודות של התיאטרון הישראלי, בתיה רנצט, שהצליחה להנחיל חחה לצופיה בתפקיד האם הרודנית, הש-תלטנית, שאינה אלא אשה אומללה המ-חפשת בטחון ואהבה.

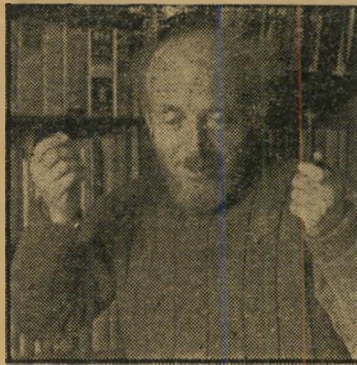
הסמל החי של פלישת הצעירים היתה צעירה יפת-עיינים, שחזרה מארצות-הברית, שם גילמה זמנית את אנה פראנק על קרשי ברודוויי. דינה דורון זכתה להצלחה מידית בתיאטרון הישראלי, כאשר הופיעה בהערב איש-פרובוציה של התיאטרון הקאמרי, ומאוחר יותר בהעצים מתים זקופים של הבימה. כאשר זכתה, בסוף השנה, בתפקיד הראשי בסרט קולומטר 95, שופק בארץ על ידי כריסטיאן זאק הצרפתי, נתקבל הדבר בשמחה על-ידי מעריציה הרבים.

דורון הפכה לאשת-התיאטרון של השנה גם בזכות היותה אופיינית לתופעה אחרת: התרופפותה ההדרגתית של המסגרת הנוקשה של התיאטרון הישראלי, הנחנק בכבלי ההתבודדות הקואופרטיבית. אחרי שהתיאטרונים החלו מדפכים זה את מודעות זה בתוכניותיהם, החלה גם תופעה של השאלת שחקנים. נתן כהן ושואל על-ידי הקאמרי כדי לשחק את קובלסקי (או את מארלון בראנו) בחשמלית ושמה תסוקה של הבימה. שחקנית חופשית כמו דורון, שאינה קשורה לשום תיאטרון, שוב לא היתה השנה ייצגת-דופן.

בצורה אחרת הומחשה תופעה זו על-ידי יוסף מילוא, מייסד הקאמרי לשעבר, שהורחק בשנה שעברה מתיאטרוננו על-ידי התקוממות חבריו, חזר השנה מחוץ-לארץ כדי לכיים בהבימה את ביקור הגברת הזקנה. ובצורה אחרת נדד מאיר מהרגלית, איש אהל שעבר

אלוהים במכנסים

הספרות של תשי"ח עמדה בסימן יצירה בולטת אחת, שהיתה שנויה במחלוקת, אך שנתנה לשנה את איש-הספרות הבלתי-מעורער שלה: יהוה (נ.ס. יזהר) סמילנסקי, בעל ימי ציקלג, שזכה השנה לפרס ישראל כתוצאה מלחץ ציבורי. לשנת תשי"ט לא היתה יצירה כזאת. שום ספר גדול לא ראה בה את אור העולם, לא הטביע את חותמו עליה. תואר איש-הספרות ביותר, אלא בחלקו של הסופר שגרם לרעש הרב ביותר (מלבד יעל דיין): יהושע בר-יוסף.

כאשר פירסם את סיפור הארבעה בהארץ, כתב דבר על האיש הגר בשיכון-הסופרים של אבא חושי: „סיפור-זימה מסופק, נבוב במיסטיקה שלו, מופרך מעיקרו, שלא נועד אלא לגרום צער ועלבון לאלפים בישראל שהקריבו את יקיריהם.“ נקודת-התורפה: אי אפשר היה שלא לזהות את הגיבורה הי-שליית של הסיפור עם אשת-המופת רבקה גובר, ששיכלה את שני בניה במלחמה. אך שככה סערה זו, נגרמה סערה שניה על-ידי סיפור שפירסם בר-יוסף בהמשכים בעלון חיפה העובדת, שכלל את הפסוק: „פעם היה אלוהים בשמיים. עכשיו הוא בתוך המכנסים.“ הרפסת הסיפור, הבן החוזר, הופסקה באמצע, בתוקף צו מגבוה. בסוף השנה פירסם בר-יוסף את סיפוריו

בספר שנשא את השם בדרך לסע אדום, בהוצאה עצמית. הרמה היתה בינונית, אך במלחמתו נגד הצנזורים זכה בר-יוסף לאהדה מסוימת מצד התומכים בחופש הספרות. בנו של בר-יוסף, יוסף בר, הלך בדרך אביו ברומן חייו וזמנותו של יוחנן ארגמן, הכתוב אף הוא בסגנון גיימס גיינס, אבי „זרם התודעה“. צעיר נוסף שניסה את כוחו בזרם התודעה, אורי אורלב, הראה הבטחה מסוימת.

מושג שמיר, שנתקל אף הוא בבעית-צנזורה קטנה במסגרת ספרות הפועלים, לא הלהיב איש ברומאן כי עירום עתה, רומאן חברתי דור-פרצופי, שאינו מעז להסיק את המסקנות ההגיוניות ממשבר-האידיאלים של תנועת-הנוער, אלא מייבב בהציקול, כבתולה שאבדה את אשר קיחתה לשמור.

שני תומריסטים הוציאו השנה את ספריהם: אפריים קישון קיבץ בספר את מחזותיו ההיתוליים, ואילו הבי-הקהל דן בדיאמוני, שפרש ממעריב בגלל נסיונו העקשני להשמיע את יעל דיין מעל עמודי העתון שהוציא את ספרה, פירסם את קובץ מדוריו בספר מה נשמע?

בשירה בלטה לאה גולדברג, אשר למאסף שיריה הופיעו מספר שירים בנות-הסתם של היא עדיין האשה היחידה בישראל היוערת לכתוב שירה, בניגוד למבול בנות-הסתם של עורכי המוספים הספרותיים למיניהם, המפרסמים זרם בלתי-פוסק של גראפומניה נשית. אחד מתלמידיה, ברוח שירתו אם כי לא מסגנונה, הוא דן פניס, שפירסם אף הוא

לכלוכית והנסיך הזר

נשים רבות הופיעו בכותרות העיתונים בשנת תשי"ט. אך רק מעטות מהן יכלו לטעון כי עשו מעשה המייצג את המין הנשי בארץ, או שזכו לפרסומת הודות למעשה שהוא נשי מובהק.

לא חסרו דמויות נשיות חיוביות. אחת מהן היתה מתילדה דנון, הנוצרייה השוייצית שנישאה בשעתו למדען ישראלי, עברה לארץ וקנתה לה שם בינלאומי במחקרה המדעי במכון וייצמן. אחרי שהתגרשה מבעלה, נישאה בשנית ליהודי, הפכה **מתילדה קריים**, התפרסמה בסוף השנה בקשר עם מאורעות מדעיים בישראל.

על רקע נשי התפרסמה השנה גם הבדי רנית היפה **ריקה זראי**, כאשר הפתיחה את הארץ בשורת מאמרים לוהטים על בעי יות'היינוך שהתפרסמו מעל עמודי העולם הזה. במאמרים אלה, בהם הטיפה לשיטות החינוכיות המהפכניות של א. ס. ניל, נת' גלתה ריקה כאמא מסורה, בעלת ענין עמוק וכן בטיפול בילדים.

בבעיות נשיות מסוג אחר התלבטה יש ראלית אהודה אחרת, שחקנית הקולנוע **חיה הררית**, שנאלצה השנה לבחור בין אושר משפחתי לבין קאריירה. אחרי יסורים פנימיים קשים, החליטה חיה להתגרש, נסעה בלב שבור לצרפת, חיכתה שם להתפתחות דרכה הקולנועית, אחרי הופעת סרטה בן חור.

שחקנית קולנוע ישראלית אחרת, **זיווה שפיר-רודן**, עוררה השנה סנסציה עצומה כאשר נתפרסמו בארץ תמונות עירום שלה, שהופיעו בשבועון אמריקאי פורנוגרפיה למחצה. אולם במרוצת השנה נתקבלו מיוחה ידועות מעודדות יותר, נלכו כי החליטה לפנות לדרך רצינית יותר, משתדלת להתקדם בדרכה עליידי התעמקות והתמחות אמנותית.

מלבד **יעה רייך**, היו הישראליות המפורסמות ביותר בעולם שלוש נערות קלות דעת, שגרמו לתקשורת בינלאומית בין ישראל, רע"ם קנדה והאוי"ם. היו אלה שלוש נערות הבר התל-אביביות: **אהובה דגני**, **רינה שויען** ו**רחל זלין**, שהתפתו להספורותיו של סמל קנדי מחלי-החירום של או"ם ועברו עמו את גבול רצועת עזה, כדי לבלות בבית החילים שם. הופעתן אהבהבים קצרה, נלכו עליידי המשטרה המצרית ונידונו לתקופות מאסר ארוכות בעון הסתננות (אם כי זכו מאשמת ריגול).

פרסום יומנה של אהובה בעמודי העולם הזה הוכיח כי היא, ומן הסתם גם חברותיה, אינן אלא צעירות אומללות, מוכות גורל, שהתדרדרו בדרך זו כתוצאה משלון בחיים. בסוף תשי"ט עוד היו השלוש בבית-סוהר מצרי, אחרי שממשלת ישראל הפסיקה את מאמציה הדיפלומטיים לשחרורן.

אולם אם כל אלה היו גורלות ומעשים פרטיים, הרי תופעה אחת הפכה לדבר של קבע בעולם הנשי הישראלי של תשי"ט. היתה זאת מגיפת הנישואין של בנות ישראל ל' אזרחים זרים, לרוב יהודים מארצות המערב. הצעירה שסימלה את התופעה הזאת והפכה זמנית לניבורת-היום בארץ היתה נורית פילצר, בתה של קוסמטיקאית ידועה מתל-אביב. צעיר יהודי-אמריקאי עשיר, עורך-הדין מיכאל ואלדר, ראה את תמונתה של נורית בחוברת-תעמולה ישראלית, בחר בה כשם שתחנני בוחר את סחורתו מתוך קאטאלוג של סיטונאי. הוא בא לארץ, התראה עם נורית, נשא אותה חיש מהר לאשה, הפכה ל**נורית ואלדר**, אורחית ארצות-הברית.

פרשה פרטית זו זכתה לתשומת-לב כל-כך רבה מפני שגילמה חלום שהחל כובש לבבות נערות ישראליות רבות: חלום האביר בעל הפספורט הזר, הנושא את לכלוכית הישראלית ולוקח אותה עמו לגן-העדן שמעבר לים. אחרי ששורה של נערות-זוהר ישראליות אחרות הלכו השנה בדרך זו, חרג הדבר מענין פרטי, הפך בעיה ציבורית. אין ספק שהיה זה חלק מכלל בעיה-הנוער (ראה אשת השנה) — והוא מחייב בירור הסיבות.

שלוש נערות-עזה וסוהרת במסדרון בית-הסוהר המצרי

בתיה לנצט (ימין) ועודד תאומי (שמאל) ב"מלאך האבן"

להביטה על סמך הבטחות שונות, גילם שם תפקיד מעניין במחזה אדון בידרמן, אך לא נקלט כראוי וחזר אל אהל.

הבעיה הגדולה של השנה, כמו של כל שנה שקדמה לה, היתה בעית חוסר הרפטואר. התיאטרון העברי לא יכול היה להתחרות ברצינות בקולנוע המשוכלל עליידי הצגת מחזות זרים, שאפשר היה לראותם בהנאה רבה יותר על הבד. שום מחזה מקורי רציני הראוי לשמו לא הוצג על קרשי התיאטרון הישראלי בתשי"ט. יתכן ושוב לא נותר בישראל איש שהיה לו מה להגיד. ואולי היו בישראל אנשים שהיה להם מה להגיד, אלא שחששו כי אין כל סיכוי שתיאטרון ישראלי יעז להציג מחזה המאיר באור בלתי-אדוק את הבעיות האמיתיות של האדם הישראלי.

הטיפול בנושאים ישראליים אמיתיים נשאר בידי הבמה הזעירה, שעל אף רמתה הנחותה זכתה לאהדת הקהל בשל רענונה ומקוריותה. בצל ירוק נשאר חביב הקהל, שיעשע את הצופים באף מילה למורגנטשטיין. להצלחה לא-מעטה זכה גם סמבטיון, אף שהתחבט קשה במציאת חומר עיקשני ונועז הנוגע בבעיות ישראליות של ממש. בשולי החיים התיאטרוניים קצרה רביעית מועדון התיאטרון מחיאות-כפיים ממושכות בתוכניות מושכות-קהל.

נסיין נועז אך כושל להציל את המחזה המקורי (בעיקר, אך לא רק, של עצמי) עשה **ינאה מורבינוב**, שהעלה על עצמו את זעם הציבור בשנה שבערה בזרוע אותו לכנבים. גם הוא וגם הבימה ניסו לשכוח את הפרשה. תחת זאת הקים מוסיונון תיאטרון משלו, סדן, שנועד להציג רק מחזות מקוריים. אחרי קציר אמנותי שלא היה מעודד ביותר, שקע סדן בחובות, שאיימו על המשך קיומו.

שנת תשי"ך תירש את בעית המחזה המקורי בכל חריפותה.

בספרות פועלים את קובץ שיריו הראשון, שעון הצל. פגיס רגיש, עדין-סגנון, ציורי ומאופק, אולי אף יותר מדי. השפעת השירה הגרמנית, וחששו להתלכלך בעולם המציאות והמאבקים, ניסלים משיחתו הרבה מן החי, ואף מן האנושי. אסתטיקן צעיר שמאחיו הפיוטיים סובבים סביב שני צירי הדור המאוכז האירופי — המיטה והעצבות חסרת-המעשה — הוא **אורי ברנשטיין**. בספרו היס הזורמים מנגד, הוא ניסה לשלב את השירה בפרוזה, כינה את ניסויו "באלאדה בפרוזה".

את שתיקתו הממושכת הפך **יונתן רטוש**, אני הרעיון הכענני, שפירסם את ספר שיריו השני, צלע, ומצא את עצמו בטראנס בלתי-רפוסק של השראה שירתית. רטוש עבר משריה ניאורית-כית לשירים אינטלקטואליים-עדי-מאוד, מרוכזים מאוד בצורתם ובתוכנם. הם לא הגיעו לדרגת התפרצויות-האיונים של יוחזם, ספרו הראשון, אך יש בהם עוצמה ניכרת.

תלמידו של רטוש, **אהרון אמיר**, פירסם את הרבעון הספרותי-הפובליציסטי קשת, נסיין ראשון אחרי זמן רב לפרסם במה רצינית מסוג זה בארץ. אף שאמיר היה ראוי לשבח בשל התמדתו במשימה שהיא קשה מאד בישראל, ועל שמירת הרמה בבטאנו, לא השיג את המטרה עליה הצהיר: ליצור במה נון-קונפורמיסטית. הוא נרתע מלהעלות את הבעיות האמיתיות בכנות אכזרית, לא פגע בחיצי קשת בלבו של איש.

תופעה ספרותית אחרת, הקובץ עכשיו, היה חריף יותר בשללו את כל הקיים, אך לא היה פחות חזיר כשבא תורו להראות את החיוב החדש. נסיונו ליצג דור זועם לא היה משכנע ביותר, לא היה הרצון הטוב והכשרון הלא-מבוטל. מבחינה זאת היה חלק מכלל בעיה-הנוער, שנתנה לתשי"ט את אשת-השנה.

שדה-התרגום הצמיח השנה את היבול הספרותי העשיר ביותר. מלבד שפע של תרגומים מפיקקים וממוצעים, מספר תרגומים בעלי רמה גבוהה וכמה ניסויים מעניינים, בולטים שלושה ספרי מופת ויצירה היסטורית אחת:

ספרו האחרון של **אלבר קאמי**, האכסיסטנציאליסט הצרפתי בעל פרס נובל, שספרו הנפילה — גלות ומלכות, תורגם לעברית נמלצת ומסובכת ללא טעם. ספר חשוב זה השלים את תרגומי-הספרות של קאמי, אחד מיחידה-הסגולה בין הקלאסיקאים-בני-ימינו, שיצירתם הועתקה לעברית כמעט בשלמותה.

גיות הוחב, הרומאן המיתולוגי המשעשע והתרבותי של **רוברט גרייבס**, בתרגומו של משה דור, התחזה עם החלק השני של יוסף ואחיו של חתן-פרסי-נובל המנוח **תימאס מאן** הגאונני, שתורגם בחן ובכשרון עליידי מ. אבי-שאהל. ואילו אהרון אמיר תירגם את ההיסטוריה של העמים דוברי-אנגלית של **וינסטון צ'רצ'יל**.

ראויים-לציין היו אש בעמקים, ספר-מלחמה יפאני; שירי **ברטולד ברכט** במבחר מגמתי-קומוניסטי, שהשמיט את שיריו הבאלאדיים הטובים יותר; והאמריקאי המכוער, ספר תעודת-למחצה על האמריקאים הפועלים בנכר, שהיה מעין תשובה להאמריקאי השקט.

שני ספרים זרים, שהפכו כמעט ישראליים, היו יצירותיהם של יהודים אמריקאים, שלמדו לנצל את המומנט היהודי כדי לזכות באהדה: חווה של **מאיר לויין**, ואכסדוס של **ליאון זוריס**. ספרו של זוריס, רבי-המכר מספר 1 של אמריקה, הוא כמעט אנטי-תורה מוחלטת לספרה של יעל דיין, גובל עם קיטש לאומני-נאיבי, זר לחלוטין לרוח אנטי-ההפעלה איתם הוא מתיימר לתאר ולפאר.

יתכן כי המאורע הספרותי החשוב ביותר של תשי"ט, העשוי לחולל את המהפכה הגדולה ביותר בספרות העברית בעתיד, לא נעשה בידי סופרים, אלא דחאק בידי אנטי-עסקים מפוכחים. אחרי שעט עובד, בהנהלת משה שרת, החל מחדש את ספרית-הכיס שלו, העתיקו שני עתוני-העבר את ההתחרות ביניהם לשטח זה, יזמו שניהם בעת ובעונה אחת פלישה רבת-למפעל ספררי-הכיס (שגם בארצות-הברית יזום במידה רבה עליידי עתונים ושבוועונים).

הם גיירו את הקוראים בספרים כמו לוליה, ספרו העדין והנוגע-ללב של **ולדאימיר נאבוקוב** על אהבתו הפרברסית של גבר לילדה "גימפתי", ואכסדוס של זוריס.

בסוף תשי"ט עטו גם מו"לים פרטיים על שטח מבטיח זה — וקרוב לדאי כי כתוצאה מכך יקץ הקץ על הספרים העבריים הקישים, קשי-הכריכה, שמחירם היקר צימצם את תפוצתם לאלפים מעטים. כמו באמריקה ובאירופה, תגרום מהפכה חיצונית זו גם למהפכה פנימית, שתגה במהרה את צביגנה של הספרות העברית.

אכתה יוקי ארותי

אני מודה מאד לאלה ששלחו לי כרטיסי ברכה. אני מאחלת להם את אותו הדבר.

זייסקי לכל אחד

כבשתי, אני שמחה לומר, גם את היבשת החמישית. מאוסטרליה (1148/107):

„אני ישראלי שנמצא מרחק רק של כמה אלפי מיל מישראל, והישראלי היחיד כאן בדרום אוסטרליה. המקום פנטסטי. היום חם קצת, זה כמו חמסין בתל-אביב. עשיתי קצת סדר ומצאתי כמה שבועונים ישראליים שקיבלתי ממלכורן וסידני, בזמן שביקרתי שם בחג הפסחא הנוצרי. פגשתי ישראלים כמו פטריות, והבקשה הראשונה שביקשתי לדרך, זה שבועונים. כאן, באדלאיד, הגדולה מישראל רק ב־13 פעם, אין להשיג עתונים בעברית.

... יש לי בישראל הורים ואחות די מפורסמת, והרבה הרבה ידידות וידידים, אבל בהתחלה זה היה בסדר. שלחו עתונים. כמובן שלכל אחד היו בקשות. כרגיל איזה „שמוני צל“ שאין בישראל. ושלחתי, ואני עוד שולח. בזמן האחרון זה כמעט נפסק לגמרי.

„היום החלטתי לנסות את מזלי עם נערה או אפילו בחור, שיסכים לעשות איזה עסק של חליפת שבועונים. אני יכול לשלוח גם ספרים טובים... לפני כמה שבועות עברתי בחינות, והיום אני לומד בבית-הספר של הצי האוסטרלי, ומקחה להצליח יפה.

... בישראל אני קצת ידוע, אבל יש לי כמה שמות. כשהאנייה אלטלינה הופצצה, התחלתי את הקריירה הימית שלי. באותו הזמן התחנכתי אצל אמיל ויוסקה, והורדתי הרבה אנשים וגושים על החסקה. לפני כמה שבועות פגשתי בטרופים פרדי, בבריסביין, את צבי קלימן, שחזר עם אלטלינה ואחר-כך היה קצין משטרה וברח מהארץ. היום הוא נמצא כאן. בקיצור, קפצנו ושחננו כשנפגשנו. לפני מים נזכרים בארץ, ומה שעשינו טוב ולא טוב, אבל היום אני יכול לשיר רק היו זמנים. רוצים לחזור, אבל רוצים לדעת מה הולך שם בדיוק. ובשביל זה אני רוצה לדעת כל כך הרבה מהארץ.

אם הכל הולך בהצלחה, אני אוכל להגיע לנמל אילת על אנייה שאני אפקד עליה, ותהיה שייכת לי באופן פרטי... בשביל כל אחד יהיה קצת חיסקי... אני מבטיח דברים טובים וימים...“

מכתבו היה רצוף גיאות-לשון. אז למה שלא תלמדי אותו, בעצם?

הדרישות שהן

אני משתדלת בכל כוחי להיות נורא טובה היום. ערב חג, והכל, ולכן לא אומר מלה על (1148/108), שתי חולרי גיות קטנות הרוצות להתכתב עם שני נערים בני 17-16. הן אומרות שאם לא יתאימו לדרישות שלהן — כמו חוש הומור, טיולים בלויים ואתם יודעים כבר מה — פוס, הן לא משחקות. להן עצמן יש חוש הומור, מבלי שאולי

תדענה על כך. הן דורשות תמונה, בצירוף בול להחזרתה. במקרה שהסחורה לא הישא חן.

למה שרק לגילי יהיו חיים קלים וכולם ימלאו לה את הטורים מבלי שתצטרך לאמץ את מה שיש לה מתחת למי החמצן שלה? אז למה שלא תשתתפו גם אתם קצת ב־ מדורי מה יש, אני לא טובה בעדכם כמוהו ויכוח אקדמי אצל הצעירים יותר ביניכם.

נערת השבוע

היא דומה לעשר נערות אחרות, פניה אינם מרשימים במיוחד, אבל אתם צריכים לשמוע אותה מדברת. איזו טריוויותו זוהי! אם לא איכפת לכם, זמירה ייני. נכס צאן חדש של סמבטיון ואחד מתפקידיה יהיה מלכת-יופי מטופשת. היא אומרת שזה קצת מסובך בשבילה לבנות דמות כזו, כי היא איננה מרגישה את עצמה מטופשת. זמירה באה לסמבטיון יחד עם בעלה מזה ארבעה חודשים, ליאור, אף הוא אקטור בהתחנות, ישר מבית-הספר הדרמטי של הבימה. זמירה אומרת שהיא היתה מאד רוצה לשחק תמיד עם ליאור שלה, אבל „אי אפשר לאנוס את המציאות.“ היא קוראה המון שייקספיר, שתדעו לכם, ואפילו כתבה פעם עבודה „שייקספיר והתיאטרון המודרני.“ הגברת הצעירה קובעת שהתיאטרון של היום הוא אפס. סטוח. נקודה. חוץ מזה היא ממלמלת דיאגנון מקצועי כמו: „דמות עם קונפליקטים... לבנות לה חיים פנימיים עשירים... לא סתם סקיצה חיצונית... נשמה... עומק“ אני יודעת מה עוד? על דבר אחד הודיתי לה. היא לא אמרה סטאניסלבסקי.

על הנושא המעורר, באמת, למחשבה: „האם על הנערה להשתתף בהוצאות הביולוגי?“

מה שב.ב. עשתה

הוא רס"ר (1148/109), אין לו וספה והוא אינו יודע לרקוד, והוא מספיק תמים כדי לחשוב שנערה חיפאית כבת 20-24, תרצה להתכתב אתו. לא, הוא מבטיחה, אין היא חייבת להיות יפה. העיקר שתהיה עממית. ו...שמלות, בתי-קפה ומה עשתה בריוויט בארדו אתמול בבוקר — לא יהיו כל עולמה.“

איך שאומרים

כמובן, שאיי-אפסר לסיים את השנה, בלי: — ... הדבר היה לפני הרבה זמן. נסעתי ברכבת האכספרס לחיפה. הוא ישב לידי. והיה לבוש מדי-ציבא ולמד פיזיקה. אני ישבתי וקראתי ספר אנגלית. חשבתי כי יזמן לי לראותו שוב, ומשהתיישתי, פניתי למדור, שמעולם לא העליתי בדעתי כי אזדקק לו... אז מה פתאום נזכרתי?

זה הלך בתהליך הרגיל. קודם היא התלבטה, אחר כך הירהרה, ולבסוף החליטה שהיא בכל זאת פונה הנה (1148/110):

היא בחורה פשוטה ורגילה ביותר, מבטיחה היא. ילידת הארץ, בעלת עבר תנועתי, וגיל העשרים הוא קצת מאחוריה. אם אתה בן 30 ואין לך מה לעשות ממילא, אז אתה יכול לחסוך לך אפילו את הטורח לשאול את עצמך אם יש בכך איזשהן תכונות מופצצות כפי שרוצות שאר הנערות. „מספיק שיהיה בעל אופקים לא צרים, איך שאומרים.“ ובכן?

יש לו כבר אמה

אם אעז לומר משהו על (1148/111), יתחילו לצחח על קיסוחים ואפלייות. אינני מעוה. חוץ מזה, אני יכולה תמיד להסתמך על הבטחתי להיות שקטה היום:

„שלום. אפילו זה לא מגיע לך, אבל למען הנימוס, מילא... ראשית: אם קוראים מרוקאי למי שנולד במרוקו, הרי אני מרוקאי. חלק מהקוראות ודאי יפסיקו לקרוא את המכתב אחרי השורות האלה. מאלה אינני דורש מאומה. אפילו אלהים לא יעזור להן, ואני ודאי שלא.“

„החחק שלי בארץ, כמספר האצבעות בידיה העדינות של החיננית בעלת העיניים הירוקות שתכתוב לי. מאחורי ארבע כיתות תיכון של בית-ספר חקלאי. אינני רוצה לציון איזה, אחרת יתרחש פה לינץ.“

„השנתיים וחצי של השירות הצבאי כבר בוזבוזו. אני בן 22. לכן, על אלה הרוצות לפנות אלי — אין צורך לעמוד בתור — להיות בנות 17 ומעלה, ולהיות מתל-אביב או דרומית לה. העיקר שלא תהיינה למעלה מ־22. יש לי כבר אמה אחת ואני מבוסס ממנה.“

„אם הכותבת חובבת מוסיקה קלאסית, אני מוכן לתת לה להאזין בשקט לכל יצירה, חוץ ממוצארט. כמובן שזה בתנאי שגם היא תתן להאזין בשקט.“

„רותי, ממילא לא תתני לכתוב את כל השטויות שאקשקש לך, לכן אפסיק. אבל אני מזהיר אותך. התחכמות אחת מצידך, ואני עושה לך פה ודאי סליב.“

אני לא מתחכמת אבל אני רוצה רק לומר שיש לי אח יותר גדול ממך. רגע, עוד משהו. שלח את כתובתך. לא בשביל מה שאתה חושב. בשביל המכתבים.“

ל כ ל
לקוחותינו
ידידינו
ומכרינו

שנה טובה
איוניט

- המינוי —
- קיבלת
 - חשבונך,
 - נא
 - פרע
 - אותו
 - בחקדם.

כאן גורשות

חדיות ומחוכים נקור"ס

למרות הזמנות יצוא גדולות, אנר ממושיכים לספק לחנויות מקומיות - לכן הקפידי תמיד על הסמל „מיה“

פרקי הווי אלה הנצחו את לבסוי, כשלוך נותני ונצחונותיו של האיש הקטן בישראל, ב'12 חודשי חסיים:

תשרי

הנעידה

ב יבניאל, לא הצליחו בני משפחת ב. ש. לגלות היכן נעלם סנדל בתם הקטנה, ניגשו לאכול את סעודת ראש-השנה, הופתעו כאשר הורק סיר המרק ובתוכו נמצא הסנדל.

★ ★ ★

חסון

סוף טוב, הכל טוב

ב חיפה, תקף נסים עזרי את מרים ועקי נין, חיבל בגופה, הכריח אותה לעבוד כפרוצה עבורו, היכה אותה כשסירבה, הועמד לדין אחרי שמרים התלוננה על מעשיו, יצא חופשי כשמרים הודיעה ביום המשפט כי בינתיים גשא אותה נסים לאשה.

★ ★ ★

1702

בין קודש לחוד

ב טבריה, ערכה העירייה מסיבת ליל-שבת למוזמנים, הומינה אורח דתי שי יקדש על היין, נאלצה להוציא למעלה מ-200 ל"י לקניית כיסות לגברים, כדי שיחבשו אותן למשך שתי הרקות של הקידוש.

★ ★ ★

סבת

ראה איך שאתה הורק

ב ירושלים, פרצו שני גנבים לדירה, גנבו כסף, חפצים שונים ושני כרטיסים להצגת הקומיקאים דזיגאן ושומאכר זיי וי די גינעסט (תראה איך שאתה הורק), הלכו להצגה, נעצרו על-ידי שוטרים שחיכו להם במקומותיהם.

★ ★ ★

שבט

בריחת לבו

ב באר-שבע, הודיעה לאה שמואל למסטר כי בעלה מנחם עזב את ביתם לפני חמישה חדשים ועדיין לא חזר, הסי בירה מדוע לא הודיעה כל אותו זמן על העדו: "לא התגעעתי אליו".

★ ★ ★

אדר

באש ובמים

ב יפו, רגו נער בן 16 על מוריו על שנתנו לו ציונים גרועים, ניסה להתאבד בשפיכת נפט על בגדיו ובהצתתם, נבלה מדאש קפץ לבריכת מים-שמים, ניצל ברגע האחרון מטביעה.

★ ★ ★

ניסן

רפואה למכה

ב יד-אליהו, חשש בעל בית פרטי כי שליח-מפלגות ישחיתו את מראה קירו המסוייד בלבן, צבע עליו את האוהרה הבאה, באותיות שחורות ענקיות: "לא להדביק מודעות ולא ללכלך את הקיר!".

★ ★ ★

אייר

יום העצמות

ב ירושלים, הודיע קריין קול ישראל בסעות על פתיחת הניגות יום השואה.

★ ★ ★

סיון

כיר המדק

ב עיר-שריד, ערכו שלושה ילדים בני שש קומז'יק, גרמו לשריפת המתבן ובית אימון על שלושת אלפי אפרוחיו.

★ ★ ★

תמוז

וערת מומחים

ב רמת-גן, שם הוא עצור בכלא, שלח צבי בן-אפרים, המועל מאילת, תזכיר ליועץ המשפטי, שאחיו חשוד בקבלת שוחד בבני-ברק, הציע חכנית מלחמה במפעלות.

★ ★ ★

אב

הארץ המוכתחת

ב חיפה, הזמין שמואל טוראל מכשיר טלפון, קיבל הבטחה כי המכשיר יותקן בביתו תוך חודש ימים, מצא למחרת, בתיבת-הדואר, חשבון על 51 שיתות.

★ ★ ★

אלול

הפרט והכלל

ב כפר-יתקין, התקינה המועצה המקור מית שלט על חוף הים: "החוף אינו ביתך הפרטי - אל תזהם אותו".

היה גם אותה בין המשתתפים במיפעל חסר-התקדים של "העולם הזה"

טוטו בחירות

עליך רק לנחש כמה צירים תקבל כל מפלגה בכנסת הבאה. אם ניחשת נכון, תוכל לזכות בכסף של

1000 ל"י לפחות

ואלה תקנות התחרות:

- ישתתפו בתחרות כל הניחשים שיתקבלו במשרד התחרות עד יום 2.11.58 ועד בכלל. ניחשים שיגיעו לאחר מועד זה לא ישותפו בתחרות ויוחזרו לבעליהם מבלי להיפתח.
- יזכה בפרס הנדול המשתתף שינחש נכונה את המספר המדויק של הצירים של כל המפלגות. אם יהיו יותר מניחוש נכון אחר, יהולק הפרס במידה שווה בין שולחיהם.
- אם לא יתקבל ניחוש מלא נכון, יזכה בפרס בעל הניחוש הקרוב ביותר - כלומר: זה שניחש נכונה את מספר הצירים של מספר המפלגות הנדול ביותר. אם יהיו מנחשים אחרים כאלה, יהולק הפרס ביניהם באופן שווה.

- טוטו בחירות הוא נוף עצמאי, שבראשו עומדת ועדת נאמנים - רואי-חשבון מוסמך, עורכי-דין ונציגי "העולם הזה". כל טופסי הניחשים יישלחו לתיבת דואר מיוחדת אשר מפתחה מוסמך בידי רואי-החשבון, כפיקוח ועדת הנאמנים. הי טופסים יוסקרו בכספה מיוחדת בבנק, עד לסיום התחרות.
- מדי שבוע ייערך סיכום הניחשים שנתקבלו באותו שבוע, וייסבע מספר הצירים הממוצע אשר זכתה בו כל אחת משלוש המפלגות שצעדו אותו שבוע בראש. הפנחש אשר ניחשו קלע בדיוק לממוצע זה - או החסר בו ביותר - יקבל פרס של 50 ל"י. אם יגיעו ניחשים אחרים כאלה, יוגרל הפרס ביניהם. קבלת פרס זה לא תספול את מקבלו מקבלת הפרס הנדול.

אל תתמהמהו

50 ל"י יוענקו לאחד ממשתתפי השבוע!

זאת עליך לעשות:

- נחש כמה צירים תקבל כל מפלגה בבחי' רות לכנסת הבאה, ורשום זאת בטופס ההש' תתפות בכתב-יד ברור, ללא מחיקות. צרף 500 פרוטה (אך לא כבולים) לפקודת העולם הזה בע"מ ושלח אותו במעטפה סגורה ל"טוטו בחירות, ת. ד. 3306, תל-אביב.
- אם ברצונך לקבל אישור על קבלת ניחושך, מלא את שני הטפסים בצורה זהה ושלח אותם

- במעטפה אחת להנהלת התחרות. לטופס חימני צרף 500 פרוטה, לטופס השני צרף מעטפה מבויללת הנושאת את כתובתך. הנהלת הטוטו תמביע את חותמתה על הטופס השמאלי ר' תחזירו לך.
- אתה רשאי לשלוח יותר מניחוש אחד - כתנאי שכל ניחוש יהיה כתוב על-גבי טופס השתתפות מתוך "העולם הזה".

גזור כאן ושלח עוד היום!

3 טב

טוטו בחירות של העולם הזה" ת. ד. 3306, ת"א

3 טב

שם השולח	שם השולח		
כתובתו	כתובתו		
הריני מצרף בזה מעטפה מבויללת, נושאת כתובתי, ומבקש להחזיר לי טופס זה, שהוא העתק מדויק מטופס הניחשים שלי, הווקה יקבע ע"י ועדת-הנאמנים, וקביעתה לא תיגזר לעירעור.	הריני מצרף 500 פרוטה הזכות להשתתף בטוטו בחירות. הווקה יקבע ע"י ועדת-הנאמנים, לסי תנאי הטוטו. החלטת הועדה אינה ניתנת לעירעור. והרי ניחושי למספר צירי המפלגות:		
מס' צירים	המפלגה	מס' צירים	המפלגה
א - מפא"י	ב - המפלגה הדתית הלאומית	א - מפא"י	ב - המפלגה הדתית הלאומית
ד - חזית דתית תורתית	ה - תנועת חרות	ד - חזית דתית תורתית	ה - תנועת חרות
ז - מפ"ם	ז - המפלגה הפרוגרסיבית	ז - מפ"ם	ז - המפלגה הפרוגרסיבית
ח - מפ"ם	ח - המפלגה הפרוגרסיבית	ח - מפ"ם	ח - המפלגה הפרוגרסיבית
ט - מפ"ם	ט - המפלגה הפרוגרסיבית	ט - מפ"ם	ט - המפלגה הפרוגרסיבית
י - מפ"ם	י - המפלגה הפרוגרסיבית	י - מפ"ם	י - המפלגה הפרוגרסיבית
יא - מפ"ם	יא - המפלגה הפרוגרסיבית	יא - מפ"ם	יא - המפלגה הפרוגרסיבית
יב - מפ"ם	יב - המפלגה הפרוגרסיבית	יב - מפ"ם	יב - המפלגה הפרוגרסיבית
יג - מפ"ם	יג - המפלגה הפרוגרסיבית	יג - מפ"ם	יג - המפלגה הפרוגרסיבית
יד - מפ"ם	יד - המפלגה הפרוגרסיבית	יד - מפ"ם	יד - המפלגה הפרוגרסיבית
טו - מפ"ם	טו - המפלגה הפרוגרסיבית	טו - מפ"ם	טו - המפלגה הפרוגרסיבית
טז - מפ"ם	טז - המפלגה הפרוגרסיבית	טז - מפ"ם	טז - המפלגה הפרוגרסיבית
יז - מפ"ם	יז - המפלגה הפרוגרסיבית	יז - מפ"ם	יז - המפלגה הפרוגרסיבית
יח - מפ"ם	יח - המפלגה הפרוגרסיבית	יח - מפ"ם	יח - המפלגה הפרוגרסיבית
יט - מפ"ם	יט - המפלגה הפרוגרסיבית	יט - מפ"ם	יט - המפלגה הפרוגרסיבית
כ - מפ"ם	כ - המפלגה הפרוגרסיבית	כ - מפ"ם	כ - המפלגה הפרוגרסיבית
כא - מפ"ם	כא - המפלגה הפרוגרסיבית	כא - מפ"ם	כא - המפלגה הפרוגרסיבית
כב - מפ"ם	כב - המפלגה הפרוגרסיבית	כב - מפ"ם	כב - המפלגה הפרוגרסיבית
כג - מפ"ם	כג - המפלגה הפרוגרסיבית	כג - מפ"ם	כג - המפלגה הפרוגרסיבית
כד - מפ"ם	כד - המפלגה הפרוגרסיבית	כד - מפ"ם	כד - המפלגה הפרוגרסיבית
כה - מפ"ם	כה - המפלגה הפרוגרסיבית	כה - מפ"ם	כה - המפלגה הפרוגרסיבית
כו - מפ"ם	כו - המפלגה הפרוגרסיבית	כו - מפ"ם	כו - המפלגה הפרוגרסיבית
כז - מפ"ם	כז - המפלגה הפרוגרסיבית	כז - מפ"ם	כז - המפלגה הפרוגרסיבית
כח - מפ"ם	כח - המפלגה הפרוגרסיבית	כח - מפ"ם	כח - המפלגה הפרוגרסיבית
כט - מפ"ם	כט - המפלגה הפרוגרסיבית	כט - מפ"ם	כט - המפלגה הפרוגרסיבית
ל - מפ"ם	ל - המפלגה הפרוגרסיבית	ל - מפ"ם	ל - המפלגה הפרוגרסיבית
לא - מפ"ם	לא - המפלגה הפרוגרסיבית	לא - מפ"ם	לא - המפלגה הפרוגרסיבית
לב - מפ"ם	לב - המפלגה הפרוגרסיבית	לב - מפ"ם	לב - המפלגה הפרוגרסיבית
לג - מפ"ם	לג - המפלגה הפרוגרסיבית	לג - מפ"ם	לג - המפלגה הפרוגרסיבית
לד - מפ"ם	לד - המפלגה הפרוגרסיבית	לד - מפ"ם	לד - המפלגה הפרוגרסיבית
לה - מפ"ם	לה - המפלגה הפרוגרסיבית	לה - מפ"ם	לה - המפלגה הפרוגרסיבית
לו - מפ"ם	לו - המפלגה הפרוגרסיבית	לו - מפ"ם	לו - המפלגה הפרוגרסיבית
לז - מפ"ם	לז - המפלגה הפרוגרסיבית	לז - מפ"ם	לז - המפלגה הפרוגרסיבית
לח - מפ"ם	לח - המפלגה הפרוגרסיבית	לח - מפ"ם	לח - המפלגה הפרוגרסיבית
לט - מפ"ם	לט - המפלגה הפרוגרסיבית	לט - מפ"ם	לט - המפלגה הפרוגרסיבית
לא - מפ"ם	לא - המפלגה הפרוגרסיבית	לא - מפ"ם	לא - המפלגה הפרוגרסיבית
לב - מפ"ם	לב - המפלגה הפרוגרסיבית	לב - מפ"ם	לב - המפלגה הפרוגרסיבית
לג - מפ"ם	לג - המפלגה הפרוגרסיבית	לג - מפ"ם	לג - המפלגה הפרוגרסיבית
לד - מפ"ם	לד - המפלגה הפרוגרסיבית	לד - מפ"ם	לד - המפלגה הפרוגרסיבית
לה - מפ"ם	לה - המפלגה הפרוגרסיבית	לה - מפ"ם	לה - המפלגה הפרוגרסיבית
לו - מפ"ם	לו - המפלגה הפרוגרסיבית	לו - מפ"ם	לו - המפלגה הפרוגרסיבית
לז - מפ"ם	לז - המפלגה הפרוגרסיבית	לז - מפ"ם	לז - המפלגה הפרוגרסיבית
לח - מפ"ם	לח - המפלגה הפרוגרסיבית	לח - מפ"ם	לח - המפלגה הפרוגרסיבית
לט - מפ"ם	לט - המפלגה הפרוגרסיבית	לט - מפ"ם	לט - המפלגה הפרוגרסיבית
לא - מפ"ם	לא - המפלגה הפרוגרסיבית	לא - מפ"ם	לא - המפלגה הפרוגרסיבית
לב - מפ"ם	לב - המפלגה הפרוגרסיבית	לב - מפ"ם	לב - המפלגה הפרוגרסיבית
לג - מפ"ם	לג - המפלגה הפרוגרסיבית	לג - מפ"ם	לג - המפלגה הפרוגרסיבית
לד - מפ"ם	לד - המפלגה הפרוגרסיבית	לד - מפ"ם	לד - המפלגה הפרוגרסיבית
לה - מפ"ם	לה - המפלגה הפרוגרסיבית	לה - מפ"ם	לה - המפלגה הפרוגרסיבית
לו - מפ"ם	לו - המפלגה הפרוגרסיבית	לו - מפ"ם	לו - המפלגה הפרוגרסיבית
לז - מפ"ם	לז - המפלגה הפרוגרסיבית	לז - מפ"ם	לז - המפלגה הפרוגרסיבית
לח - מפ"ם	לח - המפלגה הפרוגרסיבית	לח - מפ"ם	לח - המפלגה הפרוגרסיבית
לט - מפ"ם	לט - המפלגה הפרוגרסיבית	לט - מפ"ם	לט - המפלגה הפרוגרסיבית
לא - מפ"ם	לא - המפלגה הפרוגרסיבית	לא - מפ"ם	לא - המפלגה הפרוגרסיבית
לב - מפ"ם	לב - המפלגה הפרוגרסיבית	לב - מפ"ם	לב - המפלגה הפרוגרסיבית
לג - מפ"ם	לג - המפלגה הפרוגרסיבית	לג - מפ"ם	לג - המפלגה הפרוגרסיבית
לד - מפ"ם	לד - המפלגה הפרוגרסיבית	לד - מפ"ם	לד - המפלגה הפרוגרסיבית
לה - מפ"ם	לה - המפלגה הפרוגרסיבית	לה - מפ"ם	לה - המפלגה הפרוגרסיבית
לו - מפ"ם	לו - המפלגה הפרוגרסיבית	לו - מפ"ם	לו - המפלגה הפרוגרסיבית
לז - מפ"ם	לז - המפלגה הפרוגרסיבית	לז - מפ"ם	לז - המפלגה הפרוגרסיבית
לח - מפ"ם	לח - המפלגה הפרוגרסיבית	לח - מפ"ם	לח - המפלגה הפרוגרסיבית
לט - מפ"ם	לט - המפלגה הפרוגרסיבית	לט - מפ"ם	לט - המפלגה הפרוגרסיבית
לא - מפ"ם	לא - המפלגה הפרוגרסיבית	לא - מפ"ם	לא - המפלגה הפרוגרסיבית
לב - מפ"ם	לב - המפלגה הפרוגרסיבית	לב - מפ"ם	לב - המפלגה הפרוגרסיבית
לג - מפ"ם	לג - המפלגה הפרוגרסיבית	לג - מפ"ם	לג - המפלגה הפרוגרסיבית
לד - מפ"ם	לד - המפלגה הפרוגרסיבית	לד - מפ"ם	לד - המפלגה הפרוגרסיבית
לה - מפ"ם	לה - המפלגה הפרוגרסיבית	לה - מפ"ם	לה - המפלגה הפרוגרסיבית
לו - מפ"ם	לו - המפלגה הפרוגרסיבית	לו - מפ"ם	לו - המפלגה הפרוגרסיבית
לז - מפ"ם	לז - המפלגה הפרוגרסיבית	לז - מפ"ם	לז - המפלגה הפרוגרסיבית
לח - מפ"ם	לח - המפלגה הפרוגרסיבית	לח - מפ"ם	לח - המפלגה הפרוגרסיבית
לט - מפ"ם	לט - המפלגה הפרוגרסיבית	לט - מפ"ם	לט - המפלגה הפרוגרסיבית
לא - מפ"ם	לא - המפלגה הפרוגרסיבית	לא - מפ"ם	לא - המפלגה הפרוגרסיבית
לב - מפ"ם	לב - המפלגה הפרוגרסיבית	לב - מפ"ם	לב - המפלגה הפרוגרסיבית
לג - מפ"ם	לג - המפלגה הפרוגרסיבית	לג - מפ"ם	לג - המפלגה הפרוגרסיבית
לד - מפ"ם	לד - המפלגה הפרוגרסיבית	לד - מפ"ם	לד - המפלגה הפרוגרסיבית
לה - מפ"ם	לה - המפלגה הפרוגרסיבית	לה - מפ"ם	לה - המפלגה הפרוגרסיבית
לו - מפ"ם	לו - המפלגה הפרוגרסיבית	לו - מפ"ם	לו - המפלגה הפרוגרסיבית
לז - מפ"ם	לז - המפלגה הפרוגרסיבית	לז - מפ"ם	לז - המפלגה הפרוגרסיבית
לח - מפ"ם	לח - המפלגה הפרוגרסיבית	לח - מפ"ם	לח - המפלגה הפרוגרסיבית
לט - מפ"ם	לט - המפלגה הפרוגרסיבית	לט - מפ"ם	לט - המפלגה הפרוגרסיבית
לא - מפ"ם	לא - המפלגה הפרוגרסיבית	לא - מפ"ם	לא - המפלגה הפרוגרסיבית
לב - מפ"ם	לב - המפלגה הפרוגרסיבית	לב - מפ"ם	לב - המפלגה הפרוגרסיבית
לג - מפ"ם	לג - המפלגה הפרוגרסיבית	לג - מפ"ם	לג - המפלגה הפרוגרסיבית
לד - מפ"ם	לד - המפלגה הפרוגרסיבית	לד - מפ"ם	לד - המפלגה הפרוגרסיבית
לה - מפ"ם	לה - המפלגה הפרוגרסיבית	לה - מפ"ם	לה - המפלגה הפרוגרסיבית
לו - מפ"ם	לו - המפלגה הפרוגרסיבית	לו - מפ"ם	לו - המפלגה הפרוגרסיבית
לז - מפ"ם	לז - המפלגה הפרוגרסיבית	לז - מפ"ם	לז - המפלגה הפרוגרסיבית
לח - מפ"ם	לח - המפלגה הפרוגרסיבית	לח - מפ"ם	לח - המפלגה הפרוגרסיבית
לט - מפ"ם	לט - המפלגה הפרוגרסיבית	לט - מפ"ם	לט - המפלגה הפרוגרסיבית
לא - מפ"ם	לא - המפלגה הפרוגרסיבית	לא - מפ"ם	לא - המפלגה הפרוגרסיבית
לב - מפ"ם	לב - המפלגה הפרוגרסיבית	לב - מפ"ם	לב - המפלגה הפרוגרסיבית
לג - מפ"ם	לג - המפלגה הפרוגרסיבית	לג - מפ"ם	לג - המפלגה הפרוגרסיבית
לד - מפ"ם	לד - המפלגה הפרוגרסיבית	לד - מפ"ם	לד - המפלגה הפרוגרסיבית
לה - מפ"ם	לה - המפלגה הפרוגרסיבית	לה - מפ"ם	לה - המפלגה הפרוגרסיבית
לו - מפ"ם	לו - המפלגה הפרוגרסיבית	לו - מפ"ם	לו - המפלגה הפרוגרסיבית
לז - מפ"ם	לז - המפלגה הפרוגרסיבית	לז - מפ"ם	לז - המפלגה הפרוגרסיבית
לח - מפ"ם	לח - המפלגה הפרוגרסיבית	לח - מפ"ם	לח - המפלגה הפרוגרסיבית
לט - מפ"ם	לט - המפלגה הפרוגרסיבית	לט - מפ"ם	לט - המפלגה הפרוגרסיבית
לא - מפ"ם	לא - המפלגה הפרוגרסיבית	לא - מפ"ם	לא - המפלגה הפרוגרסיבית
לב - מפ"ם	לב - המפלגה הפרוגרסיבית	לב - מפ"ם	לב - המפלגה הפרוגרסיבית
לג - מפ"ם	לג - המפלגה הפרוגרסיבית	לג - מפ"ם	לג - המפלגה הפרוגרסיבית
לד - מפ"ם	לד - המפלגה הפרוגרסיבית	לד - מפ"ם	לד - המפלגה הפרוגרסיבית
לה - מפ"ם	לה - המפלגה הפרוגרסיבית	לה - מפ"ם	לה - המפלגה הפרוגרסיבית
לו - מפ"ם	לו - המפלגה הפרוגרסיבית	לו - מפ"ם	לו - המפלגה הפרוגרסיבית
לז - מפ"ם	לז - המפלגה הפרוגרסיבית	לז - מפ"ם	לז - המפלגה הפרוגרסיבית
לח - מפ"ם	לח - המפלגה הפרוגרסיבית	לח - מפ"ם	לח - המפלגה הפרוגרסיבית
לט - מפ"ם	לט - המפלגה הפרוגרסיבית	לט - מפ"ם	לט - המפלגה הפרוגרסיבית
לא - מפ"ם	לא - המפלגה הפרוגרסיבית	לא - מפ"ם	לא - המפלגה הפרוגרסיבית
לב - מפ"ם	לב - המפלגה הפרוגרסיבית	לב - מפ"ם	לב - המפלגה הפרוגרסיבית
לג - מפ"ם	לג - המפלגה הפרוגרסיבית	לג - מפ"ם	לג - המפלגה הפרוגרסיבית
לד - מפ"ם	לד - המפלגה הפרוגרסיבית	לד - מפ"ם	לד - המפלגה הפרוגרסיבית
לה - מפ"ם	לה - המפלגה הפרוגרסיבית	לה - מפ"ם	לה - המפלגה הפרוגרסיבית
לו - מפ"ם	לו - המפלגה הפרוגרסיבית	לו - מפ"ם	לו - המפלגה הפרוגרסיבית
לז - מפ"ם	לז - המפלגה הפרוגרסיבית	לז - מפ"ם	לז - המפלגה הפרוגרסיבית
לח - מפ"ם	לח - המפלגה הפרוגרסיבית	לח - מפ"ם	לח - המפלגה הפרוגרסיבית
לט - מפ"ם	לט - המפלגה הפרוגרסיבית	לט - מפ"ם	לט - המפלגה הפרוגרסיבית
לא - מפ"ם	לא - המפלגה הפרוגרסיבית	לא - מפ"ם	לא - המפלגה הפרוגרסיבית
לב - מפ"ם	לב - המפלגה הפרוגרסיבית	לב - מפ"ם	לב - המפלגה הפרוגרסיבית
לג - מפ"ם	לג - המפלגה הפרוגרסיבית	לג - מפ"ם	לג - המפלגה הפרוגרסיבית
לד - מפ"ם	לד - המפלגה הפרוגרסיבית	לד - מפ"ם	לד - המפלגה הפרוגרסיבית
לה - מפ"ם	לה - המפלגה הפרוגרסיבית	לה - מפ"ם	לה - המפלגה הפרוגרסיבית
לו - מפ"ם	לו - המפלגה הפרוגרסיבית	לו - מפ"ם	לו - המפלגה הפרוגרסיבית
לז - מפ"ם	לז - המפלגה הפרוגרסיבית	לז - מפ"ם	לז - המפלגה הפרוגרסיבית
לח - מפ"ם	לח - המפלגה הפרוגרסיבית	לח - מפ"ם	לח - המפלגה הפרוגרסיבית
לט - מפ"ם	לט - המפלגה הפרוגרסיבית	לט - מפ"ם	לט - המפלגה הפרוגרסיבית
לא - מפ"ם	לא - המפלגה הפרוגרסיבית	לא - מפ"ם	לא - המפלגה הפרוגרסיבית
לב - מפ"ם	לב - המפלגה הפרוגרסיבית	לב - מפ"ם	לב - המפלגה הפרוגרסיבית

ספרים

מקור

פצצת זמן

פרברי אתונה. (רומן) מאת מוריס פוליטי, מצרפתית חיים חכלילי, הוצאת עם-עובד, 314 עמודים) מהחיים את שדה הקרב האחרון של לוחמי הילאס היוונים שביכרו להילחם בדארנאציוס, משתפי הפעולה הי-יוניים, במקום נגד הדחייה הנאצית האחר-רונה שנתרה ביזן, ערב כיבושה עלידי בנות-הברית.

מוריס פוליטי — המונה עצמו כמעט במישרין עם גיבור סיפורו מאכס, משורר ואינטלקטואל חלוש, המצטרף ללוחמי-המת-תרת האתונאים כמעט ברגע האחרון — חיתר זמן על אשליותיו. לאחר מעיינה, מחזה לא-מצליח ביותר שהועלה על בימת הבימה והעוסק בנושא מופשט כיחס בין היוצר ליצירתו, גודש פוליטי את התפכ-חיתו הפוליטית ברומן רבי-אירועים, אך ספוג אכזבה טוטלית.

דריסת הגיבורים. סיפורו של פוליטי, שהצטרף לקיבוץ אפיקים לאחר עלותו ארצה מיזן, טומן בחובו, כפצצת-זמן הרסנית, את הניפוץ המוחלט של אידיאלי התקופה. גיבורו מאכס, נדרס עלידי המון מפנינים ביום שחרורה של אתונה, לא לפני שהוא זוכה באשתו של גיבור המחזרת, המשלם בחייו על אמונתו בחבריו. כסיפור של שקיעת-אלים מודרנית שוקעים גם האידיאלים המדי-ריכיים את בני תקופתו של מאכס, מותירים אחריהם חלל של ריקנות חסרת תקווה.

אולם סיפור העלייה, שעלול היה להת-רחש בכל מקום אחר בעולם בו התחוללה מלחמה בכובש זר, טומן בחובו לפחות נקודת-מפנה אחת בסיפורת הישראלית המ-קורית. הרומן, הכתוב במקורו צרפתית, שומר לכל אורכו על רציפות עניינית, אינו משעמם את הקורא אפילו לרגע אחר.

תרגום

רצח כמיטה

ליידי ל. (מאת רומיין גארי, תרגום מירון אוריאל, הוצאת לדורי, 116 עמודים) היא אצילה בריטית ממוצא צרפתי, ידידת בית המלכות ואשת החברה הגבוהה, שביום הולדתה השמונים מגלה את סוד חייה ל-משורר החצר, שחזיר אחריה משך 50 שנה. הסוד: הליידי המכובדת, שנכודה תופסים עמדות מפתח בחיי המדינה, אינה אלא בתה של כוכבת שנולדה ברובע זונות פאריזאי, עסקה בעצמה במסחר האהבה בגיל 15.

קצת יותר מאוחר התאהבה היצאנית הקט-נה בארמאן דני, אנרכיסט מטורף למחצה, שהכניסה לקבוצת אנרכיסטים שהיתה פעי-לה בסוף המאה ה-19, הפך אותה לליידי מווייפת, כדי לרגל את בתי החברה-הגבוהה למטרות שוד. לכורה בין אהבתה לאנרכיסט לבין שאיפתה לחיי מותרות ופאר, להם הורגלה בתוקף תפקידה המיוחד, הסגירה הליידי את אהבה למשטרה האיטלקית, ניש-אה לאציל בריטי. אלא שכעבור שמונה שנים חזר האנרכיסט הצעיר כדי לבצע שוד ב-ביתה היא. השוד נכשל. שותפיו של האהוב המזרז נהרגו, ואילו הוא הספיק להיכנס עוד פעם נוספת למיטתה של הליידי.

בצורת סיפור קלילה ומרתקת, שהמתח בה הולך וגובר לקראת הסיום, הצליח הי-מחבר לתאר, בסובייקטיביות עויינת, את הי-תנועה האנרכיסטית של סוף המאה שעברה, זו התנועה שניסתה בעזרת רשת טירור ו-רצח שליטים להחזיר את התורה של אי-חוקיותו של שלטון כלשהו בחברה.

סליחה נוצרית

הנערה ממלאיה (רומן) מאת פייר בול, תירגמה חנוטל, הוצאת הדר, 164 עמודים) היא לינג, מורדת מלאית צעירה, הגאספת לביתה של בעלת מטעים צדקנית, בעיצומה של מלחמת השחרור המלאית, מהתה פתרון נוח לאי-נוחיות שגרמה ל-בעלי המטעים הלבנים במלחמת המלאים על עצמאותם.

פייר בול, הסופר הצרפתי שקנה את עולמו ברבי-המכר הנשר על נהר הקואי, אינו חוסך בסממנים מילודרמטיים כדי ל-הפוך את הרומן השלישי שלו מעניין ביותר. הצרה היא שבול, שסייר בזמנו בהודו-סין הבערת באש המרד, מאמין מדי בתורת הסליחה הנוצרית מכדי שיראה את המציאות כמו שהיא. לדעתו: קצת אהבה והבנה אנושית מסוגלות לכבות את תבי-ערות המרד בכל העולם הישן, הלוחם על עצמאותו.

המציאות, למרבה הצער, טרם הכירה בפתרון זה.

עלה וצלח בשנת תש"ק

אגד (אשד)

תפקידנו - שרות, דרכנו - אדיבות

פרסום נאדל

תזכורת!

הדבר הראשון שאני צריך לעשות בשנה החדשה זה למלא טופס טוטו בחירות.

כל יידי סינטבון מתלהבים מהאריזה החדשה הנושאת את תמונתו של החתול במגפיים כי היא חסכונית ושמושית יותר. כל המשתמש בסינטבון בפעם הראשונה מתפעל מכושר כביסתו המעולה והקצף הרב. קני עוד היום סינטבון כי

סינטבון

כובס מוקה ומצחצח הכל יותר טוב

תוצרת נקה — תוצרת איכות. כשר.

בקרו

וואדי סאליב היפאני

הרוצה לומר אמת — ירחיק עדותו, זה היה אחד הכללים המקובלים על ברטולד ברכט, המחזאי הגרמני הקומוניסטי, מי חשוב היוצרים בתחום התיאטרון במאה העשרים, התיאוריה שלו קבעה, כי על הצופה להתבונן במחזה מוחית ראייה שכי לית'אובייקטיבית, ואחת הדרכים לכך היא הרחקת מקום העלילה לכפר גידח בסין.

ברכט נפטר, אך לא מבלי להשאיר אחריו ריו אסכולה שלמה, שגיאורג קייזר, המחזאי האוסטרי מחבר החייל טאנאקה נמנה עליה. את מקום העלילה למחזהו זה, אשר יוצג במוצאי ראש-השנה בתיאטרון אהל בכימיו של האנס יאראי, קבע ביפאן הרחוקה.

גיבורו הוא חייל, בן כפר עני, הזוכה יחד עם חבריו ליחידה ליום חופש, בזכות הצטיינותו באימונים. החיילים בוחרים לי עצמם כבידור ליום זה את הבידור העיקרי המקובל בצבאות העולם כולו: ביקור בבית-בושה.

לקוח ברגע אומלל. אולם לגבי הי חייל טאנאקה, הופך היום-טוב לאבל: בבית-הבושה הוא מגלה את אחותו יושיקה, ש הוריה העניים מכרוה לסרטור בשעת-דחק. ביפאן עצמה, אין זה נחשב למקצוע מגונה כלל ועיקר, וצעירות רבות חסכו בדרך זו את הגדוניה שלהן, אבל מחבר המחזה הוא אירופי והוא המכתיב לגיבורו את מושגי הכבוד. החייל טאנאקה אינו יכול לשאת את החרפה, רוצח את אחותו וגם את קצין הצבא הקיסרי שהתכתן, לרוע מזלו, להיות לקוחה דחקא ברגע אומלל זה.

החייל טאנאקה מועמד לדין צבאי. רק חנינה מהקיסר יכולה להציל את חייו העלובים. אולם — שלא כמסורת רוח ה הכנעה היפאנית המפורסמת — מסרב טאנאקה לבקש חנינה. אדרבה, כמהפכן אמיתי שהכרתו המעמדית התגבשה תוך-כדי-מחזהו, תובע הוא שהקיסר יבקש סליחה על העוני ונטל המסים שהביאו את אחותו למקום שהביאו — ועולה לגרדום.

מאחורי הקלעים

5:5 X 2

קומדיה מוסיקאלית גוספת הומין תיאטרון אהל, המתגעגע להצלחה של 5:5, אצל המחזאי אהרן מגד והמלחינה נעמי שמר. זהו אחד המקרים הראשונים בישראל, בהם מומין תיאטרון מראש הצגה אצל מחבריה. ביימים את ההצגה, לכשתיכתב, במאי 5:5 גדעון שמר. תוכנית אהל לשנה זו כוללת גם את הקומדיה המוסיקאלית נשק טודי 707 מאת יהודה האורחי, שאת המוסיקה יצרף לה יוחנן זראי ממקום שבתו בפאריז... בינתיים עומד יוחנן זראי לפני הצגת הבכורה האירופית הראשונה שלו: מחזה מוסיקלי מפרי עטו (רק המוסיקה, כמוכן) יועלה בימים אלה בהצגת בכורה בציריך שבשווייץ... יוסף בנאי, שחקן תיאטרון הבימה, הוא מועמד רציני לבימוי התוכנית הבאה של סמבטיון. זו שתוצג לאחר התוכנית עמוד על הראש, בכימיו של גדעון שמר, אשר בכורתה תיערך בקרוב. הוא זכה להצעת זאת, לאחר הצלחתו בבימוי התוכנית החדשה של להקת הנחיל בדרך כלל, שהקהל טרם זכה לראותה, אולם חוגי-המקצוע שנכחו בחזרות הופתעו מאיכות בימויה. מועמד אחר לבימוי התוכנית הבאה בסמבטיון איש הבימה שרגא פרידמן... איחורו של יוסף מילוא בחזרתו לארץ גרם לדחיית שתי הצגות בכורה: בהבימה נדחתה הצגת הבכורה של ביקור הגברת הזקנה — דחייה הנחוצה גם כדי להכין ממלא מקום למאיר מרגלית, שעמד להופיע בתפקיד מרכזי בי הצגה זו — ואילו במועדון התיאטרון נדחה מועד הצגת הבכורה של התוכנית החדשה, בכימיו, שעמדה להיערך בסוכות. הסיבה לדחייה אחרונה זו: החזרות טרם החלו. אגב, מילוא רצה להכין לרביעיית המועדון תוכנית של ערב-בחירות שהיתה צריכה להתחיל תעמולה עקפה למפא"י, עלידי עקי צות מכתנות כלפי כל יריביה. תוכנית זו ירדה מן הפרק בגלל סירובו של הפיימונאי דן אלמגור לשתף אתה פעולה... בית הסוהר בתלימונד עתיד לראות את הצגת הבכורה של התוכנית החדשה של להקת בצל ירוק... שלוש נקודות. הלהקה פנתה בהצעה מעין זו לשירות בתיהסוהר, בעיקבות שליש התוכנית, המוקדש למת-רחש בתוך כתלי הכלא.

בנק לאומי לישראל בע"מ

התשורה לחג - תעודת שי לחסכון כח

יש לך בודאי

דעה משלך על תוצאות הבחירות לכנסת. אתה גם בודאי מתכוון להשתתף על סמך דעה זו בטוסי-בחירות. אז למה לחכות? שלח טופס כבר היום, ותוכל להשתתף גם בהגדלת הפרס השבועי — לא רק בתחרות על הפרס הסופי. חוץ מזה, ניחושך יעזור למערכת העולם הזה לקבוע מדי שבוע אילו הן המפלגות הצועדות בראש הניחושיים של טוסו הבחירות.

למי תודה למה בנכה לידמפון כי הוא נפלא

הסבון ללא סבון... שאין כמוהו... אני וכל המשפחה נהנים ממנו

סרסום מלינק

ללא פרושים

אגף ההסברה של תנועת החרות